

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

Ἡ ΤΟΤ

Ἡ Ρ Ο Δ Ο Τ Ο Υ
Ἁ Λ Ι Κ Α Ρ Ν Α Σ Σ Ε Ω Σ

Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α.

Η Ε Ρ Ο Δ Ο Τ Ι
Η Α Λ Ι Κ Α Ρ Ν Α Σ Σ Ε Ν Σ Ι Σ

Η Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α.

EX EDITIONE JACOBI GRONOVII;

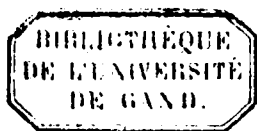
T O M I S N O V E M.

CORLATUMQUE NOVEM MUSIS OPUS. HOR.

ADJECTUS EST, EX EADEM EDITIONE, LIBER DE
VITA HOMERI; VULGO SED FALSO, ADSCRIPTUS
HERODOTO.

T O M. VIII.

G L A S G U A E:
IN AEDIBUS ACADEMICIS
EXCUDEBANT ROBERTUS ET ANDREAS FOULIS
ACADEMIAE TYPOGRAPHI
MDCC LXI.

ΤΩΝ ΤΟΥ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΊΣΤΟΡΙΩΝ

ΟΓΔΟΗ,

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ

ΟΥΡΑΝΙΑ.

HERODOTI

HISTORIARUM

LIBER OCTAVUS,

QUI INSCRIBITUR

URANIA.

TOM. VIII. A

ΤΩΝ ΤΟΥ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΟΓΔΟΗ,

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ

ΟΥΡΑΝΙΑ.

ΤΑΥΤΑ μὲν δὴ ἔτῳ λέγεται γενέ-
σθαι. οἱ δὲ Ἑλλήνων ἐς τὸν ναυτικὸν
στρατὸν ταχθέντες, ἔσαν οἷδε. Ἀθηναῖοι
μὲν, νέας παρεχόμενοι ἑκατὸν καὶ εἴ-
κοσι καὶ ἑπτὰ· ὑπὸ δὲ ἀρετῆς τε καὶ
προθυμίας Πλαταιέες, ἄπειροι τῆς ναυ-
τικῆς ὄντες, συνεπλήρυν τῷσι Ἀθηναί-
οις τὰς νέας. Κορίνθιοι δὲ τεσσεράκοντα
νέας παρείχοντο· Μεγαρέες δὲ, εἴκοσι.
καὶ Χαλκιδέες ἐπλήρυν εἴκοσι, Ἀθηναίων
παρεχόντων σφι τὰς νέας· Αἰγινῆται
δὲ, ὀκτωκαίδεκα· Σικυώνιοι δὲ, δυοκαί-
δεκα· Λακεδαιμόνιοι δὲ, δέκα· Εὔβοιαι

HERODOTI
HISTORIARUM
LIBER OCTAVUS,
QUI INSCRIBITUR
URANIA.

ATQUE haec quidem ita gesta dicuntur esse. Graeci autem quibus res navalis delegata erat, hi fuere. Athenienses, qui naves centum et septem viginti praebuere; sed quas virtute et promptitudine stimulante, Plataenses rei nauticae inexperti, propugnatoribus instruxerunt. Corinthii, qui attulere naves quadraginta: Megareses, qui viginti. Chalcidenses totidem sibi ab Atheniensibus praebitas armaverunt: Aeginetae, duodeviginti: Sicyonii duodecim, Lacedaemonii, decem: Epidaurii,

octo: Eretrieneses, septem: Trœzenii, quinque: Styreenfes, duas: Cii, totidem, cum totidem navigiis quinquagenûm remorum. Quibus auxiliares erant Locri Opuntii cum septem navibus L remorum.

2. Hae naves ad Artemisium in statione erant: quarum quot quique prae-buerint, a me dictum est. Universalium vero praeter naves L remorum, ad Artemisium coactarum, numerus fuit ducentarum septuaginta unius. His ducem, penes quem summa imperii esset, Spartiatae prae-buerunt Eurybiadem Euryclidae filium. Nam socii negaverunt se, nisi Lacon esset imperator, sequuturos esse Athenienses ductores, sed exercitum qui futurus erat soluturos.

3. Etenim jam inde ab initio, antequam in Siciliam ad societatem incundam mitteretur, agitatum sermone erat,

ριοι δὲ, ὀκτώ· Ερετρίεες δὲ, ἑπτά· Τροί-
ζήνιοι δὲ, πέντε· Στυρέες δὲ, δύο· καὶ
Κῆιοι, δύο τε νέας, καὶ πεντηκοντέρους
δύο. Λοκροὶ δὲ σφι οἱ Ὀπάντιοι ἐπέβοή-
θεον πεντηκοντέρους ἔχοντες ἑπτά.

β'. Εσαν μὲν ὧν ἔστοι οἱ στρατεύόμε-
νοι ἐπ' Ἀρτεμίσιον. εἴρηται δέ μοι καὶ
ὥς τὸ πλῆθος ἕκαστοι τῶν νεῶν παρεί-
χοντο. ἀριθμὸς δὲ τῶν συλλεχθεισέων
νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον, ἦν, πάρεξ τῶν πεν-
τηκοντέρων, διηκόσιαι καὶ ἑβδομήκοντα
καὶ μία. τὸν δὲ στρατηγὸν τὸν τὸ μέγι-
στον κάρτος ἔχοντα, παρείχοντο Σπαρ-
τιῆται, Εὐρυβιάδην τὸν Εὐρυκλείδew. οἱ
γὰρ σύμμαχοι ἐκ ἔφασαν, ἦν μὴ ὁ Λά-
κων ἡγεμονεύῃ, Αθηναίοισι ἔσεσθαι ἡγεο-
μένοισι, ἀλλὰ λύσειν τὸ μέλλον ἔσεσθαι
στράτευμα.

γ'. Εγένετο γὰρ κατ' ἀρχὰς λόγος,
πρινὴ καὶ ἐς Σικελίην πέμπειν ἐπὶ συμ-
μαχίην, ὥς τὸ ναυτικὸν Αθηναίοισι χρε-

ὧν εἴη ἐπιτρέπειν. ἀντιβάντων δὲ τῶν
 συμμάχων, εἶκον οἱ Ἀθηναῖοι, μέγα πε-
 ποιημένοι περιεῖναι τὴν Ἑλλάδα· καὶ
 γνόντες, εἰ φασιάσθαι περὶ τῆς ἡγεμονίας,
 ὥς ἀπολέειν ἢ Ἑλλάς· ὀρθὰ νοεῦντες.
 φάσις γὰρ ἔμφυλος πόλεμος ὁμοφρονέοντος
 τοσούτῳ κακίον ἐστὶ, ὅσῳ πόλεμος εἰρήνης.
 ἐπιστάμενοι ὧν αὐτὸ τῆτο, ἐκ ἀντέτει-
 νον, ἀλλ' εἶκον μέχρι ὅσῃ^α κάρτα ἐδέον-
 το αὐτέων, ὥς διέδεξαν· ὥς γὰρ δὴ ὠσά-
 μενοι τὸν Περσέα, περὶ τῆς ἐκείνου ἡδὴ
 τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, πρόφασιν τὴν Παυ-
 σανίῳ ὕβριν προῖχόμενοι, ἀπειλόντο τὴν
 ἡγεμονίην τῆς Λακεδαιμονίας. ἀλλὰ ταῦ-
 τα μὲν ὕστερον ἐγένετο.

δ. Τότε δὲ ἔτι οἱ καὶ ἐπ' Ἀρτεμί-
 σιον Ἑλλήνων ἀπικόμενοι, ὥς εἶδον νέας
 τε πολλὰς καταχθείσας ἐς τὰς Ἀφέ-
 τας, καὶ στρατῆς ἅπαντα πλέα, ἐπεὶ
 αὐτοῖσι παρὰ δόξαν τὰ πρήγματα τῶν
 βαρβάρων ἀπέβαινε ἢ ὥς αὐτοὶ κατεδό-

tanquam expediret rem nauticam Atheniensibus permittere: ceterum recusantibus sociis, cessere Athenienses, quod magni facerent Graeciam superesse; quam intelligebant esse perituram, si de ducatu contenderent; recte sentientes. Nam intestina seditio tanto deterior est bello quod concorditer geritur, quanto bellum pace. Hoc itaque ipsum intelligentes, non repugnaverunt, sed cesserunt usque dum magnopere illis indigebant, quemadmodum ostenderunt. Siquidem posteaquam expulso Persa jam de illius terra certabant, superbiam Pausaniae caussati, Lacedaemonios ducatu abdicaverunt. Verum haec posterius gesta sunt.

4. Tunc autem ii Graeci qui ad Artemisium se contulerant, ubi viderunt et multum navium ad Aphetas esse contractum, et omnia plena militum, perculsi metu, quod praeter opinionem suam ex-

pectationemque res barbarorum succederent, consultabant de facienda fuga ex Artemisio intus in Graeciam. Quorum consultatione cognita, Euboeenses obsecrabant Eurybiadem ut exiguum temporis praestolaretur, usquedum ipsi liberos atque mancipia subducerent. Ubi non persuadent, ad ducem Atheniensium Themistoclem transgressi, paciscuntur cum eo triginta talentis, ut manentes ante Euboeam pugna navali decreturi essent.

5. Themistocles autem hac ratione Graecos retinuit. Eurybiadae ex hac pecunia, quinque talenta impertit, tanquam de suo donans scilicet: hoc persuaso, Adimantum Ocyri filium Corinthium ducem, qui solus reluctabatur negans se permanfurum, sed ab Artemisio profecturum, ita alloquutus est jurejurando interposito; ‘ Tu vero nos non deseres, quem

κεον, καταρρώδΗΣαντες, δρησμον ἐβλεύ-
οντο ἀπὸ τῆς Αρτεμισίς ἔσω ἐς τὴν Ἑλ-
λάδα. γνόντες δὲ σφεας οἱ Εὐβοέες ταῦ-
τα βεβλευομένους, ἐδέοντο Εὐρυβιάδew προσ-
μεῖναι χρόνον ὀλίγον· ἔστ' ἂν αὐτοὶ τέκ-
να τε καὶ τὰς οἰκέτας ὑπεκθέωνται. ὡς
δ' ἔκ' ἐπειθον, μεταβάντες, τὸν Αθηναίων
στρατηγὸν πείθουσι Θεμισοκλέα ἐπὶ μι-
δῶ τριήκοντα ταλάντοισι, ἐπ' ᾧ τε κα-
ταμείναντες πρὸ τῆς Εὐβοίης ποιήσονται
τὴν ναυμαχίην.

ε'. Ὁ δὲ Θεμισοκλῆς τὰς Ἑλληνας
ἐπιχεῖν ὧδε ποιεῖ· Εὐρυβιάδῃ τεττέων
τῶν χρημάτων μεταδιδῶι πέντε τάλαν-
τα, ὡς παρ' ἐωυτῷ δῆθεν διδύς. ὡς δὲ οἱ
ἔτος ἀνεπέπεισο, Αδείμαντος γὰρ ὁ Ω-
κύτης, Κορίνθιος στρατηγός, τῶν λοιπῶν
ἥσπαιρε μῆνος, Φάμενος ἀποπλεύσειταί
τε ἀπὸ τῆς Αρτεμισίς, καὶ ἔ παραμενέ-
ει· πρὸς δὲ τῷτον εἶπε ὁ Θεμισοκλῆς
ἐπομόσας, ' Οὐ σύ γε ἡμέας ἀπολεί-

‘Ψεις. ἐπεὶ τοι ἐγὼ μέζω δῶρα δώσω,
 ‘ἢ βασιλεὺς ἂν τοι ὁ Μῆδων πέμψειε
 ‘ἀπολιπόντι τοὺς συμμάχους.’ ταῦτά
 τε ἅμα ἠγόρευε, καὶ πέμπει ἐπὶ τὴν
 νέα τὴν Αἰειμάντη^b, τάλαντα ἀργυρίων
 τρία. ἔτοί τε δὴ πληγέντες δώροισι, ἀνα-
 πεπεισμένοι ἔσαν, καὶ τοῖσι Εὐβοέεσι ἐκε-
 χάριστο· αὐτὸς τε ὁ Θεμισοκλῆης ἐκέρ-
 ῃθη, ἐλάνθανε δὲ τὰ λοιπὰ ἔχων· ἀλλ’
 ἠπιστάτο οἱ μεταλαβόντες τέτλων τῶν
 χρημάτων, ἐκ τῶν Αθηναίων ἐλθεῖν ἐπὶ
 τῷ λόγῳ τέτλω τὰ χρήματα.

ζ’. Οὕτω δὴ κατέμεινάν τε ἐν τῇ
 Εὐβοίῃ, καὶ ἐναυμάχησαν. ἐγένετο δὲ ὧδε·
 ἐπεὶ τε δὴ ἐς τὰς Αφέτας περὶ δείλην
 πρώτην γενομένην ἀπύκατο^c οἱ βάρβαροι,
 πυθόμενοι μὲν ἔτι καὶ πρότερον περὶ τὸ
 Ἀρτεμίσιον ναυλοχέειν νέας Ἑλληνίδας
 ὀλίγας, τότε δὲ αὐτοὶ ἰδόντες, πρόθυμοι
 ἔσαν ἐπιχειρέειν εἴ πως ἔλοιεν αὐτάς. ἐκ
 μὲν δὴ τῆς ἀντίης προσπλώειν^d ἔκω σφι

^b νέα τῷ Αἰειμάντι. ^c ἀπύκατο. ^d MS. et hoc loco se
 ubique in hac parte retinet προσπλέων.

‘ ego majoribus donabo muneribus, quam
‘ quae rex Medorum tibi mitteret socios
‘ deferenti.’ Haec loquutus, statim ad
navem Adimanti tria misit argenti talen-
ta. Istis donis isti obtemperabant, et Eu-
bocensibus gratificatus est. Sed et ipse
Themistocles lucratus est et clam reliqua
tenuit: sed qui partem illius acceperant,
putabant eam ab Atheniensibus ad hoc
ipsum profectam esse.

6. Ita in Euboea perfitere, ac proe-
lium mari fecere, quod ita gestum est.
Barbari ad Aphetas circa diluculum pro-
gressi, quum etiam ante audivissent pau-
cas Graecas naves ad Artemisium statio-
nem habere, tunc autem ipsi cernentes
cupidine tenebantur aggrediendi, si forte
 eas interciperent. Ceterum ex adverso in-

vadendum ideo non videbatur, ne Graeci, conspectis ipsis obviam tendentibus, fugam capefferent, noxque fugientes exciperet, atque ita eventurum esset ut hi scilicet effugerent; at illorum, prout jactabant Persae, ne ignifer quidem evadere debebat.

7. Igitur ad eam rem hoc sunt machinati: Ducentas ex omnibus navibus delectas extra Sciathum circummittunt, ne circumvehentes Euboeam ab hoste cernerentur prope Capharea et circa Geræstum ad Euripum, ut sic circumdarent, illi quidem huc tendentes, et viam quae retro ferebat obsepientes; ipsi vero ex adverso ingruentes. Hoc capto consilio quas constituerant naves miserunt, non habentes in animo ipsi eo die Graecos adoriri, nec priusquam signum ab illis qui circumvehebantur, ederetur jam de

ἔδοκεε, τῶνδε εἵνεκα· μή πως ἰδόντες οἱ Ἕλληνες προσπλώοντας, ἐς Φυγὴν ὁρμήσειαν, φεύγοντάς τε εὐφρόνη καταλαμβάνῃς, καὶ ἔμελλον δῆθεν ἐκφεύζεσθαι. ἔδει δὲ μηδὲ πυρφόρον, τῷ ἐκείνων λόγῳ, ἐκφυγόντα περιγενέσθαι.

Ζ. Πρὸς ταῦτα ὧν τάδε ἐμηχανέοντο· τῶν νεῶν ἀπάσέων ἀποκρίναντες διηκοσίας, περιέπεμπον ἕξωθεν Σκιάθῃ, ὡς ἂν μὴ ὀφθείησαν^ε ὑπὸ τῶν πολεμίων περιπλέεσθαι Εὐβοίαν, κατὰ τε Καφηρέα, καὶ περὶ Γεραιζόν, ἐς τὸν Εὐρίπον, ἵνα δὴ περιλάβοιεν. οἱ μὲν, ταύτῃ ἀπικόμενοι, καὶ φράζαντες αὐτέων τὴν ὀπίσω φέρουσαν ὁδόν, σφεῖς δὲ ἐπισπόμενοι ἕξ ἐναντίας. Ταῦτα βουλευσάμενοι, ἀπέπεμπον τῶν νεῶν τὰς ταχθείσας· αὐτοὶ ἕκ ἐν νόῳ ἔχοντες ταύτης τῆς ἡμέρης τοῖσι Ἕλλησι ἐπιθήσεσθαι, ἔδὲ πρότερον ἢ τὸ σύνθημά σφι ἔμελλε φανήσεσθαι παρὰ τῶν περιπλέοντων, ὡς ἡκόντων. ταύτας μὲν δὲ

^ε καταλάβοι. ^ε ὀφθαίσι.

περιέπεμπον. τῶν δὲ λοιπέων νεῶν ἐν τῇσι Αφέτῃσι ἐποιεῦντο τὸν ἀριθμὸν.

ή. Εὐ δὲ τότε τῷ χρόνῳ, ἐν ᾧ ἔτοιμαριθμὸν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν, ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τότε Σκυλλίης Σκιωναῖος, δούτης τῶν τότε ἀνθρώπων ἀριστος· ὃς καὶ ἐν τῇ ναυηγίῃ τῇ κατὰ τὸ Πήλιον γενομένη, πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι Πέρσησι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιβάλλει· ἔτος ὁ Σκυλλίης ἐν νοῶ μὲν εἶχε ἄρα καὶ πρότερον αὐτομολήσῃν ἐς τὰς Ἑλληνας, ἀλλ' ἔτι γὰρ οἱ παρέχε, ὡς τότε· ὅτε μὲν δὴ τρόπῳ τὰ ἐνθεῦτεν ἔτι ἀπίκετο ἐς τοὺς Ἑλληνας, οὐκ ἔχω εἶπαι ἀτρεκέως· θωυμάζω δὲ εἰ τὰ λεγόμενά ἐσι ἀληθέα. λέγεται γὰρ ὡς ἐξ Αφετέων δὺς ἐς τὴν θάλασσαν, ἔτι πρότερον ἀνέχε πρὶν ἢ ἀπίκετο ἐπὶ τὸ Αρτεμίσιον, σταδίους μάλιστα καὶ τέτταρας ἐς ὀγδώκοντα διατῆς θαλάσσης διεξελθὼν. λέγεται μὲν νυν καὶ ἄλλα ψευδέσι εἴκελα περὶ τοῦ ἀνδρός

fuo adventu. His circummissis navibus, reliquarum apud Aphetas numerum inibant.

8. In quibus recensendis dum occupati sunt, Scyllias quidam Scionaeus qui iisdem in castris erat, omnium ejus tempestatis hominum optimus urinator, qui etiam in naufragio ad Pelium facto multam pecuniam Persis servavit, multa et sibi lucratus est. Hic Scyllias jampridem in animo habuerat ad Graecos transire, sed quum ad eam diem non fuisset nactus occasionem, tunc ad Graecos transfugit. Sed incertum quonam modo illic transierit. demiror tamen si vera sunt quae referuntur. Fama est enim, quum ex Aphetis mare subiisset, non prius emeruisse quam ad Artemisium pervenit, octoginta ferme illa stadia per mare emensus. De hoc viro et alia memorantur, partim mendaciis similia, partim ve-

ra: de quo mihi ea probatur opinio, eum navigio ad Artemisium pervenisse. Is ubi eo pervenit, duces certiores fecit et naufragii facti et navium ad circumeundam Euboeam dimissarum.

9. Hoc Graeci audito inter se colloquuti sunt: et quum multae essent sententiae, illa evicit, ut eum diem illic maneretur et in statione perstaretur; dehinc media nocte praeterita proficiscerentur, et classi hostium quae circumageretur occurrerent. Post, ubi nemo se ex adverso fert, observato diei crepusculo ipsi feruntur in barbaros, animo experiundae fortunae cum in pugnando, tum in perumpendo.

10. Quos Xerxiani milites ducesque paucis cum navibus venientes in se conspicati, magnae hoc illis dementiae dan-

τῆς· τὰ δὲ μετεξέτερα, ἀληθέα. περὶ μέντοι τῆς γνώμῃ μοι ἀποδεδέχθω, πλοίω μιν ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ὥς δὲ ἀπικέλο, αὐτίκα ἐσήμηνε τοῖσι στρατηγοῖσι τὴν τε ναυηγίην, ὥς γένοιτο, καὶ τὰς περιπεμφθείσας τῶν νεῶν περὶ Εὐβοίαν.

θ'. Τῷτο δὲ ἀκέσαντες οἱ Ἕλληνες, λόγον σφι αὐτοῖσι ἐδίδοσαν· πολλῶν δὲ λεχθέντων, ἐνίκα, τὴν ἡμέρην ἐκείνην αὐτῷ μέιναντάς τε καὶ αὐλιωθέντας, μετέπειτα νύκτια μέσσην παρέντας, πορεύεσθαι, καὶ ἀπαντᾶν τῇσι περιπλεύσεισι τῶν νηῶν. μετὰ δὲ τῷτο, ὥς ὕδεις σφι ἐπέπλωε, δείλην ὀψίνην γινομένην τῆς ἡμέρης φυλάξαντες, αὐτοὶ ἐπανεπλῶον ἐπὶ τὰς βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτέων ποιήσασθαι βεβλόμενοι τῆς τε μάχης καὶ τῷ διεκπλόῳ.

ι'. Ὀρέοντες δὲ σφεας οἱ τε ἄλλοι στρατιῶται οἱ Ξέρξεω καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐπιπλώοντας νηυσὶ ὀλίγησι, πᾶγχυ σφι μανίην

ἐπενείκαντες, ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας, ἐλπίσαντές σφεας εὐπετέως αἰρήσειν· εἰκότα κάρτα ἐλπίσαντες. τὰς μὲν γε τῶν Ἑλλήνων ὀρέοντες ὀλίγας νέας, τὰς δὲ ἐωϋτῶν, πλήθει^α τε πολλαπλησίας^α, καὶ ἄμεινον πλωεύσας, καταφρονήσαντες ταῦτα, ἐκυκλῆντο αὐτὰς ἐς μέσον. ὅσοι μὲν νυν τῶν Ἰώνων ἔσαν εὖνοοι τοῖσι Ἑλλησι, ἀέκοντές τε ἐσρατεύοντο, συμφορὴν τε ἐποιεῦντο μεγάλην, ὀρέοντες περιεχομένης αὐτῆς, καὶ ἐπισάμενοι ὡς ὕδεις αὐτέων ἀπονοσήσει· ἔτω ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα. ὅσοισι δὲ καὶ ἡδομένοισι ἦν τὸ γινόμενον, ἄμιλλαν ἐποιεῦντο ὅπως αὐτὸς ἕκαστος πρῶτος^β νέα Ἀττικὴν ἐλὼν, δῶρα παρὰ βασιλῆος λάμψῃται. Αθηναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν πλεῖστος ἀνὰ τὰ στρατόπεδα.

ια'. Τοῖσι δὲ Ἑλλησι ὡς ἐσήμηνε, πρῶτα μὲν, ἀντίπρωροι τοῖσι βαρβάροις γι-

^α πολλαπλησίαις. ^β ὅπως ἕκαστος αὐτίαν πρῶτος.

tes, et ipsi naves educunt, sperantes facile se illos ire interceptum. merito sane id sperantes, quod viderent paucas Graecorum naves, suas vero multo plures atque velociores. itaque prae contemptu illos in medio concludunt. Ex Ionibus tamen illi qui Graecis bene volebant, inviti militabant, magnae calamitatis locoducentes quod viderent circumveniri illos, quorum neminem animadverterent esse rediturum: adeo infirmæ res Graecorum esse illis videbantur. At ii Iones quibus id quod fiebat voluptati erat, pro se quisque adnitebatur, ut ipse primus aliqua navi Atheniensium capta, dona ab rege acciperet. Nam apud exercitum plurimus erat per hos de Atheniensibus sermo atque respectus.

11. Graeci, ubi eis signum datum est, primum conversis in barbaros proris,

puppes in medium coëgerunt; deinde secundo signo dato, opus capeffunt, quamquam in exiguo spatio deprehensi, et a fronte: mox triginta barbarorum naves excipiunt, in quibus et Philaonem Chersifilium, Gorgis Salaminiorum regis germanum, et in eo exercitu virum eximium. Graecorum autem primus navem hostium cepit vir Atheniensis Lycomedes Aeschreae filius; idemque palmam rei bene gestae retulit. In hac pugna quum invicem nunc hi, nunc illi superiores essent, interventu noctis dirempti sunt: et Graeci quidem ad Artemisium avecti, barbari vero ad Aphetas, multo majus opinione sua certamen experti. In hoc proelio, solus e Graecis qui cum rege erant, Antidorus Lemnius ad Graecos transfugit; quem Athenienses ob eam rem loco in Salamine donarunt.

I 2. Ubi nox adfuit (erat autem anni

νόμενοι, ἐς τὸ μέσον τὰς πρύμνας συνήγαγον· δεύτερα δὲ σημήναντος, ἔργα εἶχοντο ἐν ὀλίγῳ περ ἀπολαμφθέντες, καὶ κατὰ σῶμα. ἐνθαῦτα τριήκοντα νέας αἰρέεσι τῶν βαρβάρων, καὶ τὸν Γόργυ τῆ Σαλαμινίων βασιλῆος ἀδελφεὸν Φιλάονα τὸν Χέρσιος, λόγιμον ἑόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἄνδρα. πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα τῶν πολεμίων εἶλε ἀνὴρ Αθηναῖος Λυκομήδης Αἰχρῆς^c, καὶ τὸ ἀρισηΐον ἔλαβε ἔστος. τὸς δ' ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ταύτῃ ἑτεραλκέως ἀγωνιζομένους νύξ ἐπελθῶσα διέλυσε. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀπέπλεον, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς Αφέτας, πολλὸν παρὰ δόξαν ἀγωνισάμενοι. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίᾳ Ἀντίδωρος Δήμιος, μῦνος τῶν σὺν βασιλεῖ Ἑλλήνων ἑόντων, αὐτομολεῖ ἐς τὸς Ἕλληνας, καὶ οἱ Αθηναῖοι διὰ τῆς τοῦ ἔργου, ἔδοσαν αὐτῷ χῶρον ἐν Σαλαμῖνι.

ιβ'. Ὡς δὲ εὐφρόνη ἐγεγόνεε^d, ἦν μὲν

^c MS. Αἰσχροῖς. ^d Ὡς εὐφρόνη δ' ἐγιγόνει.

τῆς ὥρης μέσον θέρος, ἐγίνετο δὲ ὕδωρ τε
 ἄπλετον διὰ πάσης τῆς νυκλὸς, καὶ βρον-
 ταὶ σκληραὶ ἀπὸ τῆς Πηλίδος· οἱ δὲ νεκροὶ
 καὶ τὰ ναυήγια ἐξεφέροντο ἐς τὰς Αφέτας·
 καὶ περὶ τε τὰς πρῶρας τῶν νεῶν εἰλέ-
 οντο, καὶ ἐτάρασσον τὰς ταρσῆς τῶν κω-
 πέων. οἱ δὲ στρατιῶται οἱ ταύτῃ ἀκόν-
 τες ταῦτα, ἐς φόβον κατιστέατο, ἐλπί-
 ζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι, ἐς οἷα κακὰ
 ἦκον. πρὶν γὰρ ἢ καὶ ἀναπνεῦσαί σφεας ἔκ-
 τε τῆς ναυηγίης καὶ τῆς χειμῶνος τῆς γε-
 νομένης κατὰ Πήλιον, ὑπέλαβε ναυμαχίῃ
 καρτερή· ἐκ δὲ τῆς ναυμαχίης, ὄμβρος τε
 λάβρος, καὶ ρεύματα ἰσχυρὰ ἐς θάλασσαν^ε
 ὥρμημένα, βρονταὶ τε σκληραί. καὶ τέ-
 τοισι μὲν τοιαύτη νύξ ἐγένετο.

ιγ'. Τοῖσι δὲ ταχθεῖσι αὐτέων περι-
 πλῶειν Εὐβοίαν, ἢ αὐτὴ περ ἐῖσα νύξ,
 πολλὸν ἦν ἔτι ἀγριωτέρη, τοσούτω ὅσῳ
 ἐν πελάγεϊ φερομένοισι ἐπέπιπτε. καὶ τὸ
 τέλος σφι ἐγένετο ἄχαρι. ὥς γὰρ δὴ πλέ-

^ε ἰσχυρὰ κατὰ θάλασσαν.

tempus mediae aestatis) immensa vis aquarum extitit per totam noctem, et dura tonitrua a Pelio. Cadavera quoque ac naufragia ad Aphetas efferebantur, et circa navium proras volvebantur, et remorum palmulas perturbabant. Haec audientes qui illic erant milites, metu consternabantur, credentes se esse utique perituros, ut qui in tantum malorum devenissent: quippe quos, antequam respirassent e naufragio et tempestate quae ad Pelion extiterat, excepisset atrox pugna navalis, ex pugna navali vehemens imber et validi in mare fluxus turbantes, ac dura tonitrua. Et istis quidem huiusmodi nox contigit.

13. At iis quibus negotium datum erat, ut Euboeam circumirent, eadem sane illa nox, etiam multo atrocior erat: tanto quidem, quanto majus est quod eos dum in pelago ferrentur invasit: adeo ut

tristis exitus fuerit. Ut enim eos cursum tenentes tempestas ac pluvia adorta est, quum essent ad cava Euboeae, ac flatu ferrentur, ignari quo ferrentur, ad petras impingebantur. Et omne a deo fiebat, quo Graecae classi par redderetur id navium Persicarum quod supererat, nec multo plus foret. Atque hi quidem circa Euboeae cava periere.

14. Barbari vero qui apud Aphetas erant, ubi ipsis libentibus dies illuxit, naves tenebant tranquillas, satis habentes, quum male agerent, quietem captare in praefens. At Graecis auxilio tres et quinquaginta naves Atticae supervenere: quae suo adventu illos corroboraverunt et simul nuncium allatum, eos barbaros qui Euboeam circumvehebantur, tempestate illa quae extiterat cunctos interiisse. Itaque Graeci eadem observata hora profecti, naves Cilissas invasere. Quas ubi corru-

ἔσι αὐτοῖσι χειμῶν τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπε-
γίνετο, ἔσσι κατὰ τὰ κοῖλα τῆς Εὐβοί-
ης, φερόμενοι τῷ πνεύματι, καὶ ἔκ εἰδό-
τες τῇ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέ-
τρας. ἐποιέετό τε πᾶν ὑπὸ τῆς θεᾶς^ε, ὅπως
ἂν ἐξισωθείη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικόν,
μηδὲ πολλῷ πλέον εἴη. ἔτοι μὲν νυν περὶ
τὰ κοῖλα τῆς Εὐβοίης διεφθείροντο.

ιδ'. Οἱ δ' ἐν Αφέτῃσι βάρβαροι, ὥς σφι
ἀσμένοισι ἡμέρη ἐπέλαμψε, ἀτρέμα τε^β
εἶχον τὰς νέας· καὶ σφι ἀπεχρέετο κα-
κῶς πρήσσει ἡσυχίην ἄγειν ἐν τῷ πα-
ρέοντι. τοῖσι δὲ Ἑλλησι ἐπεβοήθεον νέες
τρῆις καὶ πεντήκοντα Αττικάι. αὐταί
τε δὴ σφεας ἐπέρρῳσαν ἀπικόμεναι, καὶ
ἅμα ἀγγελίῃ ἐλθῶσα, ὥς τῶν βαρβάρων
οἱ περιπλέοντες τὴν Εὐβοίαν πάντες εἴη-
σαν διεφθαρμένοι ὑπὸ τῆς γενομένης χει-
μῶνος. φυλάξαντες δὲ τὴν αὐτὴν ὥρην,
πλώοντες ἐπέπεσον νηυσὶ Κιλίῳσι. ταύ-
τας δὲ διαφθείραντες, ὥς εὐφρόνη ἐγένε-

^ε ὑπὸ θεῶ. ^β ἀτρίμας τε.

το, ἀπέπλων ὀπίσω ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον.

ιέ'. Τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ δεινὸν τι ποιησάμενοι οἱ στρατηγοὶ τῶν βαρβάρων, νέας ἔτω σφι ὀλίγας λυμαίνεσθαι, καὶ τὸ ἀπὸ Ξέρξεω δειμαίνοντες, ἔκ ἀνέμειναν ἔτι τὸς Ἕλληνας μάχης ἄρξαι, ἀλλὰ παρακελευσάμενοι, κατὰ μέσον ἡμέρης ἀνῆγον τὰς νέας. συνέπιπτε δὲ ὥστε ταῖς αὐταῖς ἡμέραις τὰς ναυμαχίας γίνεσθαι ταύτας καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς ἐν Θερμοπύλῃσι. ἦν δὲ πᾶς ὁ ἀγὼν τοῖσι κατὰ θάλασσαν περὶ τῇ Εὐρίπῃ, ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίδα, τὴν ἐσβολὴν φυλάσσειν. οἱ μὲν δὴ παρεκελεύοντο, ὅπως μὴ παρήσωσι ἐς τὴν Ἑλλάδα τὸς βαρβάρους, οἱ δ' ὅπως τὸ Ἑλληνικὸν σθένος διαφθείραντες, τῇ πόρῃ κινήσωσι.

ις'. Ὡς δὲ ταξάμενοι οἱ Ξέρξεω ἐπέπλων, οἱ Ἕλληνες ἀτρέμας εἶχον πρὸς

pere, et nox advenit, iterum se ad Artemisium receperunt.

15. Tertio die barbarorum duces, tum indigne ferentes naves tam paucas ipsis insultare, tum a Xerxe supplicium timentes, non expectarunt amplius, ut Graeci priores pugnam capefferent, sed cohortati sese naves circa meridiem eduxerunt. Contigit autem ut per eosdem dies et haec navalia proelia et illa in Thermopylis terrestria gererentur. Erat autem omne certamen his in mari de Euripo, quemadmodum illis qui cum Leonide erant de transitu custodiendo. et Graeci quidem sese adhortabantur, ne barbaros intrare Graeciam sinerent; barbari vero, ut Graecorum copiis profligatis, transitu potirentur.

16. Procedente autem Xerxianorum classe in aciem ordinata, dum Graeci se

apud Artemisium immotos tenerent, tunc eos barbari, ut comprehenderent, lunata classe circumdabant. Ibi Graeci ex adverso prodeuntes confligere. Qua in pugna pari Marte pugnatum est. nam Xerxiana classis prae magnitudine et copia sua in se incidebat, perturbatis navibus et mutuo incurfantibus: resistebat tamen neque ccedebat. Indigna enim res videbatur, a paucis navibus in fugam converti. Itaque multae Graecorum naves interibant, multi etiam viri, sed multo plures barbarorum et naves et viri: atque ita dimicantes utrique ab alteris abscessere.

17. Hoc in proelio Xerxianos inter milites optimam Aegyptii navaverunt operam, cum aliis magnis editis operibus, tum hoc, quod quinque Graecas naves cum viris omnibus cepere. E Graecis

τῷ Ἀρτεμισίῳ. οἱ δὲ βάρβαροι μνηοειδὲς
 πώσαντες τῶν νεῶν, ἐκυκλεύοντο ὡς πε-
 μάβοιεν αὐτὰς. ἐνθεῦτεν οἱ Ἕλληνες ἐ-
 πανέπλεόν τε καὶ συνέμισγον. ἐν ταύτῃ
 τῇ ναυμαχίῃ παραπλήσιοι ἀλλήλοισι
 ἐγένοντο. ὁ γὰρ Ξέρξεω στρατὸς ὑπὸ με-
 γαθέος τε καὶ πλήθεος, αὐτὸς ὑπ' ἐωῦτ' ἑ-
 πίπτε, ταρασσομενέων τε τῶν νεῶν καὶ
 περιπιπτυσέων περὶ ἀλλήλας· ὅμως μέν-
 ται ἀντεῖχε, καὶ ἔκ εἰκε· δεινὸν γὰρ χρῆ-
 μα ἐποιέοντο, ὑπὸ νεῶν ὀλίγων εἰς φυγὴν
 τραπέσθαι. πολλαὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλλή-
 νων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ ἄνδρες,
 πολλῶ δ' ἔτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρ-
 βάρων καὶ ἄνδρες. ἔτω δὲ ἀγωνιζόμενοι, διέ-
 σησαν χωρὶς ἑκάτεροι.

ιζ. Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Αἰγύπ-
 τιοι μὲν τῶν Ξέρξεω στρατιωτέων ἠρίσεν-
 σαν· οἱ ἄλλὰ τε μεγάλα ἔργα ἀπεδέ-
 ξαντο, καὶ νέας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἶλον Ἑλ-
 ληνίδας πέντε. τῶν δὲ Ἑλλήνων κατὰ

ταύτην τὴν ἡμέρην ἤριψουσιν Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀθηναίων Κλεινίης ὁ Ἀλκιβιάδης· ὃς δαπάνην οἰκηίην παρεχόμενος, ἐστρατεύετο ἀνδράσι τε διηκοσίοισι καὶ οἰκηίῃ νηϊ.

ιη'. Ὡς δὲ διέστησαν ἄσμενοι ἑκάτεροι, εἰς ὄρμον ἠπείγοντο. οἱ δὲ Ἕλληνες, ὡς διακριθέντες ἐκ τῆς ναυμαχίης ἀπηλλάχθησαν, τῶν μὲν νεκρῶν καὶ τῶν ναυηγίων ἐπεκράτεον, τρηχέως δὲ περιεφθέντες, καὶ ἔκ ἡκιστα Ἀθηναῖοι, τῶν αἰ ἡμίσεαι τῶν νεῶν τετρωμέναι ἔσαν, δρησμόν δὴ ἐβόλευον^α ἔσω εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ιβ'. Νόῳ δὲ λαβὼν ὁ Θεμισοκλῆς ὡς εἰ ἀπορῥαγείῃ ἀπὸ τῆ βαρβάρου^β τό, τε Ἰωνικὸν καὶ τὸ Καρικὸν φύλον, οἳοί τε εἴησαν τῶν λοιπῶν κατύπερθε γενέσθαι· ἐλαυνόντων τῶν Εὐβοέων πρόβατα ἐπὶ τὴν θάλασσαν ταύτην, συλλέξας τοὺς στρατηγὸς, ἔλεγέ σφι ὡς δοκέοι ἔχειν τινα παλάμην, τῇ ἐλπίζοι^γ τῶν βασιλῆος συμμάχων ἀποσήσιν τῶς ἀρίστους. ταῦ-

^α ἰσχυρόν τε. ^β βαρβαρικῇ. ^γ ἐλπίζω.

autem eo die praestantissimi extitete Athenienses, et inter Athenienses, Clinias Alcibiadis filius; qui domestico sumptu ac propria navi cum ducentis viris militabat.

18. Ubi utrique libenter in diversum abiere, ad stationem festinabant. Graeci autem dirempto proelio reiecti, etsi caecorum corporibus ac naufragiis potiebantur, tamen quod aspere vexati essent, praecipueque Athenienses, quorum dimidium navium vulneratum erat, de fugiendo interius in Graeciam deliberabant.

19. Themistocles, reputans, si ab viribus barbari abduceret Ioncs et Cares, fieri posse ut reliquos superarent, dum Euboeenses pecora ad mare istud propellunt, duces contraxit, eisque dixit se viam quandam habere, qua speraret optimos sociorum ab rege abductum iri.

Haftenus rem enudavit, addiditque in rebus praefentibus hoc ab illis agendum effe, ut Euboicorum pecorum quantum vellet quifque maftaret; fatius enim effe fuos milites potiri quam hoftem. Ac monuit ut fuis quique popularibus praeciperent ignem accendere; fibi autem de difceffu tempus curae fore, ut fine noxa abirent in Graeciam. Hoc illis probatum quum effet, accenfis ignibus ad pecora eft itum.

20. Nam Euboeenfes, contempto Bacidis oraculo, tanquam nihil dicente, neque exportaverant quicquam, neque importaverant, velut impendente eis bello, et res fibi quoque ipsis ambiguas effecerant. ita enim habebat de his oraculum Bacidis,

Dum juga barbaricus canabacea jactat in aequor,
Euboea caprae mugientes fac procul abfint.

τα μὲν νυν ἐς τοσῶτο παρεγύμνε. ἐπὶ δὲ
τοῖσι κατήκσει πρήγμασι τάδε ποιητέα
ἵναί σφι ἔλεγε· τῶν τε προβάτων τῶν
Εὐβοεικῶν ὅσα τις ἐθέλοι καθαύειν· κρέσ-
σον γὰρ εἶναι τὴν στρατιὴν ἔχειν ἢ τὰς
πολεμίους. παραίνεε τε προειπεῖν τοῖσι
ἑωυτῶν ἐκάστος πῦρ ἀνακαίειν^δ, κομιδῆς
δὲ πέρι τὴν ὥρην αὐτῷ μελήσειν· ὥστε
ἀσινέας ἀπικέσθαι ἐς τὴν Ἑλλάδα. ταῦ-
τα ἤρεσέ σφι ποιεῖν· καὶ αὐτίκα πῦρ
ἀνακαυσάμενοι, ἐτρέποντο^ε πρὸς τὰ πρό-
βατα.

κ'. Οἱ γὰρ Εὐβοέες παραχρησάμενοι
τὸν Βάκιδος χρησμόν ὡς ἔδεν λέγοντα,
ὅτ' ἐξεκομίσαντο ἔδεν ἔτε προεσάζαντο,
ὡς παρεσομένε σφι πολέμῳ, περιπετέα
τε ἐποίησαντο σφίσι αὐτοῖσι τὰ πρήγμα-
τα. Βάκιδι γὰρ ὧδε ἔχει περὶ τυχτέων ὁ
χρησμός,

Φράζεο, βαρβαρόφωνον ὅταν ζυγὸν εἰς ἄλα βάλλῃ
Βύβλιον, Εὐβοίης ἀπέχειν πολυμνηκάδας αἴγας.

^δ πυρὴν ἀνακαίων. ^ε ἀπικίσθαι ἐπὶ τὴν. ^ς ἐτρέποντο.

τῆτοισι δὲ ἔδὲν τοῖσι ἔπεσι χρησαμένοις
 ἐν τοῖσι τότε παρεῖσι τε καὶ προσδοκίμοις
 κακοῖσι, παρῆν σφι συμφορῇ χρῆσθαι πρὸς
 τὰ μέγιστα.

κα'. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἔπρῃον, πα-
 ρῆν δὲ ὁ ἐκ Τρηχῖνος κατάσκοπος. ἦν
 μὲν γὰρ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ καλῆσκοπος Πο-
 λύας, γένος Αντικυρεὺς, τῷ προσετέ-
 τακτο· καὶ εἶχε πλοῖον κατῆρες ἐτῶ-
 μον, εἰ παλήσειε ὁ ναυτικός στρατός,
 σημαίνειν τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι ἔεσι.
 ὡς δ' αὐτως ἦν Ἀβρώνυχος ὁ Λυσικλέ-
 ος Ἀθηναῖος καὶ παρὰ Λεωνίδῃ ἐτόῃμος
 τοῖσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἔεσι ἀγγέλλειν τρη-
 ηκοντέρῳ ἦν τι καταλαμβάνη νεώτερον
 τὸν πεζόν. ἔτος ὧν ὁ Ἀβρώνυχος ἀπι-
 κόμενος ἐσήμαινέ σφι τὰ γεγονότα περὶ
 Λεωνίδεα καὶ τὸν στρατὸν αὐτῶ. οἱ δὲ,
 ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, ἔκέτι ἐς ἀναβολὰς
 ἐποιέοντο τὴν ἀποχώρησιν, ἐκομίζοντο
 δὲ ὡς ἕκαστοι ἐτάχθησαν· Κορίνθιοι πρῶ-

His versibus quum nihil illi uterentur in malis, quae tum aderant, tum impendebant, debebat fieri ut maxima calamitate afficerentur.

21. Dum haec isti agebant, advenit ex Trachine speculator. nam erat apud Artemisium speculator Polyas, genere Anticyrensis, cui datum erat negotium, et habebat expeditum et remis instructum navigium, si copiae navales confluis-
issent, ut renunciaret iis qui apud Thermopylas erant. Similiter Abronychus Lyficlis filius Atheniensis apud Leonidem erat paratus eum triginta remorum navigio ad nunciandum iis qui ad Artemisium agebant, si quid novi pedestribus copiis contigisset. Hic igitur Abronychus adveniens, indicavit ea quae circa Leonidem et ejus exercitum gesta erant. Qua isti re audita non jam sibi differendum abitum putaverunt: sed ut quique locati erant, abscefferunt; primi Corin-

thii, postremi Athenienses.

22. Quorum Atheniensium velocissimis navibus delectis, Themistocles ad aquas potabiles se conferens, in lapidibus litteras incidebat; quas postero die Iones ad Artemisium venientes legerunt, in haec verba: ‘ Viri Iones, haud juste
 ‘ facitis, militantes adversus patres, et
 ‘ Gracciam redigentes in servitutem. Sed
 ‘ maxime quidem state a nobis: sin hoc
 ‘ facere non potestis, at vos saltem et
 ‘ nunc e medio nobis eritis et ipsi et Car-
 ‘ res ut eadem vobis faciant obsecrate.
 ‘ Quod si horum neutrum fieri potest,
 ‘ et majori necessitate estis obstricti quam
 ‘ ut possitis desciscere, utique vos in re
 ‘ gerenda, dum pugnam conferemus, ter-
 ‘ giversamini, memores a nobis vos esse
 ‘ oriundos, et inimicitiarum nobis cum
 ‘ barbaro principium a vobis extitisse.’

τοι, ὕστατοι δὲ Αθηναῖοι.

κβ'. Αθηναίων δὲ νέας τὰς ἄριστα πλω-
 ῦσας ἐπιλεξάμενος Θεμισοκλῆς, ἐπορεύετο
 περὶ τὰ πότιμα ὕδατα, ἐντάμνων ἐν τοῖ-
 σι λίθοις γράμματα, τὰ Ἴωνες ἐπελθόντες
 τῇ ὑσεραίῃ ἡμέρῃ ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐπ-
 ελέξαντο. τὰ δὲ γράμματα τάδε ἔλεγε,
 ' Ἄνδρες Ἴωνες, ὃ ποίετε δίκαια ἐπὶ τῆς
 ' παίερας στρατευόμενοι, καὶ τὴν Ἑλλάδα
 ' καθαδύλόμενοι. ἀλλὰ μάλιστα μὲν πρὸς
 ' ἡμέων γίνεσθε· εἰ δὲ ὑμῖν ἐστὶ τῷτο μὴ
 ' δυνατὸν ποιῆσαι, ὑμέες δὲ ἔτι καὶ νῦν ἐκ
 ' τῆ μέσης ἡμῖν ἔσεσθε καὶ αὐτοὶ, καὶ τῶν
 ' Καρῶν δέεσθε τὰ αὐτὰ ὑμῖν ποίειν. εἰ
 ' δὲ μηδέτερον τῶντων οἶόντε γίνεσθαι,
 ' ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης^α μέζονος κατέζευ-
 ' χθε ἢ ὥστε ἀφίσασθαι, ὑμέες γε ἐν τῷ
 ' ἔργῳ, ἐπεὰν συμμίσγωμεν, ἐθελοκακέε-
 ' τε, μεμνημένοι ὅτι ἀπ' ἡμέων γεγόνατε,
 ' καὶ ὅτι ἀρχῆθεν ἢ ἔχθρη πρὸς τὸν βάρ-
 ' βαρον ἀπ' ὑμέων ἡμῖν γέγονε.' Θεμισοκ-

^α MS. ἀνάγκης.

κλέης δὲ ταῦτα ἔγραφε, δοκέειν ἐμοὶ, ἐπ' ἀμφοτέρω νοέων, ἵνα ἢ λαθόντα τὰ γράμματα βασιλῆα, Ἰωνας ποιήσῃ μείβαλῃ καὶ γενέσθαι πρὸς ἐωϋτῶν, ἢ, ἐπεῖτε ἀνενειχθῇ, καὶ διαβληθῇ πρὸς Ξέρξεα, ἀπίστους ποιήσῃ τὸς Ἰωνας, καὶ τῶν ναυμαχιῶν^β αὐτὸς ἀπόχη.

κγ'. Θεμιστοκλέης μὲν ταῦτα^γ ἐνέγραψε. τοῖσι δὲ βαρβάροις αὐτίκα μὲν ταῦτα πλοίῳ ἦλθε ἀνὴρ Ἰστιάεὺς^δ, ἀγγέλλων τὸν ὄρισμόν τὸν ἀπ' Ἀρτεμισίως τῶν Ἑλλήνων. οἱ δ' ὑπ' ἀπιστίας τὸν μὲν ἀγγέλλοντα εἶχον ἐν Φυλακῇ, νῆας δὲ ταχείας ἀπέστειλαν προκατοφόμενας. ἀπαγγειλάντων δὲ τετέων τὰ ἦν, ἔτω δὴ ἅμ' ἡλίῳ σκιδναμένῳ πᾶσα ἡ στρατιὴ ἐπέπλεε^ε ἀλῆς ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ἐπιχόντες δὲ ἐν τέτῳ τῷ χώρῳ μέχρι μέσης ἡμέρης, τὸ ἀπὸ τέτῃς ἐπλῶον ἐς Ἰστιάην. ἀπικόμενοι δὲ, τὴν πόλιν ἔχον τῶν Ἰστιάων, καὶ τῆς Ἑλλοπίης μοίρης, γῆς δὲ

^β συμμαχιῶν. ^γ μὲν οὖν ταῦτα. ^δ Ἰστιάς. ^ε ἐπλῶν.

Haec Themistocles (ut arbitror) duplici consilio scripsit, ut si litterae regem laterent, Iones induceret ad deficiendum a rege ad se; sin ad eum deferrentur, darenturque crimini, infidos eidem redderet Iones, et a proeliis navalibus summo-
veret.

23. Postquam autem haec Themistocles inscripsit, extemplo vir Histiaeensis navigio advectus, barbaris nuncium attulit Graecos ab Artemisio profugisse. Illi homine, quod fidem non haberent, servari iusso, naves veloces ad rem explorandam miserunt. qua re per istas nunciata, prout erat, simulatque refulsit sol, omnis classis addensata ad Artemisium contendit: ubi ad meridiem usque immorata, mox ad Histiaeam processit. Eo appulsi, urbe Histiaeorum potiti sunt, et Hellopiae porti-

onis, regionis autem Histiaeotidis maritimos vicos omnes incurſaverunt.

24. Dum iſti hoc in loco agunt, Xerxes praeparatis quae volebat circa cadavera, praeconem ad claffarios mittit. Haec autem praeparaverat. Quicumque e ſuo exercitu apud Thermopylas caeſi (erant autem viginti millia) eorum mille ferme relictis, ceteros depreſſis foffis humavit: et ne a claffario exercitu cerni poſſent, foliisſque conſtravit, et humum aggeravit. Praeco ubi ad Hiſtiaeam tranſiit, facto totius exercitus coetu, haec dixit, ‘ Viri ſocii, rex Xerxes dat veniam
‘ cuicumque libet relictis ordinibus ire viſum, quemadmodum pugnet cum amantibus hominibus, qui ſe ſuperaturos ſperaverant copias regis.’

25. Haec denunciante praecone, mox

τῆς Ἰσριαώτιδος τὰς παραθαλασσίας κώ-
μας πάσας ἐπέδραμον.

κδ'. Ενθαῦτα δὲ τεττέων ἑόντων, Ξέρ-
ξης ἐτοιμασάμενος τὰ περὶ τῆς νεκρῆς,
ἔπεμπε ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν κήρυκα.
προετοιμάσατο δὲ τάδε· ὅσοι τῷ στρατῷ τῷ
ἐωϋτῷ ἔσαν νεκροὶ ἐν Θερμοπύλῃσι, (ἔσαν
δὲ καὶ δύο μυριάδες) ὑπολιπόμενος τεττέων
ὡς χιλίης, τῆς λοιπῆς, τάφρους ὀρυζάμε-
νος, ἔθαψε· φυλλάδα τε ἐπιβαλὼν, καὶ
γῆν ἐπαμνησάμενος, ἵνα μὴ ὀφθείησαν ὑπὸ
τῷ ναυτικῷ στρατῷ. ὡς δὲ διέβη ἐς τὴν Ἰ-
σριαίην ὁ κήρυξ, σύλλογον ποιησάμενος
πανίος τῷ στρατοπέδῳ, ἔλεγε τάδε, ‘ Αν-
δρες ζύμμαχοι, βασιλεὺς Ξέρξης τῷ
βελομένῳ ὑμέων παραδίδωσι, ἐκλιπόν-
τα τὴν τάξιν, καὶ ἐλθόντα, θεήσασθαι
ὅπως μάχεται πρὸς τῆς ἀνοήτης τῶν
ἀνθρώπων, οἳ ἤλπισαν τὴν βασιλῆος δύ-
ναμιν ὑπερβαλέεσθαι.’

κέ', Ταῦτα ἐπαγγειλαμένους, μετὰ

ταῦτα ἔδὲν ἐγίνετο πλοίων σπανιώτερον·
 ἔτῳ πολλοὶ ἤθελον θεήσεσθαι. διαπεραιω-
 θέντες δὲ ἐθηῦντο διεξιόντες τὰς νεκρὰς. πάν-
 τες δὲ ἠπιστάτο τὰς κειμένους εἶναι πάντας
 Λακεδαιμονίους καὶ Θεσπίας, ὀρέοντες καὶ
 τὰς εἰλωτας. ὁ μὲν ἔδ' ἐλάνθανε τὰς δια-
 βεηκότας Ξέρξης ταῦτα πράξας περὶ
 τὰς νεκρὰς τὰς ἐωυτῷ. καὶ γὰρ δὴ καὶ γε-
 λοῖον ἦν· τῶν μὲν χίλιοι ἐφαίνοντο νεκροὶ
 κείμενοι, οἱ δὲ πάντες ἐκέατο ἀλέες συγ-
 κεκομισμένοι ἐς τῷτο χωρίον, τέσσαρες
 χιλιάδες. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην πρὸς
 θεὸν ἐτράποντο· τῇ δ' ὑφεραίῃ οἱ μὲν ἀπέ-
 πλων ἐς Ἰσθμὸν ἐπὶ τὰς νῆας, οἱ δὲ ἀμ-
 φι Ξέρξην, ἐς ὁδὸν ὠρμέατο.

κς'. Ἦκον δὲ σφι αὐτόμολοι ἄνδρες
 ἀπ' Ἀρκαδίας ὀλίγοι τινες, βίβ τε δεόμε-
 νοι, καὶ ἐνεργοὶ βεβλόμενοι εἶναι. ἀγαγόν-
 τες δὲ τέττας ἐς ὅφιν τὴν βασιλῆος, ἐπυν-
 θάνοντο οἱ Πέρσαι περὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ
 ποιόειεν· εἰς δὲ τις πρὸ πάντων ἦν ὁ ἔρω-

nihil infrequentius fuit navigiis: ita multū
visere cupiebant. Illuc tranſveſti et tranſ-
euntē cernebant cadavera. Cuncti vero
ſciebant omnes Lacedaemonios eſſe ac
Theſpienſes qui jacebant, quum etiam
hilotas cernerent. Itaque eos qui tranſ-
miſere non latuit Xerxes, qui circa ſuo-
rum cadavera id feciſſet. Etenim erat
res proſecto etiam ridicula, ut illorum
quidem mille jacentes occiſi extarent, iſti
vero omnes conferti eundem in locum
quater milleni comportati eſſent. Atque
hunc quidem diem in ſpectaculo con-
ſumpſerunt: poſtero autem claffarii Hiſ-
tiacam ad claffem remeaverunt. Xerxes
et qui cum eo erant, iter ingreſſi ſunt.

26. Verum ad hos pauci quidam ab
Arcadia perſugae venerunt, victus ino-
pes, et operam ſuam praeflare cupientes:
qui in conſpectum regis adducti, interro-
gatique cum ab aliis Perſis, tum vero
praecipue a quodam, de Graecis, quae

agerent, responderunt eos agere Olympia, et spectare certamen gymnicum atque equestre. Rursus eodem percontante quodnam illis praemium esset propositum propter quod certarent, oleaginam coronam inquiunt esse qua donarentur. Ibi Tigranes Artabani filius generosissimam quum dixisset sententiam, a rege pro timido est habitus. Audiens enim praemium coronam esse, non pecunias, silentium tenere non potuit quin coram omnibus diceret, ‘ Papae Mardoni, in quos
 ‘ viros induxisti nos ad pugnandum? qui
 ‘ non pecuniarum certamen agitant, sed
 ‘ virtutis?’ Haec ab illo dicebantur.

27. Eo interim tempore post acceptam apud Thermopylas calamitatem confestim Thessali caduceatorem ad Phocenses mittunt, utpote iis infensi, cum semper antea, tum praecipue post novissimam cladem. Quippe non multis ante hanc

τῶν αὐτῶς ταῦτα. οἱ δὲ σφι ἔλεγον, ὡς
 Ολύμπια διάγοιεν^α, καὶ θεωροῖεν ἀγῶνα
 γυμνικὸν καὶ ἵππικόν. ὁ δὲ ἐπείρειο ὅ,τι τὸ
 ἄθλον εἴη σφι κείμενον^β, περὶ ὅτευ ἀγω-
 νίζονται. οἱ δ' εἶπον, τῆς ἐλαίης τὸν διδό-
 μενον σέφανον. ἐνθαῦτα εἶπας γνώμην
 γενναιοτάτην Τιγράνης ὁ Αρταβάνης, δει-
 λήν ὥφλεε πρὸς βασιλῆος. πυνθανόμε-
 νος^γ γὰρ τὸ ἄθλον ἐὼν σέφανον, ἀλλ' ἔ-
 χρήματα, ἔτε ἡνέχελο σιγῶν, εἶπέ τε ἐς
 πάντας^δ τάδε, ' Παπαὶ Μαρδόνιε, κοίης
 ' ἐπ' ἄνδρας ἡγαγες μαχησομένους ἡμέας,
 ' οἱ ἔπερὶ χρημάτων τὸν ἀγῶνα ποιεῦν-
 ' ται, ἀλλὰ περὶ ἀρετῆς; τῷ μὲν δὴ
 ταῦτα εἶρηλο.

κζ'. Εὐ δὲ τῷ διὰ μέσῃ χρόνῳ ἐπεί-
 τε τὸ ἐν Θερμοπύλῃσι τρώμα ἐγεγόνεε,
 αὐτίκα Θεσσαλοὶ πέμπουσιν κήρυκα ἐς
 Φωκέας, ἅτε σφι ἔχοντες αἰεὶ χόλον,
 ἀπὸ δὲ τῆς ὑστάτης τρώματος καὶ τὸ κάρηα.
 ἐσβαλόντες γὰρ πανστρατὶ αὐτοὶ τε οἱ

^α MS. Ολύμπια ἀγῶσι. ^β προκείμενον. ^γ πυνθόμενος. ^δ ἔπει-
 τε πρὸς πάντας.

Θεσσαλοὶ καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτέων ἐς τὴν
 Φωκέας, ὃ πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον ταύ-
 της τῆς βασιλῆος στρατηλασίης, ἐσώθη-
 σαν ὑπὸ τῶν Φωκέων, καὶ περιέφθησαν
 τρηχέως. καὶ ἐπεὶ τε γὰρ κατελήθησαν
 ἐς τὸν Παρηγασόν, οἱ Φωκέες ἔχοντες
 μάντιν Τελλίην τὸν Ηλεῖον, ἐνθαῦτα ὁ
 Τελλίης ἔτος σοφίζεσθαι αὐτοῖσι τοιόνδε·
 γυνώσας ἄνδρας ἑξακοσίους τῶν Φωκέων
 τὴν ἀρίστην, αὐτὴν τε τέτην, καὶ τὰ ὅπλα
 αὐτέων, νυκτὸς ἐπεθήκατο τοῖσι Θεσσα-
 λοῖσι· προείπας αὐτοῖσι, τὸν ἂν μὴ λευ-
 κανθίζοντα ἴδωνται, τέτην κτείνειν. τέ-
 την ὣν αἱ τε Φυλακαὶ τῶν Θεσσαλῶν
 πρῶται ἴδῃσαι, ἐφοβήθησαν, δόξασαι ἄλ-
 λό τι εἶναι τέρας· καὶ μετὰ τὰς Φυλα-
 κας αὐτὴ ἡ στρατιή, ἔτω ὥστε τετρακισ-
 χιλίων κρατῆσαι νεκρῶν καὶ ἀσπίδων Φω-
 κέας, τῶν τὰς μὲν ἡμισέας ἐς Ἀβας ἀνέ-
 θεσαν, τὰς δὲ λοιπὰς, ἐς Δελφάς· ἡ δὲ
 δεκάτη ἐγένετο τῶν χρημάτων ἐκ ταύτης

regis expeditionem annis, quum ipsi Thessali omni cum copia et eorum socii aggressi essent Phocenses, a Phocensibus fugati sunt asperaque vexati. Etenim quum ad Parnassum conclusi essent, Phocenses habentes Telliam faticinum Eleum, ibi Tellias hic hujusmodi rem eis commentus est. Sexcentos viros e Phocensibus praestantissimos gypso tam ipsos quam arma illinit, eosque sub noctem in Thessalos immisit, dato praecepto ut quemcunque non albicantem cernerent, eum obtruncarent. Hos primi Thessalorum excubitores, aliud quoddam prodigium esse arbitrati, et post has excubias, ipse exercitus adeo exhorruerunt, ut quatuor millibus caesorum atque scutorum Phocenses potiti sint; quorum scutorum dimidium apud Abas, reliqua apud Delphos dedicaverunt: et ex decimis pecu-

niarum hujus pugnae factae sunt statuæ grandes, quae circa tripodem e regione delubri Delphis visuntur: et alterae ejusmodi in Abis repositae.

28. Haec Phocenses in peditatum Thessalorum, a quibus obsidebantur, egerunt: equitatum quoque eorundem, qui in suum agrum incursaverat, insanabili clade affligerunt. ad ingressum enim qui est juxta Hyampolin, depressa istic ingenti fossa, amphoras inanes in ea deposuerunt, humumque desuper injecerunt, eamque reliquo solo exaequaverunt: atque ibi Thessalos exceperunt incurrentes. Thessali impetu sumpto, tanquam eos rapturi, in amphoras inciderunt, ibique equorum crura corrupta sunt.

29. Ob haec ambo Phocensibus infensi Thessali, misso caduceatore ita dixerunt, ‘ O Phocenses, nunc aliquid amplius resipiscentes agnoscite non esse vos no-

τῆς μάχης, οἱ μεγάλοι ἀνδριάντες οἱ περὶ
τὸν τρίποδα συνεσεῶτες, ἔμπροσθεν τῶ
νῆς τῶ ἐν Δελφοῖσι, καὶ ἕτεροι τοῖςτοι ἐν
Λῆγσι ἀνακέαιαι.

κή. Ταῦτα μὲν νυν τὸν πεζὸν εἰργά-
σαντο τῶν Θεσσαλῶν οἱ Φωκέες, πολιορ-
κέοντας ἐαυτοὺς· ἐσβαλῶσαν δὲ ἐς τὴν χώ-
ρην τὴν ἵππον αὐτέων, ἐλυμήναντο ἀνη-
κέως. ἐν γὰρ τῇ ἐσβολῇ ἢ ἐσι κατὰ
Ἰάμπολιν, ἐν ταύτῃ τάφρον μεγάλην
ὀρύξαντες, ἀμφορέας κενεὰς ἐς ταύτην κα-
τέθηκαν. χθὺν δὲ ἐπιφορήσαντες, καὶ ὁ-
μοιώσαντες τῷ ἄλλῳ χώρῳ, ἐδέκοντο
τὰς Θεσσαλὰς ἐσβάλλοντας. οἱ δὲ, ὡς
ἀναρπασόμενοι τοὺς Φωκέας φερόμενοι,
ἐσέπεσον ἐς τὰς ἀμφορέας· ἐνθαῦτα οἱ
ἵπποι τὰ σκέλεα διεφθάρησαν.

κθ'. Τεττέων δὴ σφι ἀμφοτέρων ἔχον-
τες ἔγκολον οἱ Θεσσαλοὶ, πέμψαντες κή-
ρυκα, ἠγόρευον τάδε, ' Ω Φωκέες, ἤδη
' τι μᾶλλον γνωσιμαχέετε μὴ εἶναι ὁ-

‘ μῶιοι ἡμῖν. πρόαθεν τε γὰρ ἐν τοῖσι
 ‘ Ἕλλησι ὅσον χρόνον ἐκεῖνα ἡμῖν ἦν-
 ‘ δανε, πλεον αἰεὶ κοτε ὑμέων ἐφερόμε-
 ‘ θα· νῦν τε παρὰ τῷ βαρβάρῳ τοσῶτον
 ‘ δυνάμεθα, ὥστε ἐπ’ ἡμῖν ἐστὶ τῆς γῆς
 ‘ ἐσερῆσθαι καὶ προσηνδραποδίσθαι ὑμέ-
 ‘ ας. ἡμεῖς μέντοι τὸ πᾶν ἔχοντες, ὃ
 ‘ μνησικαέομεν, ἀλλ’ ἡμῖν γενέσθω ἀντ’
 ‘ αὐτέων πεντήκοντα τάλαντα ἀργυρίῃ·
 ‘ καὶ ὑμῖν ὑποδεκόμεθα τὰ ἐπιόντα ἐπὶ
 ‘ τὴν χώραν ἀποτρέψειν.’

λ’. Ταῦτά σφι ἐπαγγέλλοντο οἱ Θεσ-
 σαλοί. οἱ γὰρ Φωκέες μῶνοι τῶν ταύτῃ
 ἀνθρώπων οὐκ ἐμήδιζον, κατ’ ἄλλο μὲν
 ἔδεν, ὥς ἐγὼ συμβαλλεόμενος εὕρισκω,
 κατὰ δὲ τὸ ἔχθος τῶν Θεσσαλῶν· εἰ δὲ
 Θεσσαλοὶ τὰ Ἑλλήνων ἠϋζον, ὥς ἐμοὶ
 δοκέειν, ἐμήδιζον ἂν οἱ Φωκέες. ταῦτα
 ἐπαγγελλομένων Θεσσαλῶν, ὅτε δώσειν
 ἔφασαν χρήματα, παρέχειν τε σφι Θεσ-
 σαλοῖσι ὁμοίως μνηδίζειν, εἰ ἄλλως βε-

' bis pares; qui et antehac inter Graecos,
 ' quandiu partes illorum nobis placue-
 ' runt, semper vobis antecelluimus, et
 ' nunc apud barbarum adeo pollemus,
 ' ut penes nos sit et agro vos exui, et
 ' praeterea in servitutem redigi. Quam
 ' facultatem etsi obtinemus, tamen inju-
 ' riarum non sumus memores, nisi ut eo
 ' nomine quinquaginta talenta rependa-
 ' tis: et nos vobis recipimus, damna om-
 ' nia nos ab agro vestro averfuros.'

30. Haec Theffali Phocensibus de-
 nunciabant, quod soli Phocenses inter
 ejus loci homines cum Medis non sen-
 tiebant; idque nulla alia caussa, ut ego
 conjectura comperio, quàm Theffalorum
 odio; partes Medorum (ut mihi videtur)
 fequuturi, fi Theffali partes Graecorum
 foviffent. Haec deferentibus Theffalis,
 negarunt fe Phocenses pecuniam datu-
 ros; et ſibi itidem, ut Theffalis, faculta-
 tem eſſe ſentiendi cum Medis, ſi aliter

sentire vellent: sed nequaquam fore ut sponte essent proditores Graeciae.

3 1. His verbis renunciatis ita Thessali irritati in Phocenses barbaro duces itineris extiterunt, et ex Trachinia Doridem regionem incurnaverunt. nam ejus regionis limes angustus illuc triginta non amplius stadia in latum pertinet, inter Meliadem ac Phocensem regionem situs, quae olim Dryopis erat. Haec autem regio, Dorienſium qui sunt in Peloponneso, metropolis est. Hanc igitur Doridem regionem ingressi barbari nihil laeserunt; cum Medis enim, etsi Thessalis non videbatur, sentiebant.

3 2. Posteaquam autem e Doride in Phocidem ingressi sunt barbari, ipsos quidem Phocenses non sunt adepti: eorum enim nonnulli cacumina Parnassi conscenderant; et est vertex Parnassi juxta

λοιάτο· ἀλλ' ἔκ' ἔσεσθαι ἐκόντες εἶναι
προδύται τῆς Ἑλλάδος.

λα'. Επειδὴ δὲ ἀνηνείχθησαν ἔστοι οἱ
λόγοι, ἔτω δὴ οἱ Θεσσαλοὶ κεχολωμένοι
τοῖσι Φωκεῦσι, ἐγένοντο ἡγεμόνες τῷ βαρ-
βάρῳ τῆς οὐδ'. ἐκ μὲν δὴ τῆς Τρηχινίης
ἔς τὴν Δωρίδα ἐσέβαλον. τῆς γὰρ Δωρί-
δος χώρας ποδεῶν σεινὸς ταύτη κατα-
τείνει, ὡς τριήκοντα σταδίων μάλιστά κη
εὖρος, κείμενος μεταξύ τῆς τε Μηλιάδος
καὶ τῆς Φωκίδος χώρας, ἥπερ ἦν τοπα-
λαιὸν Δρυοπίς. ἡ δὲ χώρα αὕτη ἔστι μη-
τρόπολις Δωριέων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ.
ταύτην ὦν τὴν Δωρίδα γῆν ἔκ' ἐσίναντο
ἐσβάλλοντες οἱ βάρβαροι· ἐμῆδιζόν τε γὰρ,
καὶ ἔκ' ἐδόκεε Θεσσαλοῖσι.

λβ'. Ὡς δὲ ἐκ τῆς Δωρίδος ἔς τὴν Φω-
κίδα ἐσέβαλον, αὐτὰς μὲν τῆς Φωκέας
ἔκ' αἰρέεσι. οἱ μὲν γὰρ τῶν Φωκέων ἐς
τὰ ἄκρα τῆς Παρνησῆς ἀνέβησαν. ἔστι δὲ
καὶ ἐπιτηδὴν δέξασθαι ὄμιλον τῆς Παρ-

† ἄκρα τὰ Παρνησῆς.

νησὺ ἡ κορυφή, κατὰ Νέωνα πόλιν κειμένη, ἐπ' ἐωϋτῆς^α. Τιθορέα ἔνομα αὐτῇ. ἔς τὴν δὴ ἀνηνείκαντο, καὶ αὐτοὶ ἀνέβησαν· οἱ δὲ πλεῦνες αὐτέων ἔς τῆς Οἰόλας Λοκρὸς ἐξεκομίσαντο, ἔς Αμφιασαν πόλιν τὴν ὑπὲρ τῆς Κριασαίης πεδίῳ οἰκεομένην. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν χώραν πᾶσαν ἐπέδραμον τὴν Φωκίδα· Θεσσαλοὶ γὰρ ἔτῳ ἡγόν τὸν στρατόν. ὁκόσα δὲ ἐπέεχον, πάντα ἐπέφλεγον καὶ ἔκειρον, καὶ ἔς τὰς πόλεις ἐνιέντες πῦρ καὶ ἔς τὰ ἱρά.

λγ'. Πορευόμενοι γὰρ ταύτῃ παρὰ τὸν Κηφισὸν ποταμὸν, ἐδήξαν πάντα καὶ κατὰ μὲν ἔκαυσαν Δρύμον πόλιν, κατὰ δὲ Χαράδραν^β, καὶ Ερωχον, καὶ Τεθρώνιον, καὶ Αμφίκαιαν, καὶ Νέωνα, καὶ Πεδιάδας, καὶ Τριτέας, καὶ Ελάτειαν, καὶ Ὑάμπολιν, καὶ Παραποταμίς, καὶ Αἶας· ἐνθα ἦν ἱρὸν Απόλλωνος πλῆσιον, θησαυροῖσι τε καὶ ἀναθήμασι πολλοῖσι κατεσκευασμένον. ἦν δέ τι καὶ τότε καὶ νῦν ἐστὶ χρηστήριον

^α ὑπ' ἐωϋτῆς. ^β Χαράδραν.

urbem Neonem situs, nomine Tithorea, in se aptus turbae capiendae, in quam aut vestī erant, aut ipsi ascenderant: sed plures ad Locros Ozolas exierant in urbem Amphissam, quae supra Crisaeum sita est campum. At barbari omnem agrum Phocensem incurfaverunt: sic enim ducebant exercitum Thessali; et omnia quae nacti sunt, igni ferroque vastarunt, in urbes etiam et sacras aedes igne injecto.

33. Nam peragrantes Phocidem juxta Cephissum amnem, cuncta populati sunt, et hinc urbem Drymon incendunt, illinc Charadram et Erochum et Tethronium et Amphicaeam et Neonem et Pedieas et Triteas et Elateam et Hyampolin et Parapotamios, fluminis accolas, et Abas: ubi delubrum Apollinis erat locuples et thesauris donariisque compluribus exornatum; ubi etiam tunc erat, sicut nunc quoque est oraculum. Hoc

delubrum posteaquam diripuere, incenderunt. Phocensium etiam quosdam ad montana insequuti ceperunt, et mulieres aliquot, prae multitudine stuprantium extinxerunt.

34. Praetergressi quoque Parapotamios, pervenere ad Panopeas. Inde copiae delectu habito divisae fuerunt: quarum plurima pars ac validissima cum ipso Xerxe Athenas versus tendens in Boeotos, in agrum Orchomeniorum ingressa est. Boeoti autem cum Medis universi sentiebant: quorum urbes viri Macedones in eis collocati, qui ab Alexandro missi fuerant, servaverunt, volentes planum facere Xerxi Boeotos sentire cum Medis. Et hi quidem barbari hac iter intenderunt.

35. Ceteri vero commissi ducibus Parnassum a dextra praestringentes, ad templum quod est Delphis processerunt;

αὐτόθι. καὶ τῷτο τὸ ἱρὸν συλήσαντες ἐνέ-
πρησαν, καὶ τινὰς διώκοντες εἶλον τῶν
Φωκέων πρὸς τοῖσι ἔρεσι· καὶ γυναῖκάς
τινας διέφθειραν μισγόμενοι, ὑπὸ πλή-
θος.

λδ'. Παραποταμίης δὲ παραμειβόμε-
νοι οἱ βάρβαροι, ἀπίκοντο ἐς Πανοπέας·
ἐνθεῦτεν δὲ ἤδη διακρινομένη ἡ στρατιὴ αὐ-
τέων ἐχίζετο. τὸ μὲν πλεῖστον καὶ δυνατώ-
τατον τῷ στρατῷ, ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ πο-
ρευόμενον ἐπ' Αθήνας, ἐσέβαλε ἐς Βοιωτὰς,
ἐς τὴν τῶν Ορχομενίων. Βοιωτῶν δὲ πᾶν
τὸ πλῆθος ἐμήδιζε. τὰς δὲ πόλεις αὐτέων
ἄνδρες Μακεδόνες διατεταγμένοι ἔσωζον,
ὑπὸ Ἀλεξάνδρῳ ἀποπεμφθέντες· ἔσωζον
δὲ τῇδε, βυλόμενοι δῆλον ποιέειν Ξέρξῃ
ὅτι τὰ Μήδων Βοιωτοὶ φρονέοιεν. ἔτοι μὲν
δὴ τῶν βαρβάρων ταύτῃ ἐτράποντο.

λέ'. Ἄλλοι δὲ αὐτέων ἡγεμόνας ἔχον-
τες, ὁρμέατο ἐπὶ τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι,
ἐν δεξιῇ τὸν Παρνησσὸν ἀπέργοντες. ὅσα

δὲ καὶ ἔτιοι ἐπέχον τῆς Φωκίδος, πάντα
 εἰσιναμώρεον. καὶ γὰρ τῶν Πανοπέων τὴν
 πόλιν ἐνέπρησαν, καὶ Δαυλίων, καὶ Αἰολι-
 δέων^c. ἐπορεύοντο δὲ ταύτῃ^d ἀποχιοθέν-
 τες τῆς ἄλλης στρατιῆς, τῶνδε εἵνεκα, ὅ-
 κως συλήσαντες τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι,
 βασιλεῖ Ξέρξῃ ἀποδέξαιεν τὰ χρήματα.
 πάντα δ' ἠπίσατο τὰ ἐν τῷ ἱρῷ ὅσα λόγῃ
 ἦν ἄξια Ξέρξης (ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι) ἀ-
 μεινον ἢ τὰ ἐν τοῖσι οἰκίοισι ἔλιπε, πολ-
 λῶν αἰεὶ λεγόντων, καὶ μάλιστα τὰ Κροίσου
 τῷ Αλυάτλειω ἀναθήματα.

λς'. Οἱ Δελφοὶ δὲ, πυνθανόμενοι ταῦ-
 τα, ἐς πᾶσαν ἀρρώδιην ἀπίκατο^e. ἐν δει-
 ματι δὲ μεγάλῳ κατεσεῶτες, ἐμαντεύοντο
 περὶ τῶν ἱρῶν χρημάτων, εἴ τέ σφρα κα-
 τὰ γῆς κατορύξουσι, εἴτε ἐκκομίσουσι ἐς
 ἄλλην χώραν· ὁ δὲ θεὸς σφρας ἐκ ἑα κινέ-
 ει, φᾶς αὐτὸς ἱκανὸς εἶναι τῶν ἐωϋτῷ
 προκατῆσθαι. Δελφοὶ δὲ ταῦτα ἀκέσαν-
 τες, σφέων αὐτέων πέρι ἐφρόντιζον· τέκνα

^c Αἰολίδων. ^d MS. ταύτην. ^e ἀπικίατο.

quicquid agri Phocensis etiam hi nanciscabantur, id omne foedantes. nam et Panopensium oppidum incenderunt, et Dauliorum, et Acolidarum. Ideo autem hâc ab aliis sejuncti pergebant, ut direpto quod Delphis est templo, pecunias monstrarent Xerxi regi; qui omnia quae in eo templo erant memoratu digna, melius norat (ut ego audio) quam quae in aedibus suis reliquerat; permultis assidue referentibus cum alia, tum praecipue Croesi Halyattis filii donaria.

36. Hoc Delphi quum audissent, in extremam prorsus devenere formidinem: qua attoniti, deum de sacris opibus consultarunt, numquid eas humi defoderent, an alium in locum transportarent. Et deus illis interdixit, ne moverent: se enim idoneum esse, qui rebus suis praesideret. His auditis Delphi de semetipsis curandum putayerunt, liberis uxoribusque in

Achaiam traiectis. Ipsorum plerique quidam vertex Parnassi superaverunt, et ad Corycium antrum delati sunt; quidam ad Amphissam Locridem se subdixerunt. Ita omnes Delphi urbem deseruerunt, praeter sexaginta viros, ac prophetam.

37. Postea vero quam barbari subeuntes appropinquabant, templumque cernebant, interim propheta cui nomen erat Aceratos, aspicit ante delubrum sacra arma proposita e penetrali, ab intus exprompta, quae nefas erat cuiquam mortalium contingere. quod ostentum Delphis qui aderant perrexit nunciatum. Ubi autem barbari urgentes venere ad fanum Minervae quod est ante templum, tum vero etiam majora quam superius prodigia illis exhibita sunt. Nam et res haec profecto valde miranda est, arma Martia sua sponte extra delubrum proposita ap-

μέν νυν καὶ γυναῖκας πέρην ἐς τὴν Ἀχαιΐ-
ην διέπεμψαν· αὐτέων δὲ οἱ μὲν πλεῖστοι
ἀνέβησαν ἐς τῷ Παρνησῷ τὰς κορυφὰς, καὶ
ἐς τὸ Κωρύκιον ἄντρον ἀνηνείκαντο· οἱ δὲ ἐς
Ἀμφίωσαν τὴν Λοκρίδα ὑπεξῆλθον. πάντες
δὲ ὧν οἱ Δελφοὶ ἐξέλιπον τὴν πόλιν, πλη-
εῖς ἑξήκοντα ἀνδρῶν, καὶ τῷ προφήτῳ.

λζ'. Ἐπεὶ δὲ ἀγχῶ τε ἔσαν οἱ βάρ-
βαροι ἐπιόντες, καὶ ἀπώρεον τὸ ἱρὸν, ἐν τῷ-
τῳ ὁ προφήτης, τῷ ἔνομα ἦν Ἀκήραλος,
ὄρα πρὸ τῷ νῆς ὅπλα προκείμενα ἔσωθεν
ἐκ τῷ μεγάρῳ ἐξενηνευγμένα ἰσὰ, τῶν ἔκ
ὅσιον ἦν ἀπτεῖσθαι ἀνθρώπων ὕδενί. ὁ μὲν
δὴ ἦε Δελφῶν τοῖσι παρεῖσι σημανέων τὸ
τέρας. οἱ δὲ βάρβαροι, ἐπειδὴ ἐγίνοντο
ἐπειγόμενοι κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Προναΐης
Ἀθηναίης, ἐπιγίνεται σφί τερεα ἔτι μέ-
ζονα τῷ πρὶν γενομένων τέρεος. θῶμα
μὲν γάρ καὶ τῷτο κάρτα ἐστὶ, ὅπλα ἀρήϊα
αὐτόματα φανῆναι ἔξω προκείμενα τῷ
νῆς· τὰ δὲ δὴ ἐπὶ τῷτῳ δεύτερα ἐπιγενό-

ἔ γιγνημένη

μενα, καὶ διὰ πάντων Φασμάτων ἄζια
 θωυμάσαι μάλιχα. ἐπεὶ γὰρ δὴ ἔσαν
 ἐπιόντες οἱ βάρβαροι κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς
 Προναίης Αθηναίης, ἐν τέτῳ ἐκ μὲν τῆ
 ἔρανῃ κεραυνοὶ αὐτοῖσι ἐνέπιπτον, ἀπὸ
 δὲ τῆ Παρνησῆ ἀπορῥαγεῖσαι δύο κορυ-
 φαὶ ἐφέροντο πολλῶ πατάγῳ ἐς αὐτὰς,
 καὶ κατέλαβον συχνὰς σφεων· ἐκ δὲ τῆ
 ἱρῆ τῆς Προναίης βοή τε καὶ ἀλαλαγμὸς
 ἐγίνετο.

λή. Συμμιγέντων δὲ τεττέων πάντων,
 φόβος τοῖσι βαρβάροισι ἐνεπεπτώκεε. μα-
 θόντες δὲ οἱ Δελφοὶ φεύγοντάς σφεας, ἐπι-
 καταβάντες, ἀπέκτειναν πλῆθος τι αὐ-
 τέων. οἱ δὲ περιεόντες, ἰθὺ εἰς Βοιωτῶν ἔφευ-
 γον. ἔλεγον δὲ οἱ ἀπονοσήσαντες ἔτοι τῶν
 βαρβάρων (ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι) ὥς πρὸς
 τέτοισι καὶ ἄλλα ὥρων θεῖα. δύο γὰρ ὁ-
 πλίτας μέζοντας ἢ κατὰ ἀνθρώπων φύσιν
 ἔχοντας, ἔπεσθαι σφι κτείνοντας καὶ διώ-
 κοντας.

paruisse. Quod tamen secundo loco evenit, ex omnibus miraculis maxima est admiratione dignum. quum enim barbari ad facellum Minervae quod est ante templum, accederent, interea e coelo fulmina in eos deciderunt; et a Parnasso duo abscissi vertices, magno cum fragore sunt devoluti, permultosque eorum interceperunt: atque ex ipso facello Minervae vociferatio jubilatioque extiterunt.

38. Quibus omnibus pariter ingruentibus, terror incussus est barbaris, ut fugae se mandarent. Ea re cognita Delphi descendentes magnam eorum stragem edidere. Qui autem superfuere, recta ad Boeotos fugerunt: et qui ex eis redierunt, referebant (ut ego accipio) se praeter ista etiam vidisse alia divina, duos armatos humana natura augustiores institisse sibi, caedem facientes atque insequentes.

39. Hos autem duos Delphi ajunt indigenas heroas esse, Phylacum et Autonoum, quorum fana exstant circa sacellum: Phylaci quidem, secundum ipsam viam super aedem Minervae: Autonoi vero, prope Castaliam, sub Hyampeo vertice. Saxa autem quae a Parnasso deciderunt, adhuc ad nostram usque memoriam salvae erant in fano Minervae protemplaris locata, ad quod per barbaros devoluta pervenere. Atque hic discessus a templo horum virorum fuit.

40. Graecorum autem classis ab Artemisio profecta, rogatu Atheniensium ad Salaminem substitit. Quod ut facerent ideo rogaverant Athenienses, tum ut liberos atque uxores ex Attica subducerent; tum ut consultarent quid sibi agendum esset. Nam pro rebus quae conti-

λθ'. Τὸς δύο δὲ τέττας Δελφοὶ λέγουσι ἐπιχωρίως ἥρωας εἶναι, Φύλακόν τε καὶ Αὐτόνοον· τῶν τὰ τεμένεια ἔστι περὶ τὸ ἱρόν· Φυλάκῃ μὲν, παρ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν κατύπερθε τῆ ἱρᾶ τῆς Προναίης, Αὐτονόῳ δὲ, πέλας τῆς Κασαλίνης, ὑπὸ τῇ Ὑαμπεΐῃ κορυφῇ. οἱ δὲ πεσόντες ἀπὸ τῆ Παρνησῆ λίθοι, ἔτι καὶ ἔς ἡμέας ἔσαν σῶοι, ἐν τῷ τεμένει τῆς Προναίης Αἰθναίης κείμενοι, ἔς τὸ ἐνέσκηψαν δὲ τῶν βαρβάρων Φερόμενοι. τετέων μὲν νυν τῶν ἀνδρῶν αὕτη ἀπὸ τῆ ἱρᾶ ἀπαλλαγὴ γίνεται.

μ'. Ὁ δὲ Ἑλλήνων ναυτικός στρατός ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίς, Αἰθναίων δεηθέντων, ἔς Σαλαμῖνα κατίχει τὰς νῆας. τῶνδε δὲ εἵνεκα προσεδεήθησαν αὐτέων χεῖν πρὸς Σαλαμῖνα Αἰθναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ὑπεξαγάγωνται ἐκ τῆς Αττικῆς· πρὸς δὲ, καὶ βελεύσωνται τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔσαι.

ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκῃσι πρήγμασι βεβλήν
 ἔμελλον ποιήσεσθαι, ὡς ἐφεισμένοι γνώ-
 μης. δοκέοντες γὰρ εὐρήσειν Πελοποννη-
 σίους πανδημεῖ^α ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατη-
 μένους τὸν βάρβαρον, τῶν μὲν εὖρον ἔδεν
 ἔον, οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Ἰσθμὸν αὐτὸς
 τειχέοντας ἐς τὴν Πελοπόννησον, περὶ
 πλείους τε ποιευμένους περιεῖναι, καὶ ταύ-
 την ἔχοντας ἐν φυλακῇ; τᾶλλα δὲ ἀπιέ-
 ναι. ταῦτα πυνθανόμενοι, ἔτω δὴ προσε-
 δεήθησάν^β σφεων χεῖν πρὸς τὴν Σαλα-
 μῖνα.

μα'. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέχον ἐς τὴν
 Σαλαμῖνα, Αθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἐωϋτῶν.
 μετὰ δὲ τὴν ἀπίξιν, κήρυγμα ἐποίησαν-
 το, Αθηναίων τῇ τις δύναται σώζειν τὰ
 τέκνα τε καὶ τὸς οἰκέτας. ἐνθαῦτα οἱ
 μὲν πλείστοι ἐς Τροϊζῆνα ἀπέστειλαν, οἱ
 δὲ, ἐς Αἴγιναν, οἱ δὲ, ἐς Σαλαμῖνα. ἔσ-
 πευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι, τῷ χρη-
 στήριω τε βεβλόμενοι^γ ὑπηρετέειν, καὶ δὴ

^α In MS. est πανδημί. ^β ταῦτα δὴ πυνθανόμενοι, ἔτω προσε-
 δεήθησαν. ^γ χρηστήριω τε πειθόμενοι καὶ βεβλόμενοι.

gerant, consilium capturi erant, tanquam opinione frustrati: quippe qui quum putassent inventuros se Peloponneses communiter ad excipiendum barbarum in Boeotia subsidentes, horum nihil invenerant, sed audiebant illos Isthmum ad Peloponnesum muro sepire, hoc plurimi facientes ut ipsi superessent, et istam obtinentes tutarentur, omissis ceteris. Haec Athenienses quum audissent, ita socios obsecrarunt, ut ad Salaminem sisterent classem.

41. Quo aliis appulsis, Athenienses in terram suam profecti, praeconio edixerunt, ut qua quisque Atheniensium ratione posset servaret liberos atque domesticos. Ibi plurimi quidem Troezenem miserunt, quidam in Aeginam, nonnulli in Salaminem, pro se quisque properantes sua pignora exportare, et quod oraculo vellent obsecundare, et non minime

propterea, quod Athenienses ajunt ingentem anguem arcis custodem in templo solitum obversari. Haec et dicunt, et tanquam re vera esset, serpenti menstrua non cessant libamina proponere. Ea menstrua sunt placenta melle condita: quae quum semper superioribus temporibus depasceretur, tunc illibata manferat. Id quum templi antistita indicasset, eo magis Athenienses eoque prius deferuere urbem, tanquam a dea etiam destituta arce. exportatis itaque rebus omnibus, ad castra navigaverunt.

42. Posteaquam autem eos qui ab Artemisio solverant, ad Salaminem substituisse auditum fuit, reliqui classarii qui ad Troezenem erant, eodem confluxere. nam ut in Pogonem Troezeniorum portum coiretur erat edictum. ita multo plures contractae sunt naves quam ad Artemisium decertaverant, et a pluribus civi-

καὶ τῷδε ^d εἵνεκα ἔκ ἤκιστα^a λέγῃσι οἱ
 Αθηναῖοι ὄφιν μέγαν Φύλακα τῆς ἀκρο-
 πόλιος ἐνδιατᾶσθαι ἐν τῷ ἱρῷ. λέγῃσι
 τε ταῦτα, καὶ δὴ ὡς εἰσὶν ἐπιμήνια ἐπι-
 τελέουσι^c προτιθέντες. τὰ δ' ἐπιμήνια, με-
 λιτόεσά ἐσι. αὕτη δ' ἡ μελιτόεσσα ἐν
 τῷ πρόῳ αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμῶς, ^a
 τότε ἦν ἄφαιτος. σημενάσης δὲ ταῦτα
 τῆς ἱρείης, μᾶλλον τι οἱ Αθηναῖοι καὶ
 πρότερον ^f ἐξέλιπον τὴν πόλιν, ὡς καὶ τῆς
 θεῆς ἀπολελοιπυίης ^g τὴν ἀκρόπολιν. ὡς
 δὲ σφι πάντα ὑπεξέκειτο, ἐπλῶον ἐς τὸ
 στρατόπεδον.

μβ'. Επεὶ δὲ οἱ ἀπ' Ἀρτεμισίης ἐς Σα-
 λαμῖνα κατέχον τὰς νέας, συνέρξε καὶ
 ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων
 ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροιζῆνος. ἐς γὰρ
 Πώγωνα τὸν Τροιζηνίων λιμένα προεί-
 ρητο συλλέγεσθαι. συνελέχθησαν τε δὴ
 πολλῷ πλεῦνες νέες ἢ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐν-
 αμαχέον, καὶ ἀπὸ πολίων πλεύνων. ναύ-

^d τῷδε. ^c ἐπιμήνια τελέουσι. ^f προθυμότερον. ^g MS. ἀ-
 ναλοισμένης.

αρχος μὲν νυν ἐπὴν ὡυτὸς ὅσπερ ἐπ' Ἀρ-
τεμισίῳ, Εὐρυβιάδης ὁ Εὐρυκλείδew, ἀνὴρ
Σπαρτιήτης, ὃ μέντοι γένεος τῆ βασι-
λήϊ' ἑών. νέας δὲ πολλῶ πλείσας τε
καὶ ἄριστα πλωσάσας παρείχοντο Αθη-
ναῖοι.

μγ'. Ες ρατεύοντο δὲ οἶδε· ἐκ μὲν Πε-
λοποννήσου Λακεδαιμόνιοι, ἑκκαίδεκα νῆ-
ας παρεχόμενοι· Κορίνθιοι δὲ, τὸ αὐτὸ
πλήρωμα παρεχόμενοι τὸ καὶ ἐπ' Ἀρ-
τεμισίῳ· Σικυώνιοι δὲ, πεντεκαίδεκα παρ-
είχοντο νῆας· Επιδάυριοι δὲ, δέκα· Τροί-
ζήνιοι δὲ, πέντε· Ἑρμιονέες δὲ, τρεῖς. ἑόν-
τες ἔστωι, πλὴν Ἑρμιονέων, Δωρικὸν τε
καὶ Μακεδνὸν ^h ἔθνος, ἕξ Ερινεῦ τε καὶ
Πίνδου καὶ τῆς Δρυοπίδος ὕστατα ὀρμηθέν-
τες. οἱ δὲ Ἑρμιονέες, εἰσὶ Δρύοπες, ὑπὸ
Ἡρακλέος τε καὶ Μηλίων ἐκ τῆς νῦν
Δωρίδος καλεομένης χώρας ἕξανασάντες.
ἔστωι μὲν νυν Πελοποννησίων ἐς ρατεύοντο.

μδ'. Οἱ δὲ ἐκ τῆς ἑξω ἡπείρου, Αθη-

tatibus, eodem quo ad Artemisium duce, Eurybiade Euryclidae filio, viro Spartiata, non tamen e genere regio: quarum multo plurimas atque optime navigantes praebebant Athenienses.

43. Quae classis ex his constabat: Ex Peloponneso Lacedaemonii sedecim naves praestabant: Corinthii, totidem quot ad Artemisium praestiterant: Sicyonii, quindecim: Epidaurii, decem: Troezenii, quinque: Hermionenses, tres. Hi Doricae ac Macednae gentis (Hermionensibus exceptis) ex Erineo et Pindo et Dryopide novissime profecti. nam Hermionenses Dryopes sunt, ab Hercule et Meliensibus e regione quae Doris nunc vocatur, abducti. Hae copiae Peloponnesium erant.

44. Eorum autem qui sunt in exte-

riore continente, Athenienses quidem patres omnibus aliis, praestabant naves centum octoginta soli; quippe quibus non adfuerunt in pugna ad Salaminem gesta Plataeenses, ob hanc causam: quod quum Graeci ab Artemisio discesserunt, ubi juxta Chalcidem appulsi fuere, Plataeenses exscendentes in oppositam oram Boeotiae, ad exportandos domesticos conversi sunt. ita dum in suis conservandis occupantur, relictis fuere. Athenienses autem sub Pelasgis eam quae nunc Graecia nuncupatur tenentibus, Pelasgi erant, Cranai nominati; sub rege autem Cecrope, Cecropidae sunt vocati; Erechtheo autem adepto imperium, immutato nomine Athenienses appellati: deinde Iones, ab Ione Xuthi filio, qui dux extitit Atheniensis exercitus.

45. Megarenses autem tantundem copiarum, quantum ad Artemisium, attulerunt: Ampraciota septem cum navi-

ναῖοι μὲν, πρὸς πάντας τὰς ἄλλας, παρε-
 χόμενοι νῆας ὀγδώκοντα καὶ ἑκατὸν μῆ-
 νοι· ἐν Σαλαμῖνι γὰρ ἔσυνεναυμάχησαν
 Πλαταιέες Αθηναίοισι, διὰ τοιόνδε πρῆγ-
 μα^β. ἀπαλλασσομένων τῶν Ἑλλήνων
 ἀπὸ τῆς Αρτεμισίς, ὡς ἐγίνοντο κατὰ
 Χαλκίδα, οἱ Πλαταιέες ἀποβάντες ἐς
 τὴν περαιήν τῆς Βοιωτίας χώρας, πρὸς
 ἐκκομιδὴν ἐτράποντο τῶν οἰκετέων. ἔτοι-
 μὲν νυν τέτρες σώζοντες ἐλείφθησαν. Α-
 θηναῖοι δὲ ἐπὶ μὲν Πελασγῶν ἔχόντων
 τὴν νῦν Ἑλλάδα καλεομένην, ἔσαν Πε-
 λασγοί, ὀνομαζόμενοι Κραναοί· ἐπὶ δὲ
 Κέκροπος βασιλῆος ἐκλήθησαν^γ Κεκροπί-
 δαι· ἐκδεξαμένους δὲ Ερεχθῆος τὴν ἀρχήν,
 Αθηναῖοι μετωνομάσθησαν· Ἴωνος δὲ τῆς
 Ξέθης στρατάρχειω γενομένης Αθηναίοισι,
 ἐκλήθησαν ἀπὸ τέτρες Ἴωνες.

μέ. Μεγαρέες δὲ τῷτὸ πλήρωμα
 παρείχοντο τὸ καὶ ἐπ' Αρτεμισίῳ. Αμ-
 πρακιῶται δὲ, ἑπτὰ νέας ἔχοντες ἐπεβοή-

^β τοιόνδε τι πρῆγμα. ^γ ἐπεκλήθησαν.

θησαν· Λευκάδιοι δὲ, τρεῖς, ἔθνος ἑόντες
ἔτοι Δωρικὸν ἀπὸ Κορίνθου.

μς'. Νησιωτέων δὲ, Αἰγινῆται, τριή-
κοντα παρείχοντο. ἔσαν μὲν σφι καὶ ἄλλαι
πεπληρωμέναι νέες· ἀλλὰ τῇσι μὲν τὴν
ἐωϋτῶν ἐφύλασσον, τριήκοντα δὲ τῇσι ἄ-
ριστα πλεόσθησι ἐν Σαλαμῖνι ἐναυμάχη-
σαν. Αἰγινῆται δὲ εἰσι Δωριεῖς, ἀπὸ Ε-
πιδαύρου· τῇ δὲ νήσῳ πρότερον ἔνομα ἦν
Οἰνώνη. μετὰ δὲ Αἰγινήτας, Χαλκιδεῖς
τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ εἴκοσι παρεχόμενοι,
καὶ Ερετρίεες τὰς ἐπτά· ἔτοι δὲ, Ἰωνεῖς
εἰσι. μετὰ δὲ, Κίῳι, τὰς αὐτὰς παρεχό-
μενοι, ἔθνος ἑὸν Ἰωνικὸν ἀπὸ Αθηναίων.
Νάξιοι δὲ παρείχοντο τέσσαρας, ἀποπεμ-
φθέντες μὲν ἐς τὰς Μήδους ὑπὸ τῶν πολιη-
τέων, κατὰπερ οἱ ἄλλοι νησιῶται, ἀλο-
γήσαντες δὲ τῶν ἐντολέων, ἀπὶ καὶ ἐς τὰς
Ἑλλήνας, Δημοκρίτης σπεύσαντος, ἀνδρὸς
τῶν ἀσῶν δοκίμου, καὶ τότε τριηραρχέον-
τος· Νάξιοι δὲ εἰσι Ἴωνες ἀπ' Αθηναίων.

bus auxilio venerunt: Leucadii cum tribus, Dorica gens, et a Corintho oriunda.

46. Ex insularis autem Aeginetae triginta naves exhibuerunt: quibus aliae quoque erant naves instructae, sed iis oram suam tutabantur: verum cum triginta omnino navibus ad navigationem optimis ad Salaminem dimicaverunt. Sunt autem Aeginetae Dorienfes, ab Epidauro, cui insulae nomen antea fuerat Oenone. Post Aeginetas easdem quas ad Artemisium viginti naves praebuere Chalcidenses: et Eretrienfes, septem. hi Iones sunt. Dehinc autem Cii easdem praebuere, gens ab Atheniensibus Ionica. Naxii autem naves praebuere quatuor, qui quemadmodum et ceteri insulari, a popularibus ad Medos missi erant, sed illorum iussa aspernati, transiere ad Graecos, suafu Democriti, viri inter ciues illustres, et tunc trierarchi. Naxii autem Iones sunt ab Atheniensibus ducen-

tes originem. Styreenſes quoque eaſdem quas in Artemiſio naves praeſuere. Cynthii unam omnino, et penteconterum. horum utriſque Dryopes ſunt. Seriphii etiam et Siphnii et Melii fuere in partibus. hi enim ſoli ex inſulanis terram barbaro et aquam negaverunt.

47. Intra Theſprotos iſti omnes et amnem Acherontem incolentes militabant. Siquidem Theſproti, ſunt contermini Ampraciotis ac Leucadiis, qui ex ultimis regionibus in militiam venerunt. Eorum autem qui extra hos habitant, ſoli fuere Crotoniatae qui Graeciae periclitanti auxilium una navi tulere, cui praeerat Phayllus, vir ter Pythiorum victor. Sunt autem Crotoniatae genere Achaei.

48. Et ceteri quidem ex hac claſſe triremes praeſuerunt: Melii autem et Siphnii et Seriphii quinquaginta remorum naves, Melii duas, Siphnii Seriphii-que unam utriſque: Melii, a Lacedaemo-

γεγονότες. Στυρές δὲ τὰς αὐτὰς παρεί-
χοντο νῆας τὰς περ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ· Κύν-
θιοι δὲ, μίαν καὶ πεντηκόντερον, ἔόντες
συναμφοτέροι ἔσθ' Δρύοπες. καὶ Σερίφιοί
τε καὶ Σίφνιοι καὶ Μήλιοι ἐσρατεύοντο.
ἔσθ' γὰρ ἔκ' ἔδοσαν μῆνοι νησιωτέων τῶ
βαρβάρῳ γῆν τε καὶ ὕδωρ.

μζ. Οὗτοι μὲν ἅπαντες ἐντὸς οἰκημέ-
νοι Θεσπρωτῶν καὶ Αἰχέροντος ποταμοῦ,
ἐσρατεύοντο. Θεσπρωτοὶ γάρ εἰσι οἱ ὁμο-
ρέοντες Ἀμπρακιώτῃσι καὶ Λευκαδίοισι·
οἱ ἔξ' ἐχάτεων χωρέων ἐσρατεύοντο. τῶν
δὲ ἐκτὸς τούτων οἰκημένων, Κροτωνιῆται
μῆνοι ἔσαν οἱ ἐβοήθησαν ^d τῇ Ἑλλάδι κιν-
δυνεύσῃ, νηὶ μίῃ, τῆς ἦρχε ἀνὴρ τρεῖς πυ-
θιονίχης, Φάϋλλος· Κροτωνιῆται δὲ γένος
εἰσὶ Ἀχαιοί.

μη'. Οἱ μὲν νυν ἄλλοι, τριήρεας παρε-
χόμενοι ἐσρατεύοντο· Μήλιοι δὲ, καὶ Σίφ-
νιοι, καὶ Σερίφιοι, πεντηκοντέρους. Μήλιοι
μὲν, γένος ἔόντες ἀπὸ Λακεδαιμόνος, δύο

^d οἱ βοηθήσαντες.

παρείχοντο· Σίφνιοι δὲ καὶ Σερίφιοι, Ἰω-
νες ἔοντες ἀπ' Ἀθηναίων, μίαν ἑκάτεροι.
ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάρεξ
τῶν πεντηκοντέρων, τριηκόσια καὶ ἑβδομή-
κοντα καὶ ὀκτώ.

μθ'. Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνῆλ-
θον οἱ στρατηγοὶ ἀπὸ τῶν εἰρημένων πο-
λίων, ἐβουλευόντο, προθέντος Εὐρυβιάδεω
γνώμην, ἀποφαίνεσθαι τὸν βεβλόμενον,
ὅς κ' δοκέοι ἐπιτηδεώτατον εἶναι ναυμα-
χίην ποιέεσθαι τῶν αὐτοῖ χωρίων ἐγκρα-
τέες εἰσί. ἡ γὰρ Ἀττική ἀφείτο ἤδη, τῶν
δὲ λοιπῶν περί προετίθεε. αἱ γινώμαι δὲ
τῶν λεγόντων αἱ πλείους συνεξέπιπτον,
πρὸς τὸν Ἰοῦμόν πλώσαντας ναυμαχέειν
πρὸ τῆς Πελοποννήσου· ἐπιλέγοντες τὸν
λόγον τόνδε, ὥς, εἰ νικηθῶσι^c τῇ ναυμα-
χίῃ, ἐν Σαλαμῖνι μὲν ἑόντες, πολιορκή-
σονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρίῃ ὑδεμὴ
ἐπιφανήσεται· πρὸς δὲ τῷ Ἰοῦμῳ, ἐς τὰς
ἐαυτῶν ἐξοίσονται.

^c ὥς ἂν νικηθῶσι,

ne genus ducentes ; Siphnii et Seriphii, ab Atheniensibus Iones. Summa navium, praeter illas quinquaginta remorum, fuit trecentae septuaginta octo.

49. Ut vero duces ex iis quas dixi urbibus ad Salaminem convenerunt, consultabatur, Eurybiade referente, ut qui vellet sententiam diceret, ubinam ex iis locis quibus ipsi potirentur, commodissimum videretur pugna navali decernere. jam enim Attica pro derelicta erat: itaque de ceteris deliberabatur. Pleraeque igitur illorum sententiae in hoc congruebant, ut profecti ad Isthmum ante Peloponnesum decertarent, hac videlicet ratione, quod, si male pugnassent, ad Salaminem quidem, obsessis sibi in insula nullum subsidium ostendebatur ; ad Isthmum vero dabatur ad suos effugium.

50. Haec ratio quum a ducibus qui ex Peloponneso erant redderetur, advenit quidam Atheniensis nunciatum, jam Atticam barbarum ingredi, eamque omnem igne vastare. nam copiae quae cum Xerxe erant, Boeotiam peragrantes, incensa tum Thespiensium, qui in Peloponnesum abscefferant, tum Plataeensium urbe, Athenas pervenerant, et omnia illa pervastabant. Ideo autem Thespiam et Plataeam incenderunt, quod a Thebanis acceperant illas civitates non sentire cum Medis.

51. A trajectu autem Hellesponti ex quo iter ingredi coepere barbari, unum mensem trivere transeundo in Europam, tres alios dum in Atticam pervenere, Calliade summum Athenis magistratum gerente; urbemque desertam cepere, paucis quibusdam Atheniensibus in templo repertis, nec non quaestoribus templi, et

ν'. Ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλεγομένων, ἐλήλυθε ἀνὴρ Αθηναῖος, ἀγγέλλων ἦκειν τὸν βάρβαρον ἐς τὴν Αττικήν, καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. ὁ γὰρ διὰ Βοιωτῶν τραπόμενος στρατὸς ἅμα Ξέρξῃ, ἐμπρήσας Θεσπιδέων τὴν πόλιν, αὐτέων ἐκλελοιπότων ἐς Πελοπόννησον, καὶ τὴν Πλαταιέων ὥσαύτως, ἦκέ τε ἐς τὰς Αθήνας, καὶ πάντα ἐκεῖνα ἐδήξ. ἐνέπρησε δὲ Θεσπειάν τε καὶ Πλάταιαν, πυθόμενος Θηβαίων ὅτι οὐκ ἐμῆδιζον.

να'. Ἀπὸ δὲ τῆς διαβάσιος τῆς Ἑλλησπόντου, ἐνθεν πορεύεσθαι ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, ἕνα αὐτῆς διατρίψαντες μῆνα, ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἐτέροισι μηνὶ ἐγένοντο ἐν τῇ Αττικῇ, Καλλιᾶδεω ἄρχοντι Αθηναίοισι καὶ αἰρέσει ἐργῶν τὸ ἄστυ, καὶ τινες ὀλίγους εὗρισκον τῶν Αθηναίων ἐν τῷ ἱερῷ ἔοντας, ταμίας τε τῆς ἱερᾶς, καὶ πένητας ἀνθρώπους.

οἱ Φραζάμενοι τὴν ἀκρόπολιν θύρησέ τε καὶ ξύλοισι, ἡμύνοντο τὰς ἐπιόνας· ἅμα μὲν ὑπ' ἀσθενίης βίβ' ἐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμῖνα· πρὸς δὲ, αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρηκέναι τὸ μαντήϊον τὸ ἢ Πυθίῃ σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀνάλωτον ἔσσειν· καὶ αὐτὸ δὴ τῷτο εἶναι τὸ κρησφύγετον κατὰ τὸ μαντήϊον, καὶ ἐκ τὰς νῆας.

νβ'. Οἱ δὲ Πέρσαι ἰζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπόλιος ὄχθον, τὸν Αθηναῖοι καλέουσι Αρρήϊον πάγον, ἐπολιόρκεον τρόπον τοιόνδε· ὅπως συπεῖον περὶ τὰς οἷσ' ἐπεριθέντες ἀψείαν, ἐτόξευον ἐς τὸ Φράγμα. ἐνθαῦτα Αθηναίων οἱ πολιόρκεόμενοι, ὅμως ἡμύνοντο, καίπερ ἐς τὸ ἔχατον τῷ κακῷ ἀπιγμένοι, καὶ τῷ Φρήγματι προδεδωκότος· ἐδὲ λόγους τῶν Περσιστραλιδέων προσφερόντων περὶ ὁμολογίας ἐνεδέκοντο· ἀμυνόμενοι δὲ, ἀλλά τε ἀντεμνηχανέοντο, καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν βαρ-

hominibus egenis, qui praecepta foribus
 atque lignis arce subeuntes arcebant: qui
 non exierant illinc ad Salaminem, simul
 prae inopia victus, simul opinione oraculi
 intellecti, quod reddiderat ipsis Pythia,
 murum ligneum inexpugnabilem fore:
 id interpretentes ex oraculo effugium ef-
 se, non naves.

52. Hos Persae, castris ex adverso
 arcis positis in colle, quem Martium col-
 lem Athenienses vocant, hunc in modum
 obsederunt: Sagittas stupae circumdatas
 ubi incenderant, mittebant in sepem.
 Athenienses, quanquam obsessi, et ad ul-
 timum malorum deducti, etiam quum se-
 pes prodidisset, tamen resistebant; ac ne
 verba quidem Pisistratidarum conditio-
 nem deditionis offerentium admittebant:
 et cum alia ad repugnandum excogita-
 runt, tum vero hoc, quod in barbaros

portis subeuntes devolvebant saxa molaria: adeo ut Xerxes per diu inops consilii fuerit, quod eos expugnare non posset.

53. Tandem ex difficultatibus accessus quidam apparuit barbaris. necesse enim erat, secundum oraculum, omnem Atticam quae in continente est, subjici Persis. Igitur a fronte arcis, a tergo autem portarum et ascensus, qua parte nemo excubabat, quaque nemo credebatur quempiam hominum ascensurum, hac parte, etsi loco praerupto, quidam ascenderunt, juxta templum Aglauri filiae Cecropis. Quos ubi in arcem ascendisse viderunt Athenienses, partim e muro sese praecipitaverunt, atque extincti sunt, partim in aedem refugerunt. At Persae qui ascenderant, primum ad portas contendunt, eisque patefactis supplices trucidant:

βάρων πρὸς τὰς πύλας, ὁλοιτρόχως ἀπίε-
σαν, ὥς τε Ξέρξεα ἐπὶ χρόνον συχνὸν
ἀπορίησι ἐνέχεσθαι, ἢ δυνάμενόν σφεας
εἶναι.

νγ'. Χρόνῳ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων ἐφάνη δὴ
τις ἔσοδος τοῖσι βαρβάροισι. ἔδεε γὰρ κατὰ
τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν τὴν Αττικὴν τὴν ἐν
τῇ ἡπείρῳ, γενέσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι. ἔμ-
προσεν ὧν πρὸ τῆς ἀκροπόλιος, ὅπιοθεν
δὲ τῶν πυλέων, καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ δὴ ἔκο-
τέ τις ἐφύλασσε, ἕτ' ἂν ἤλπισε μήκοτέ
τις κατὰ ταῦτα ἀναβαίη ἀνθρώπων, ταῦ-
τῃ ἀνέβησάν τινες κατὰ τὸ ἱερὸν τῆς Κέ-
κροπος θυγατρὸς Αἰγλαύρου, καί τοι περ
ἀποκρήμνυς ἐόντος τῆς χώρας. ὥς δὲ εἶδον
αὐτὰς ἀναβεβηκότας οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν
ἀκρόπολιν, οἱ μὲν ἐρρίπτεον ἐωυτὰς κατὰ
τῆς τείχεος κάτω, καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐς
τὸ μέγαρον κατέφευγον. τῶν δὲ Περσέων
οἱ ἀναβεβηκότες, πρῶτον μὲν ἐτράποντο
πρὸς τὰς πύλας, ταύτας δὲ ἀνοίξαντες,

τῆς ἰκέτας ἐφόνεον· ἐπεὶ δέ σφι πάντες κατέσρωντο, τὸ ἱρὸν συλήσαντες, ἐνέπρησαν πᾶσαν τὴν ἀκρόπολιν.

νδ'. Σχὼν δὲ πάντελέως τὰς Αθήνας Ξέρξης, ἀπέπεμψε ἐς Σῶσα ἄγγελον ἱππέα, Ἀρταβάνω ἀγγελλέοντα τὴν παρεῖσάν σφι εὐπρηξίην. ἀπὸ δὲ τῆς πέμψιος τῷ κήρυκος δευτέρῃ ἡμέρῃ συγκαλέσας Ἀθηναίων τῆς Φυγάδας, ἐωϋτῷ δὲ ἐπομένους, ἐκέλευε τρόπῳ τῷ σφετέρῳ θῦσαι τὰ ἱρὰ ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν· εἴτε δὴ ὧν ὄφιν τινὰ ἰδὼν ἐνυπνίῃς ἐνετέλλετο ταῦτα, εἴτε καὶ ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο ἐμπρησάνη τὸ ἱρὸν. οἱ δὲ Φυγάδες τῶν Αθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα.

νε'. Τῷ δὲ εἵνεκεν τούτων ἐπεμνήσθη, φράσω. ἔστι ἐν τῇ ἀκροπόλει ταύτῃ Ερεχθὸς τῷ γηγενέος λεγομένῃ εἶναι νηὸς, ἐν τῷ ἐλαίῃ τε καὶ θάλασσά ἐνι· τὰ λόγος παρ' Αθηναίων Ποσειδέωνά τε καὶ Αθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρας, μαρτύ-

atque ubi omnium stragem fecerunt, direpto templo arcem totam incendunt.

54. Athenis omnino Xerxes potitus, equitem nuncium Susa mittit Artabano nunciaturum felicitatem praesentem. Postero die quàm nuncium miserat, convocatis Atheniensium exulibus, expeditionis suae comitibus, jussit ut conscensa arce hostias suo ritu immolarent: sive ita jufferit ex aliquo in somniis visu, sive religio ei fuerit objecta quod templum concremasset. Exules Athenienses id quod jussi erant exequuti sunt.

55. Cujus rei cur mentionem fecerim exponam: Est in arce hac, Erechthei (qui fertur fuisse terrigena) templum, in quo olea est et mare, ut apud Athenienses praedicatur, Neptuno et Minervae in testimonium posita quod de regio-

ne decertassent. Hanc igitur oleam una cum cetero templo contigit ab barbaris exuri: quam Athenienses qui ab rege jussi erant rem divinam facere, altero ab incensione die quum in templum ascendissent, aspexerunt fruticasse, edito a stipite virgulto cubiti instar. Et haec quidem illi narraverunt.

56. At Graeci qui apud Salaminem erant, ubi nunciatum est, uti res circa Atheniensium arcem se haberent, eo perturbationis devenere, ut nonnulli e ducibus non expectarent, dum propositum negotium constitueretur, sed in naves irruerent, ac vela tollerent tanquam profecturi: ceterique qui relinquebantur, statuerent sibi ante Isthmum proelio navali decernendum. Et quum nox adfuisset, digressi e concilio, naves conscenderunt.

57. Ibi Themistoclem pergentem ad navem sciscitatur Mnesiphilus vir Athe-

μα θέσσει. ταύτην ὦν τὴν ἐλαίην ἅμα τῷ ἄλλῳ ἱρῷ κατέλαβε ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς ἐμπρήσιος, Ἀθηναῖοι οἱ θύειν ὑπὸ βασιλῆος κελευόμενοι, ὥς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱρόν, ὧρων βλαστὸν ἐκ τῆς σελέχεος ὅσον τε πηχυαῖον ἀναδεδραμηκότα. οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

νς'. Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες, ὥς σφι ἐξηγγέλθη ὥς ἔρχετὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν, ἐς τοσούτον θόρυβον ἀπὶ κοῖτο, ὥς ἔνιοι τῶν στρατηγῶν ἔδὲ κυρωθῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ' ἐς τε τὰς νῆας ἐσέπιπτον, καὶ ἰσία αἶείροντο ὥς ἀποθουσόμενοι· τοῖσί τε ὑπολειπομένοισι αὐτέων ἐκυρώθη πρὸ τῆς Ἰαθμῆ ναυμαχέειν· νύξ τε ἐγίνετο, καὶ οἱ διαλυθέντες ἐκ τῆς συνεδρίας, ἐσέβαινον ἐς τὰς νῆας.

νζ'. Ἐνθαῦτα δὲ Θεμισοκλῆα ἀπικόμενον ἐπὶ τὴν νῆα, εἶρετο Μνησίφιλος,

ἀνὴρ Αθηναῖος, ὃ,τι σφι εἶη βεβλευμένον.
 πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτῷ ὥς εἶη δεδογμέ-
 νον ἀνάγειν τὰς νῆας πρὸς τὸν Ἰοθμόν,
 καὶ πρὸ τῆς Πελοποννήσου ναυμαχέειν,
 εἶπε, ‘ Οὐτ’ ἄρα ἦν ἀπαίρωσι τὰς νῆας
 ‘ ἀπὸ Σαλαμῖνος, περὶ ὕδαμῆς ἔτι πα-
 ‘ τρίδος ναυμαχήσεις. κατὰ γὰρ πόλιας
 ‘ ἑκαστοὶ τρέφονται. καὶ ἔτε σφας Εὐρυ-
 ‘ βιάδης κατέχευε δυνήσεται, ἔτε τις ἀν-
 ‘ θρώπων ἄλλος, ὥστε μὴ ἔ διασκεδασθῇ-
 ‘ ναι τὴν στρατιήν· ἀπολέεταί τε ἡ Ἑλ-
 ‘ λὰς ἀβελήσι. ἀλλ’ εἴ τις ἐστὶ μηχανή,
 ‘ ἴθι, καὶ πειρῶ διαχέαι τὰ βεβλευμέ-
 ‘ να, ἦν κως δύνῃ ἀναγνῶσαι Εὐρυβιάδεα
 ‘ μέλαβλεύσασθαι, ὥστε αὐτῷ μενέειν.’

νή. Κάρτα δὴ τῷ Θεμισοκλεΐ ἤρесе
 ἡ ὑποθήκη· καὶ ἔδεν πρὸς ταῦτα ἀμει-
 ψάμενος, ἥϊε ἐπὶ τὴν νῆα τὴν Εὐρυβιά-
 δεω. ἀπικόμενος δὲ, ἔφη θέλει οἱ κοινόν
 τι πρῆγμα συμμίξαι. ὁ δ’ αὐτὸν ἐς τὴν
 νῆα ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν εἴτι θέλει

nienſis, quidnam ab iſſis decretum eſſet:
et quum ab eo audiſſet decretum eſſe, ut
ad Iſthmum navigarent, et ante Pelopon-
neſum dimicarent, ‘ Si iſti, inquit, a Sa-
‘ lamine proficiſcantur, jam tu pro nulla
‘ adhuc patria dimicabis. ad ſuam enim
‘ quique patriam remeabunt: ut nec Eu-
‘ rybiades, nec alius hominum quiſpiam
‘ illos cohibere poſſit quominus copiae
‘ dilabantur; Graeciaque peribit conſilii
‘ inopia. Quare ſiquid comminſci potes,
‘ perge, et quae decreta ſunt tenta diſji-
‘ cere, ſi forte poſſis Eurybiadem a ſen-
‘ tentia revocare, ut hic perſtet.’

58. Themiſtocles, quum haec admo-
nita ſibi admodum probarentur, nullo
reddito reſponſo ad Eurybiadae navem
perrexit. ubi hominem conveniens, ait
velle ſe de negotio communi cum eo
colloqui. Hunc ille in navem ingreſſum

jubet loqui quae vellet; cui Themistocles assidens, quaecunque a Mnesiphilo acceperat, tanquam a semetipso refert, et alia adjicit multa, donec Eurybiadem a sententia revocavit; persuasitque ut e navi prodiret, et duces ad concilium contraheret.

59. Ii posteaquam congregati sunt, priusquam ad eos Eurybiades referret id cuius gratia ipsos coëgerat, Themistocles multis agebat verbis, prout magnopere expetebat. Quem interfatus Corinthiorum dux Adymantus Ocyti filius, ‘Themistocles, inquit, in certaminibus ii qui ante tempus surgunt, colaphis caeduntur.’ Eum refellens Themistocles, ‘At, inquit, qui domi relinquuntur, non coronantur.’

60. Comiter autem Corinthio quum respondisset, ad Eurybiadem conversus, nihil amplius eorum dicebat quae dixerat prius, illos, posteaquam a Salamine pro-

ἐνθαῦτα ὁ Θεμισοκλῆς παρεζόμενος οἱ
καλαλέγει κεῖνά τε πάντα τὰ ἤκαστε Μνη-
σιφίλῃ, ἐωϋτῇ ποιεύμενος, καὶ ἄλλα πολ-
λὰ προστιθείς· ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρητίζων
ἐκ τε τῆς νηὸς ἐκβῆναι τὸν Εὐρυβιάδεα,^ε
συλλέξαι τε τὰς στρατηγὰς ἐς τὸ συνέ-
δριον.

ιθ'. Ὡς δὲ ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἢ
τὸν Εὐρυβιάδεα προθεῖναι τὸν λόγον, τῶν
εἵνεκα συνήγαγε τὰς στρατηγὰς, πολὺς
ἦν ὁ Θεμισοκλῆς ἐν τοῖσι λόγοισι, οἷα
κάρτα δεόμενος. λέγωντος δὲ αὐτῷ, ὁ Κο-
ρίνθιος στρατηγὸς Αδείμαντος ὁ Ωκύτης
εἶπε, ‘ὦ Θεμισοκλέες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι
‘οἱ προέξανιστάμενοι ῥαπίζονται.’ ὁ δὲ,
ἀπολυόμενος, ἔφη, ‘Οἱ δέ γε ἐγκαλαλει-
‘πόμενοι δὲ σφρανθῆνται.’

ξ'. Τότε μὲν ἡπίως πρὸς τὸν Κορίν-
θιον ἀμείψατο· πρὸς δὲ τὸν Εὐρυβιάδεα
ἔλεγε ἐκείνων μὲν ἔτι ὁδὸν τῶν πρότερον
λεχθέντων, ὥς ἐπεὰν ἀπαίρῃσι ἀπὸ Σα-

^ε Hac vocis τὸν Εὐρυβιάδεα non existant in MS.

λαμῖνος, διαδρήσονται. (παρεόντων γάρ
 τῶν συμμάχων, ἐκ ἑφ' ἑρέ οἱ κόσμον ἔδ' ἐνα
 κατηγορέειν) ὁ δὲ ἄλλος λόγος εἰχέλο, λέ-
 γων τὰδε, ' Ἐν σοὶ νῦν ἐσι σῶσαι τὴν
 ' Ἑλλάδα, ἣν ἐμοὶ πείθῃ ναυμαχίην αὐ-
 ' τῷ μένων ποιέεσθαι, μηδὲ πειθόμενος
 ' τῶν τέων τοῖσι λέγουσι, ἀναζεύξης πρὸς
 ' τὸν Ἰοσμὸν τὰς νῆας. ἀντίθες γὰρ ἐκά-
 ' τερον, ἀκέσας. πρὸς μὲν τῷ Ἰοσμῷ συμ-
 ' βάλλων, ἐν πελάγει· ἀναπεπταμένῳ
 ' ναυμαχήσεις, ἐς ὃ ἤκιστα ἡμῖν σύμφορόν
 ' ἐσι, νῆας ἔχουσι βαρυτέρας, καὶ ἀριθμὸν
 ' ἐλάσσονα^α. τῷτο δὲ, ἀπολέεις Σαλα-
 ' μῖνά τε καὶ Μέγαρον καὶ Αἰγίναν, ἣν περ
 ' καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. ἅμα γὰρ
 ' τῷ ναυτικῷ στρατῷ αὐτέων ἔψεται καὶ
 ' ὁ πεζὸς στρατός^β. καὶ ἔτω σφέας αὐτὸς
 ' ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον, κινδυνεύ-
 ' σεις τε ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι. ἣν δὲ τὰ
 ' ἐγὼ λέγω ποιῆς^γ, τοσάδε ἐν αὐτοῖσι
 ' χρηστὰ εὐρήσεις. πρῶτα μὲν, ἐν Σεινῷ

^α ἐλάσσονας. ^β πεζός. καὶ. ^γ ποιήσης.

feci fuissent, dilapsuros: (praesentibus
 enim sociis, non putabat sibi decorum
 quempiam accusare) sed aliunde oratione
 sumpta, ' In te nunc, inquit, situm est
 ' servare Graeciam, si mihi assentiens;
 ' navale proelium hîc manens facias, et
 ' non ab horum quibusdam orantibus
 ' persuasus, classem ad Isthmum retra-
 ' has. utrumque enim, quum audieris;
 ' inter se comparato. Si ad Isthmum con-
 ' fliges, in patenti pelago dimicabis, ubi
 ' nobis minimum expedit, naves haben-
 ' tibus et graviores et numero inferiores.
 ' Ex quo, etiam si in aliis feliciter nobis
 ' omnia sint eventura, tamen amittes Sa-
 ' laminem et Megara et Aeginam. nam
 ' illorum navales vires una comitabitur
 ' suus pedester exercitus. atque ita tu
 ' eos in Peloponnesum ducis, omnemque
 ' Graeciam discrimini objicies. Sin au-
 ' tem id feceris quod suadeo, haec in co-
 ' reperies commoda: Primum si in arcto

‘ conflixerimus, paucae naves cum mul-
‘ tis, profecto si probabilia ex bello con-
‘ tingent, multo superiores erimus: quo-
‘ niam in arcto pugnare, pro nobis est;
‘ in spatioſo, pro illis. Praeterea Sala-
‘ mis ſervatur, ubi noſtri nunc liberi col-
‘ locati ſunt et uxores. Eſt in his et
‘ aliud in quod etiam praecipue incum-
‘ bitis; hîc manens ſimiliter pro Pello-
‘ ponneſo pugnabis, perinde ac ad Iſth-
‘ mum: neque illos, ſi ſapis, ad Pelopon-
‘ neſum duces. Quod ſi id quod ſpero
‘ continget, ut claſſe vincamus, barbari
‘ neque ad Iſthmum nobis aderunt, ne-
‘ que longius ab Attica procedent, ſed
‘ nullo ordine abeunt; et nobis lucrifa-
‘ ciemus quæ ſervaverimus, Megara, Ae-
‘ ginamque, atque Salaminem, in qua
‘ etiam nobis oraculum dicit hoſtibus
‘ fore ſuperiores. Conſentanea equidem
‘ rationi deliberantibus, ut plurimum ſo-

'συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγησι πρὸς πολ-
 'λὰς ἦν τὰ οἰκότα ἐκ τῆ πολέμου ἐκβαί-
 'νῃ, πολλὸν κρατήσομεν. τὸ γὰρ ἐν σει-
 'νῷ ναυμαχεῖν, πρὸς ἡμέων ἐστὶ ἐν εὐ-
 'ρυχωρίῃ δέ, πρὸς ἐκείνων. αὐτίς δέ, Σα-
 'λαμὶς περιγίνοιται, ἐς τὴν ἡμῖν ὑπέκκει-
 'ται τέκνα τε καὶ γυναῖκες. καὶ μὴν καὶ
 'τόδε ἐν αὐτοῖσι ἐνεστὶ, τῆ καὶ περιέχε-
 'σθαι μάλιστα ὁμοίως^d αὐτῆ τε μένων,
 'προναυμαχήσεις Πελοποννήσου, καὶ πρὸς
 'τῷ Ἰωσμῷ· ὅδε σφεας, εἴπερ εὖ Φρονέ-
 'εις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον. ἦν δέ
 'γε καὶ τὰ ἐγὼ ἐλπίζω γένηται, καὶ νι-
 'κήσωμεν τῇσι νηυσὶ, ὅτε ἡμῖν ἐς τὸν
 'Ἰωμόν παρέσονται οἱ βάρβαροι, ὅτε
 'προβήσοιται ἐκαστέρῳ τῆς Ἀττικῆς ἀ-
 'πίαςί τε ὅθεν κόσμῳ, Μεγάροις τε
 'κερδανέομεν περιεῖσι, καὶ Αἰγίνη καὶ
 'Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν καὶ λόγιόν ἐστι
 'τῶν ἐχθρῶν κατ' ὑπερθε γενέσθαι. οἰκό-
 'τα μὲν νυν βεβλαιομένοισι ἀνθρώποισι,

^d τῇ καὶ περιέχεσθαι μάλιστα χρίων ὁμοίως.

‘ ὡς τοεπίπαν ἐθέλει γίνεσθαι· μὴ οἰκό-
 ‘ τα δὲ βεβλευομένοισι, ἔκ ἐθέλει ὑδὲ ὁ θεὸς
 ‘ προχωρέειν πρὸς τὰς ἀνθρωπείας γνώ-
 ‘ μας.

Ξα'. Ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέους,
 αὐτῷ ὁ Κορίνθιος Αδείμαντος ἐπεφέρειν,
 σιγαῖν τε κελεύων τῷ μὴ ἔστι πατρίς, καὶ
 Εὐρυβιάδην οὐκ ἔων ἐπιψηφίζειν ἀπολι-
 ἀνδρί· πόλιν γὰρ τὸν Θεμιστοκλῆα παρε-
 χόμενον, ἔτῳ ἐκέλευε γνώμας συμβάλ-
 λεσθαι. ταῦτα δὲ οἱ προέφερε, ὅτι ἡλώ-
 κεσάν τε καὶ κατείχοντο αἱ Ἀθηναί. τότε
 δὴ ὁ Θεμιστοκλής κείνόν τε καὶ τὰς Κο-
 ρινθίους πολλά τε καὶ κακὰ ἔλεγε· ἐωὺ-
 τοῖσι τε ἐδήλα λόγῳ, ὡς εἴη καὶ πόλιν
 καὶ γῆ μέζων ἥπερ κείνοισι, ἔς τ' ἂν διη-
 κόσῃαι νῆές σφι ἕωσι πεπληρωμέναι. ὕδα-
 μὲς γὰρ Ἑλλήνων αὐτὰς ἐπιόντας ἀπο-
 κρέεσθαι.

Ξβ'. Σημαίνων δὲ ταῦτα τῷ λόγῳ,
 διέβαινε ἐς Εὐρυβιάδεα, λέγων μᾶλλον

‘lent evenire: secus facientibus ne deus
 ‘quidem solet velle accedere ad huma-
 ‘nas sententias.’

61. Haec dicentem Themistoclem
 rursus interpellabat Corinthius Adiman-
 tus, jubens silere eum, cui patria non
 esset; quin etiam Eurybiadem non sinens
 ex viri extorris sententia decernere, et ita
 demum id permittere, quum urbem The-
 mistocles habuisset: videlicet haec expro-
 brans, quod Athenae captae essent, tene-
 renturque ab hoste. Tunc Themistocles,
 et illi et Corinthiis multa ingerens pro-
 bra, ratione ostendit, sibi esse et solum,
 et urbem majorem quam illis, quamdiu
 naves ducentae ipsis adessent sociis nava-
 libus ac militibus armatae, quas nulli
 Graecorum invadentes possent depellere.

62. Haec quum sermone significas-
 set, ad Eurybiadem transiens, majori cum

acrimonia loquebatur, inquit, ‘ Tu ve-
 ‘ ro si hîc manes, vir eris egregius: sin
 ‘ minus, Graeciae everfor. totum enim
 ‘ belli momentum nobis naves sustinent.
 ‘ Sed mihi crede, nisi hoc feceris, nos,
 ‘ prout sumus, ubi domesticos receperimus,
 ‘ profecturos ad Sirin quae est in Italia,
 ‘ et ab prisco tempore nostra ea fuit, et
 ‘ quam, ut oracula ajunt, a nobis condi
 ‘ oportet. Vos autem talibus sociis desti-
 ‘ tuti meorum verborum reminiscimini.’

63. Haec dicente Themistocle Eurybiades edocebatur: et ob id edocebatur, ut mihi videtur, quod maxime formidabat ne si ad Isthmum classem eduxisset, ab Atheniensibus defereretur: quibus deferentibus, jam reliqui non essent in pugnando hostibus pares. Ita sententiam eam probavit, ut illic permanentes, pugna navali decernerent.

64. Quod ubi Eurybiadi placuit, ii

ἔπεςτραμμένα, ‘ Σὺ εἰ μενέεις αὐτῷ, καὶ
 ‘ μένων ἔσεαι ἀνὴρ ἀγαθός· εἰ δὲ μὴ, ἀνα-
 ‘ τρέψεις τὴν Ἑλλάδα. τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν
 ‘ τῷ πολέμῳ φέρουσι αἱ νῆες. ἀλλ’ ἐμοὶ
 ‘ πείθεο. εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις, ἡμεῖς
 ‘ μὲν ὡς ἔχομεν ἀναλαβόντες τῆς οἰκέτας,
 ‘ κομιεύμεθα ἐς Σίριν τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἣπερ
 ‘ ἡμετέρη τέ ἐστι ἐκ παλαιῷ ἔτι, καὶ τὰ
 ‘ λόγια λέγει, ὑπ’ ἡμέων αὐτὴν ^ε δέειν
 ‘ κτιοῖσθαι· ὑμεῖς δὲ συμμαχῶν τοιῶνδε ^ε
 ‘ μυνωθέντες, μεμνήσεσθε τῶν ἐμῶν λό-
 ‘ γων.’

ξγ’. Ταῦτα δὲ Θεμισοκλῆος λέγοντος,
 ἀνεδιδάσκετο Εὐρυβιάδης. δοκέειν δέ μοι,
 ἀρρώδησας μάλιστα τῆς Αθηναίης, ἀνεδι-
 δάσκετο, μή σφεας ἀπολίπωσι, ἣν πρὸς
 τὸν Ἰσθμὸν ἀγάγῃ τὰς νῆας. ἀπολιπόν-
 των γὰρ Αθηναίων, ἔκτετι ἐγίνοντο ἀξιό-
 μαχοι οἱ λοιποί. ταύτην δὲ αἰρέεται τὴν
 γνώμην, αὐτῷ μένοντας διαναυμαχέειν.

ξδ’. Οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμῖνα,

^ε αὐτίαν. ^ε τοιούτων.

ἔπεισι ἀκροβολισάμενοι, ἐπεὶ τε Εὐρυδιά-
 δη ἔδοξε, αὐτῷ παρεσκευάζοντο ὡς ναυ-
 μαχήσονται· ἡμέρη τε ἐγίνετο, καὶ ἅμα τῷ
 ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἐν τε τῇ γῇ
 καὶ τῇ θαλάσῃ. ἔδοξε δέ σφι εὖξασθαι
 τοῖσι θεοῖσι, καὶ ἐπικαλέσασθαι τὰς Αἰα-
 κίδας συμμαχας. ὡς δέ σφι ἔδοξε, καὶ
 ἐποίουν ταῦτα. εὖξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι
 θεοῖσι, αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἰαντιά-
 τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο· ἐπὶ δὲ
 Αἰακὸν καὶ τὰς ἄλλας Αἰακίδας νῆα ἀπέ-
 σελλον^α ἐς Αἴγινα.

ξέ. Εφη δὲ Δικαῖος ὁ Θεοκύδης, ἀνὴρ
 Αθηναῖος, Φυγὰς τε καὶ παρὰ Μήδοισι
 λόγιμος γενόμενος τῷτον τὸν χρόνον, ἐπεὶ
 τε ἐκείρετο ἡ Αττική χώρα ὑπὸ τῷ περὶ
 στρατῷ τῷ Ξέρξεω, ἔβρα ἐρήμος Αθηναίων,
 τυχεῖν τότε ἔων ἅμα Δημαρήτῳ τῷ
 Λακεδαιμονίῳ ἐν τῷ Θριασίῳ πεδίῳ·
 ἰδεῖν δὲ κονιορτὸν^β χωρέοντα ἀπὸ Ελευ-
 σῖνος, ὡς ἀνδρῶν μάλιστά κη^γ τρισμυρίων.

^α ἀπέσπλιναν.^β ἰδὼν κονιορτὸν.^γ μάλιστά κη.

qui altercationibus velitati fuerant circa Salaminem, quum illic sese appararent tanquam proelium navale facturi, dies illuxit: et simul oriente sole extitit terræ et maris motus; propter quod visum est votum diis faciendum, et ut Aeacidæ in auxilium invocarent. Decretum factumque. Nam post omnibus diis vota nuncupata, illinc e Salamine et Ajacem et Telamonem invocaverunt, navemque ad Aeacum et alios Aeacidæ Aeginam miserunt.

65. Narrabat autem Dicaeus Theocydis filius, vir Atheniensis, atque exul, et apud Medos factus illustris, per id tempus quo Attica regio Atheniensibus desolata, a pedestri Xerxis exercitu vastabatur, se forte fuisse una cum Demarato Lacedaemonio apud campum Thriasium, vidisseque pulverem triginta ferme millium virorum procedentem ab Eleusine:

et quum demirarentur quorumnam hominum esset ille pulvis, statim se audisse vocem, quae vox ipsi videretur Iacchus mysticus: et Demaratum (ut qui esset sacrorum quae fierent in Eleusine ignarus) interrogasse quidnam esset quod ita sonaret? seque dixisse, ‘ Demarate, non
 ‘ aberit quin grandis aliqua clades contingat regis copiis. Hoc enim palam
 ‘ est, quum Attica sit desolata, numen
 ‘ ab Eleusine resonans, venire auxilio Atheniensibus ac sociis: et siquidem in
 ‘ Peloponnesum incumbat, periculum ipsi
 ‘ regi erit, ejusque copiis quae sunt in
 ‘ continente: sin ad classem, quae ad Salaminem est, vertatur, periculum adibit
 ‘ rex, ne nauticum amittat exercitum.
 ‘ Haec autem solennia Athenienses quotannis celebrant Cereri atque Proserpinae; et his sacris quicumque vult etiam
 ‘ aliorum Graecorum initiatur: et vocem

ἀποθῶμάζειν τέ σφεας τὸν κονιορτὸν,
 ὅτεών κοτε εἴη ἀνθρώπων, καὶ πρόχα τε
 φωνῆς ἀκέειν, καὶ οἱ φαίνεσθαι τὴν φω-
 τὴν εἶναι τὸν μυσικὸν Ἰακχον. εἶναι δ' ἀ-
 δαήμονα τῶν ἱρῶν τῶν ἐν Ελευσίνι γινο-
 μένων τὸν Δημάρηλον· εἴρεσθαι τε αὐτὸν
 ὅ,τι τὸ φθεγγόμενον εἴη τῷτο. αὐτὸς δὲ
 εἶπαι, ‘ Δημάρηλε, ὅκ' ἔστι ὅπως ὃ μέγα
 ‘ τι σῖνος ἔσαι τῇ βασιλῆος στρατιῇ. τάδε
 ‘ γὰρ ἀρίσθηλα, ἐρήμῃ ἐσσης τῆς Ἀττικῆς,
 ‘ ὅτι θεῖον τὸ φθεγγόμενον, ἀπ’ Ελευσί-
 ‘ νος ἐὼν ἐς τιμωρίην Ἀθηναίοισι τε καὶ τοῖσι
 ‘ ζυμμάχοισι. καὶ ἦν μὲν γε καλασκήψῃ
 ‘ ἐς τὴν Πελοπόννησον, κίνδυνος αὐτῷ τε
 ‘ βασιλεῖ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ ἐν τῇ ἡπείρῳ
 ‘ ἔσαι· ἦν δὲ ἐπὶ τὰς νῆας τράπηλαι τὰς
 ‘ ἐν Σαλαμῖνι, τὸν ναυτικὸν στρατὸν κιν-
 ‘ δυνεύσει βασιλεὺς ἀποβαλέειν. τὴν δὲ
 ‘ ὀρτὴν ταύτην ἄγασι Ἀθηναῖοι ἀνὰ πάν-
 ‘ τα ἔτεα τῇ μητρὶ καὶ τῇ κόρῃ^d, καὶ αὐ-
 ‘ τέων τε ὁ βυλόμενος καὶ τῶν ἄλλων Ἐλ-

^d MS. legit κύρη.

ὁ λήνων μυεῖται· καὶ τὴν φωνὴν τῆς ἀκ-
 ροῦς, ἐν ταύτῃ τῇ ὀργῇ ἰακχάζουσι. πρὸς
 ταῦτα εἶπαι Δημάρητον, ὁ Σίγα τε καὶ
 ὁ μηδενὶ ἄλλῳ τὸν λόγον τῷτον εἶπης. ἦν
 ὁ γὰρ τοι ἐς βασιλῆα ἀνενειχθῇ τὰ ἔπεα
 ταῦτα, ἀποβαλέεις τὴν κεφαλὴν· καὶ
 σε ὅτε ἐγὼ δυνήσομαι ῥύσασθαι, ὅτ'
 ὁ ἄλλος ἀνθρώπων ὕδεις. ἀλλ' ἐχ' ἦσυ-
 χος. περὶ δὲ στρατιῆς τῆςδε θεοῖσι μελή-
 σει. τὸν μὲν δὴ ταῦτα παραινέειν. ἐκ
 δὴ τῷ κονιορτῷ καὶ τῆς φωνῆς γενέσθαι νέ-
 φος, καὶ μεταρσιωθὲν, φέρεσθαι ἐπὶ Σαλα-
 μῖνος, ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Ἑλ-
 λήνων. ὅτῳ δὲ αὐτὸς μαθεῖν ὅτι τὸ ναυ-
 τικὸν τὸ Ξέρξεω ἀπολέεσθαι μέλλοι,
 ταῦτα μὲν Δικαῖος ὁ Θεακύνδεος ἔλεγε,
 Δημαρήτης τε καὶ ἄλλων μαρτύρων καλα-
 πτόμενος.

ζς'. Οἱ δὲ ἐς τὸν Ξέρξεω ναυτικὸν
 στρατὸν ταχθέντες, ἐπειδὴ ἐκ Τρηχίνος
 θεησάμενοι τὸ τρώμα τὸ Λακωνικόν, διέ-

‘ quam audis, in hoc festo per Iacchum
 ‘ emittunt.’ Ad haec dixisse Demaratum,
 ‘ Sile, neve alteri cuiquam hunc sermo-
 ‘ nem dixeris. nam si ad regem referan-
 ‘ tur haec verba, capite plecteris, ut nec
 ‘ ego te nec alius quispiam hominum
 ‘ queat eripere. quamobrem tene silen-
 ‘ tium. haec autem expeditio diis curae
 ‘ erit.’ Hoc quidem Demaratum admo-
 nuisse. Ex illo autem pulvere ac voce
 coisse nubem, eamque in sublime edu-
 tam, Salaminem versus ad Graecorum
 exercitum fuisse delatam. Ita ipsos didi-
 cisse nauticas Xerxis copias esse perituras.
 Haec Dicaeus Theocydis filius referebat,
 Demaratum atque alios testes citans.

66. Classariae autem Xerxis copiae,
 ubi conspecta strage Laconum ex Tra-
 chine in Histiaeam trajecerunt, triduum

illic moratae, per Euripum navigabant, et intra totidem dies ad Phalerum praesto fuerunt. Nec vero minore (ut mihi videtur) numero, vel qui terra venerunt vel qui navibus, Athenas invaserunt, quam quum ad Sepiadem atque Thermopylas accesserunt. nam in supplementum eorum qui aut tempestate, aut ad Thermopylas, aut in navalibus ad Artemisium proeliis interierunt, hos substituam qui nondum regem tunc sequebantur, Melienses, Dorienses, Locros, Boeotos, qui cum omni copia advenerunt, exceptis Thespiensibus et Platacensibus: nec non Carystios, Andrios, Tenios, ac ceteros omnes insulanos, praeter quinque civitates, quarum nomina superius commemoravimus. nam quo magis penetrabat intro in Graeciam Perses, eo plures eum nationes sequebantur.

67. Qui omnes, exceptis Pariis, post-

ἔβησαν εἰς τὴν Ἰστιάην, ἐπιχόντες ἡμέρας
 τρεῖς, ἔπλων δι' Εὐρίπυ, καὶ ἐν ἑτέρῃσι
 τρισὶ ἡμέρησι ἐγένοντο ἐν Φαλήρῳ· ὥς μὲν
 ἐμοὶ δοκέειν^ε, ἔκ ἐλάσσονες ἐόντες ἀριθμὸν,
 ἐσέβαλον εἰς τὰς Αθήνας, κατὰ τε ἡπει-
 ρον καὶ τῇσι νηυσὶ ἀπικόμενοι, ἢ ἐπεὶ τε
 Σηπιάδα ἀπίκοντο καὶ εἰς Θερμοπύλας. ἀν-
 τιθήσω γὰρ τοῖσι τε ὑπὸ τῷ χειμῶνος
 αὐτέων ἀπολομένοισι, καὶ τοῖσι ἐν Θερμο-
 πύλῃσι, καὶ τῇσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ναυμα-
 χίῃσι, τὴνδε τὴν τότε ἔκω ἐπομένους βα-
 σιλεῖ, Μηλιάς, καὶ Δωριάς, καὶ Λοκρὺς,
 καὶ Βοιωτὺς, πανστρατὶ ἐπομένους, πλὴν
 Θεσπιδέων τε καὶ Πλαταιέων· καὶ μάλα
 Καρυσίδας τε καὶ Ἀνδρίδας, καὶ Τηνίδας τε
 καὶ τὴν λοιπὴν νησιώτας πάντας· πλὴν
 τῶν πέντε πολίων τῶν ἐπεμνήσθημεν^ε
 πρότερον τὰ ἑνόμαλα. ὅσῳ γὰρ δὴ προσέ-
 βαινε ἐσωτέρῳ τῆς Ἑλλάδος ὁ Πέρσης,
 τοσούτῳ πλέω ἔθνεά οἱ εἶπετο.

ξζ'. Ἐπεὶ ὦν ἀπικάτο^ε εἰς τὰς Αθή-

^ε δοκέειν.

^ε ἐπεμνήσθη.

^ε ἀπικάτο.

νας πάντες ἔτι πλὴν^α Παρίων· Πάριοι δὲ ὑπολειφθέντες ἐν Κύθῳ, ἐκαραδόκεον τὸν πόλεμον τῇ ἀποθήσει· οἱ δὲ λοιποὶ ὥς ἀπίκοντο ἐς τὸ Φάληρον, ἐνθαῦτα κατέβη αὐτὸς Ξέρξης ἐπὶ τὰς νῆας, ἐθέλων σφι συμμίζειν τε καὶ πυθέσθαι τῶν ἐπιπλεονήων τὰς γνώμας. ἐπεὶ δὲ ἀπικόμενος προΐζο, παρῆσαν μετάπεμπλοι οἱ τῶν ἐθνέων τῶν σφετέρων τύραννοι καὶ ταξίαρχοι ἀπὸ τῶν νηῶν, καὶ ἴζοντο, ὥς σφι βασιλεὺς ἐκάσῳ τιμὴν ἐδεδώκεε· πρῶτος μὲν, ὁ Σιδώνιος βασιλεὺς· μετὰ δὲ, ὁ Τύριος· ἐπὶ δὲ, ὧ^β ἄλλοι. ὥς δὲ κόσμῳ ἐπεξῆς ἴζοντο, πέμψας Ξέρξης Μαρδόνιον, ἡρώτα, ἀποπειρώμενος ἐκάσῳ, εἰ ναυμαχίην ποιῶντο^β.

ξή. Ἐπεὶ δὲ περιϊὼν ἡρώτα ὁ Μαρδόνιος ἀρξάμενος ἀπὸ τῆ Σιδωνίᾳ, οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ τῷτὸ γνώμην ἐξεφέροντο, κελεύοντες ναυμαχίην ποιέεσθαι. Ἀρτεμισίη δὲ τάδε ἔφη, ‘ Εἴπέ μοι^γ πρὸς βα-

^α πάντες, πλὴν. ^β ποιήσο. ^γ MS. εἶπέν μοι.

quam Athenas venire, et ad Phalerum, (Parii autem in Cythno relictī, quo bellum caderet expectabant) ceteri ergo ut venerunt ad Phalerum, ibi Xerxes ipse ad classem descendit, animo coetum classiariorum adeundi, et audiendi sententias. Eo profectus ubi praesedit, assidentibus qui accitu ejus ex navibus aderant, suae quibusque gentis tyrannis ac ordinum ductoribus, ut cuique rex honorem dederat; quorum primus erat Sidonius rex, rum Tyrius, deinceps alii. Sic ubi deinceps ordine confederunt, misit ad eos Mardonium tentandi gratia, sciscitatum singulos, an proelium navale facerent.

68. Posteaquam Mardonius a Sidonio exorsus, singulos circumiens interrogavit, ceteri quidem eandem dixere sententiam, jubentes fieri proelium: Artemisia vero, ' Haec, inquit, Mardonie,

‘ regi referas me dicere, quae in proeliis
 ‘ ad Euboeam gestis non ignavissima ex-
 ‘ titi, neque minima ostendi, domine.
 ‘ Sententiam vero quam habeo, aequum
 ‘ est me proferre quae in rem tuam ma-
 ‘ xime esse sentio. Itaque hoc tibi sua-
 ‘ deo, ut navibus parcas, nec proelium
 ‘ navale facias; illi enim viri tanto sunt
 ‘ tuis viris in mari praestantiores, quanto
 ‘ feminis viri. Quid vero necesse habes
 ‘ omnino venire in discrimen pugnae na-
 ‘ valis? nonne Athenas habes, quarum
 ‘ gratia expeditionem sumfisti? nonne re-
 ‘ liquam Graeciam? ac nemo tibi obsis-
 ‘ tit. Qui tibi obsistebant, ita summoti
 ‘ sunt ut eos decebat. Quo autem ego
 ‘ exituras hostium res arbitror, id expo-
 ‘ nam: Si non instabis pugnae navali
 ‘ committendae, sed classem perges hic
 ‘ continere ad terram, aut etiam tendere

ἰσιλῆα, Μαρδόνιε, ὡς ἐγὼ τάδε λέγω,
 ἔτε κακίστη γενομένη^d ἐν τῇσι ναυμα-
 χίῃσι τῇσι πρὸς Εὐβοίῃ, ἔτε ἐλάχιστα
 ἀποδεξαμένη^e, δέσποια. τὴν δὲ ἔβσαν
 γνώμην με δίκαιόν ἐστιν ἀποδείκνυσθαι,
 τὰ τυγχάνω Φρονέουσα ἄριστα ἐς πρήγ-
 ματα τὰ σά. καίτοι τάδε λέγω, Φεῖδες
 τῶν νηῶν, μηδὲ ναυμαχίην ποιέεο. τοὶ
 γὰρ ἄνδρες τῶν σῶν ἀνδρῶν κρέσσονες
 τοσούτον εἰσι κατὰ θάλασσαν, ὅσον ἄν-
 δρες γυναικῶν. τί δὲ πάντως δέει σε
 ναυμαχίῃσι ἀνακινδυνεύειν; οὐκ ἔχεις
 μὲν τὰς Αθήνας, τῶν περ εἵνεκα ὠρμή-
 θης στρατεύεσθαι; ἔχεις δὲ τὴν ἄλλην
 Ἑλλάδα; ἐμποδὼν δέ τοι ἴσταται ὕδεις^f
 οἳ δέ τοι ἀντέστησαν, ἀπήλλαξαν ἔτι
 ὡς ἐκείνοις ἔπρεπε. τῇ δὲ ἐγὼ δοκέω ἀ-
 ποβήσεσθαι τὰ τῶν ἀντιπολέμων πρήγ-
 ματα, τῷτο φράσω· ἢν μὲν μὴ ἐπειχθῆς
 ναυμαχίην ποιεύμενος, ἀλλὰ τὰς νῆας
 αὐτῷ ἔχῃς πρὸς γῆ μένων, ἢ κὶ προβαί-

^d MS. κακίστην γενομένην. ^e MS. ἀποδεξαμένην.

ἔνων ἐς τὴν Πελοπόννησον, εὐπετέως τοι,
 δέσποια, χωρήσει τὰ νοέων ἐλήλυθας.
 ἔ γάρ οἱοί τε πολλὸν χρόνον εἰσί τοι
 ἀντέχειν οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ σφεας δια-
 σκεδαῖς^ξ. κατὰ δὲ πόλιν ἕκαστοι φεύζον-
 ται· ἔτε γὰρ σῆτος παρὰ σφίσι ἐν τῇ
 νήσῳ ταύτῃ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, ἔτε
 αὐτὸς οἶκος, ἣν σὺ ἐπὶ τὴν Πελοπόν-
 νησον ἐλαύνῃς τὸν πεζὸν στρατὸν, ἀτρε-
 μέειν τὸς ἐκείθεν αὐτέων ἡκονίας· ὃ δὲ
 σφι μελήσει πρὸ τῶν Ἀθηναίων ναυμα-
 χέειν. ἣν δὲ αὐτίκα ἐπειχθῆς ναυμα-
 χῆσαι, δειμαίνω μὴ ὁ ναυτικὸς στρατὸς
 κακωθεῖς, τὸν πεζὸν προσδηλήσῃται^ξ.
 πρὸς δὲ, ὦ βασιλεῦ, καὶ τόδε ἐς θυμὸν βά-
 λεο^η, ὡς τοῖσι μὲν χρηστῶσι τῶν ἀνθρώ-
 πων κακοὶ δῖλοι φιλέεσι γίνεσθαι, τοῖσι
 δὲ κακοῖσι, χρηστοί. σοὶ δὲ ἔοντι ἀρίστῳ
 ἀνδρῶν πάντων, κακοὶ δῖλοί εἰσι· οἳ ἐν
 συμμαχῶν λόγῳ λέγονται εἶναι, ἔον-
 τες Αἰγύπτιοί τε καὶ Κύπριοι, καὶ Κίλα-

^ξ διασκέδᾳς. ^ξ προσδηλῆσθαι. ^η βαλεῖ.

' in Peloponnesum, tunc tibi, domine,
 ' succedent ea quorum gratia venisti. ne-
 ' que enim diu tibi resistere Graeci pos-
 ' sunt, sed illos dissipēs, et ad suas qui-
 ' que urbes defugient; quoniam neque
 ' commeatus est eis in hac insula, ut ego
 ' audio, neque, si tu in Peloponnesum
 ' pedestres copias duces, hīc eos credi-
 ' bile est perstituros qui illinc huc adve-
 ' nerant, neque de pugna pro Athenien-
 ' sibus facienda curaturos. At si pugnam
 ' navalem gerere appropēabis, vereor ne
 ' copiae nauticae male re gesta insuper
 ' pedestribus sint exitio. Praeterea hoc
 ' etiam, rex, in animum demitte: usu
 ' venire, ut bonis quidem hominibus
 ' mali servi sint, malis autem boni. Ideo-
 ' que tibi (qui virorum omnium es opti-
 ' mus) servi sunt mali, qui numero socio-
 ' rum censentur, Aegyptii, Cyprii, Cili-

‘ces, Pamphyli, e quibus nulla utilitas
‘est.’

69. Haec loquente Artemisia, quicunque ei bene volebant, noxiam illi rebantur suam orationem, tanquam aliquid mali passurae ab rege, quem vetaret pugnam facere navalem: at ii qui male consultum illi volebant invidebantque, utpote cui inter primos sociorum omnium honos haberetur, gaudebant ejus sententia, tanquam periturae. Sed Xerxes, postquam ad eum sunt relatae sententiae, magnopere delectatus est Artemisiae sententia; et quum jam antea seriam esse sensisset, tunc multo impensius laudavit. Nihilominus ut pluribus staretur jussit, ratus ad Euboeam suos sponte male pugnasse, quod videlicet ipse abfuisset: itaque constituit spectaculo pugnae navalis interesse.

70. Classiarii, ubi nunciatum est illic esse solvendum, classem Salaminem

ῥες, καὶ Πάμφυλοι, τῶν ὄφελός ἐστι
 ῥδέν.

ξθ'. Ταῦτα λεγούσης πρὸς Μαρδόνιον,
 ὅσοι μὲν ἔσαν εὐνοοὶ τῇ Ἀρτεμισίῃ, συμ-
 φορὴν ἐποιεῦντο τῆς λόγους, ὡς κακόν τι
 πεισομένης πρὸς βασιλῆος, ὅτι οὐκ ἔα
 ναυμαχίην ποιεέσθαι· οἱ δὲ ἀγαιόμενοί
 τε καὶ φθονέοντες αὐτῇ, ἅτε ἐν πρώτοισι
 πετιμνημένης¹ διὰ πάντων τῶν συμμά-
 χων, ἐτέρποντο τῇ ἀνακρίσει, ὡς ἀπολεο-
 μένης αὐτῆς. ἐπεὶ δὲ ἀνηνείχθησαν αἰ-
 γνῶμαι ἐς Ξέρξεα, κάρτα τε ἦσθαι τῇ
 γνώμῃ τῆς Ἀρτεμισίης· καὶ νομίζων ἔτι
 πρότερον σπυδαίην εἶναι, τότε πολλῶ
 μᾶλλον αἶνεε. ὅμως δὲ τοῖσι πλείοσι πεί-
 θεσθαι ἐκέλευε, τάδε καλαδύζας· πρὸς μὲν
 Εὐβοίῃ σφέας ἐθελοκακέειν, ὡς ὃ παρε-
 όντος αὐτῆς, τότε δὲ αὐτὸς παρσκευάσθαι
 θεήσασθαι ναυμαχέοντας.

ο'. Ἐπεὶ δὲ παρήγγελλον ἀναπλώ-
 σαι, ἀνῆγον τὰς νῆας ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα,

¹ πετιμνημένη.

καὶ παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατ' ἡσυχίην. τότε μὲν νυν ἔκ ἐξέχρησέ σφι ἡ ἡμέρη ναυμαχίην ποιεέσθαι. νύξ γὰρ ἐπεγένετο^α. οἱ δὲ παρεσκευάζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. τὸς δὲ Ἕλληνας εἶχε δέος τε καὶ ἄρρώδιη, ἔκ ἧκιστα δὲ τὸς ἀπὸ Πελοποννήσου. ἄρρώδεον δὲ, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμῖνι κατήμενοι, ὑπὲρ γῆς τῆς Αθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν· νικηθέντες τε, ἐν νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπέντες τὴν ἐωϋτῶν ἀφύλακτον.

σα'. Τῶν δὲ βαρβάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ τὴν παρεῖσαν νύκτι ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καί τοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, ὅπως κατ' ἡπειρον μὴ ἐσβάλλοιεν οἱ βάρβαροι. ὥς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τὸς ἀμφὶ Λεωνίδα ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτήκειναι, συνδραμόντες ἐκ τῶν πολίων, ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἵζοντο. καὶ σφι ἐπὶ ἡγετὴς Κλεόμβροτος ὁ Αναξανδρίδης, Λεωνίδης δὲ ἀδελ-

^α ἰγνῆτο.

versus ducunt, et per otium in aciem sunt digesti. Sed quum eos dies defecisset quominus proelium committerent, (nox enim supervenit) in posterum diem sese instruebant: quum interim Graecos metus formidoque cepit, cum alios, tum vero non minime Peloponneses, quod ipsi desidentes in Salamine, pro Atheniensium terra essent certaturi: qui si superarentur, in insula deprehensi forent obsidendi, sua terra sine praesidio relicta.

71. Per eandem noctem pedester exercitus barbarorum contendebat in Peloponnesum: quanquam cuncta quae poterant excogitata erant, ne barbari per continentem ingrederentur. Nam ubi Leonidem cum suis apud Thermopylas occubuisse accepere Peloponneses, celerime ex urbibus concursu facto, Isthmum infederunt, duce Cleombroto Apaxandridae filio, Leonidae fratre. Ibi

confidentes, primum viam Scironidem obstruxerunt; deinde consilio inito Isthmum muro inaedificabant, opusque perficiebant, quippe nemine (quum tot milia virorum essent) cessante. nam et lapides et lateres et ligna, et cistas fabulo plenas afferebant, nullo temporis momento opus intermittentes, neque diurno neque nocturno.

72. Hi autem e Graecis fuerunt qui ad Isthmum auxilio cum omni copia venerunt: Lacedaemonii, et Arcades omnes, et Elei, et Corinthii, et Sicyonii, et Epidaurii, et Phliasii, et Troezenii, et Hermionenses. Hi fuerunt qui quidem auxilio venerunt, metuentes periclitanti Graeciae. Ceteris enim Peloponnesibus id nihil admodum curae erat, et Olympia jam et Carnia praeterierant.

73. Incolunt autem Peloponnesum

φείας. ἰζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἰθμῷ, καὶ συγ-
 χώσαντες τὴν Σκιρωνίδα ὁδὸν, μετὰ τῆτο
 ὡς σφι ἔδοξε βελευομένοισι, ὠκοδόμεον διὰ
 τῷ Ἰθμῷ τεῖχος· ἅτε δὴ ἐστέων μυρια-
 δέων πολλέων, καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργα-
 ζομένῃ, ἠνύετο τὸ ἔργον. καὶ γὰρ λίθοι,
 καὶ πλίνθοι, καὶ ξύλα, καὶ Φορμοὶ ψάμ-
 μῃ πλήρεις ἐσεφέροντο, καὶ ἐλίνυον ὑδένᾳ
 χροίον οἱ βοηθήσαντες ἐργαζόμενοι, ἕτε
 νυκτὸς, ἕτε ἡμέρης.

οβ'. Οἱ δὲ βοηθήσαντες ἐς τὸν Ἰθμόν
 πανδημεῖ, οἷδε ἔσαν Ἑλλήνων· Λακεδαι-
 μόνιοί τε, καὶ Ἀρκάδες πάντες, καὶ Η-
 λειοί, καὶ Κορίνθιοι, καὶ Σικυώνιοι, καὶ
 Ἐπιδαύριοι, καὶ Φλιάσιοι, καὶ Τροιζήνιοι,
 καὶ Ἑρμιονέες. ἕτοι μὲν ἔσαν οἱ βοηθή-
 σαντες, καὶ ὑπεραρρώδεόντες τῇ Ἑλλάδι
 κινδυνεύσῃ· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννη-
 σίοισι ἔμελε ὑδέν. Ολύμπια δὲ καὶ Κάρ-
 γεα παροιχώκεε ἤδη.

ογ'. Οἰκέει δὲ τὴν Πελοπόννησον ἔθ-

ῃ. Hæc duæ voces καὶ πλίνθοι absunt ab MS.

ρεα ἐπ' ἰά· τυχτέων δὲ τὰ μὲν δύο, αὐτόχ-
 θονα ἑόντα, κατὰ χώραν ἵδρυται· νῦν τε
 καὶ τοπάλαι οἶκεον, Ἀρκάδες, καὶ Κυνέ-
 ριοι. ἔν δὲ ἔθνος τὸ Ἀχαϊκόν, ἐκ μὲν Πε-
 λοποννήσου ἔκ ἐξεχώρησε, ἐκ μέντοι τῆς
 ἐωϋτῶν· οἰκέει δὲ τὴν ἀλλοτρίην. τὰ δὲ
 λοιπὰ ἔθνεα τῶν ἑπτὰ, τέσσαρα ἐπήλυ-
 δά ἐσι, Δωριέες τε καὶ Αἰτωλοί, καὶ Δρυό-
 πες, καὶ Λήμνιοι. καὶ^c Δωριέων μὲν, πολ-
 λαί τε καὶ δόκιμοι πόλεις· Αἰτωλῶν δὲ
 Ἥλις μύνη· Δρυόπων δὲ, Ἑρμίων τε^d,
 καὶ Ἀσίνη ἢ πρὸς Καρδαμύλῃ τῇ Λακωνι-
 κῇ· Λημνίων δὲ, Παρωρεῖται πάντες. οἱ
 δὲ Κυνέριοι αὐτόχθονες ἑόντες, δοκέουσι
 μῦθοι εἶναι Ἴωνες. ἐκδεδωρίευνται δὲ, ὑπὸ
 τε Ἀργείων ἀρχόμενοι, καὶ τῷ χρόνῳ
 ἑόντες Ὀρνεῖται^e, καὶ οἱ περίοικοι. τυχ-
 τέων ὧν τῶν ἑπτὰ ἔθνέων αἱ λοιπαὶ πό-
 λεις πάρεξ τῶν κατέλεξα, ἐκ τῷ μέσῳ
 ἑκατέατο· εἰ δὲ ἐλευθέρως ἔξεσι εἶπαι,
 ἐκ τῷ μέσῳ κατήμενοι, ἐμῆδιζον.

^c Vocula ista ὃ destituitur MS. ^d Ἑρμιόνη τε. ^e Ὀρνεῖται

gentes septem, quarum duae indigenae eundem quem habitarunt olim locum nunc habitant, Arcades et Cynurii: una, Achaica, quae nunquam illa quidem e Peloponneso excessit, sed pristino loco egressa, alienum incolit: reliquae e septem sunt quatuor adventitiae, Dorienses, Aetoli, Dryopes, Lemnii. Ac Doriensium quidem multae sunt et insignes civitates: Aetolorum sola Elis: Dryopum autem Hermion et Asina, quae ad Cardamylam Laconicam sita est: Lemniorum autem, omnes Paroreatae. Cynurii autem, quum sint indigenae, soli putantur Iones esse, sed effecti sunt Dores, sub imperio Argivorum siti, et progressu temporis, quum essent Orneatae, itemque accolae. Harum igitur septem gentium ceterae praeter eas quas recensui, e medio cesserunt; et (si ingenue loqui fas est) e medio sedentes cum Medis sentiebant.

74. Apud Isthmum quidem in tali labore isti occupati erant, utpote pro omnijam cursu currentes, et nequaquam opinantes navibus se illustres futuros. Quae audientes illi qui in Salamine erant, formidine afficiebantur, non tam pro seipsis quàm pro Peloponneso solliciti; et adhuc quidem in eis vir virò adstans clanculum loquens admirabatur in Eurybiade consilii inopiam: tandem vero erupit in medium, conciliumque contractum est, et multa de hoc ipso dicebantur, ab his quidem, oportere in Peloponnesum navigare, et pro illa adire periculum, non autem manentes, pro captiva regione pugna decernere: ab Atheniensibus vero et Aeginetis et Megarensibus, fatius esse illic manentes dimicare.

75. Ibi Themistocles, postquam sententia Peloponnesium evictus fuit, clanculum e concilio egressus, misit ad classem

οδ'. Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ιωσμῷ, τοιούτῳ
 πόνῳ συνέσασαν, ἅτε περὶ τῆ παντὸς ἤδη
 δρόμου θεόντες, καὶ τῇσι νηυσὶ ἐκ ἐλπίζοντες
 ἐλλάμψασθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλλη-
 νες^f, ὅμως ταῦτα πυνθανόμενοι, ἀρρώδεον,
 ἐκ ὅτῳ περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες,
 ὡς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ· ἕως μὲν δὴ
 αὐτέων ἀνὴρ ἀνδρὶ παρασὰς σιγῇ λόγον
 ἐποιέετο, θώυμα ποιούμενοις τὴν Εὐρυβιά-
 δεω ἀβελίην· τέλος δὲ, ἐξερράγη ἐς τὸ
 μέσον, σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο, καὶ πολλὰ
 ἐλέγχετο περὶ τῶν αὐτέων. οἱ μὲν, ὡς ἐς
 τὴν Πελοπόννησον χρεῶν εἶη ἀποπλώ-
 ειν, καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μηδὲ πρὸ
 χώρας δορυαλώτε μένοντας μάχεσθαι·
 Αθηναῖοι δὲ, καὶ Αἰγινῆται, καὶ Μεγαρέες,
 αὐτῇ μένοντας ἀμύνασθαι.

οέ'. Εὐθαῦτα Θεμισοκλῆς, ὡς ἑσθ-
 το τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων,
 λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τῆ συνεδρίας. ἐξελ-
 θὼν δὲ, πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μή-

^f Hacc vox Ἕλληνες non est in MS. g ποιούμενος.

δων ἄνδρα πλοίῳ, ἐντειλάμενος τὰ λέ-
 γειν χρεών· τῷ ὄνομα μὲν ἦν Σίκινος,
 οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θε-
 μιζοκλῆος παίδων· τὸν δὲ ὕστερον τεττέων
 τῶν πρηγμάτων Θεμισοκλῆος Θεσπίεα
 τε ἐποίησε, ὡς ἐπεδέκοντο οἱ Θεσπίεες
 πολίτας, καὶ χρήμασι ὄλβιον. ὃς τότε
 πλοίῳ ἀπικόμενος, ἔλεγε πρὸς τὰς στρα-
 τηγὰς τῶν βαρβάρων τάδε, ‘ Επεμφέ με
 ‘ στρατηγὸς ὁ Αθηναίων λάθρη τῶν ἄλλων
 ‘ Ἑλλήνων, (τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ
 ‘ βασιλῆος, καὶ βελλόμενος μᾶλλον τὰ
 ‘ ὑμέτερα κατύπερθε γενέσθαι ἢ τὰ τῶν
 ‘ Ἑλλήνων πρήγματα) φράσοντα ὅτι οἱ
 ‘ Ἕλληνες ὀρησμὸν βελεύονται καταρῥώ-
 ‘ δηκότες. καὶ νῦν παρέχει κάλλιστον ὑ-
 ‘ μέας ἔργων ἀπάντων ἐξεργάσασθαι, ἢ
 ‘ μὴ περιϊῶντε διαδράνεις αὐτῆς. ἔτε γὰρ
 ‘ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέουσι, ἔτε ἀντισησόν-
 ‘ ται ὑμῖν. πρὸς ἐωϋτῆς τε σφέας ὄψεσθε
 ‘ ναυμαχέοντας τὰς τὰ ὑμέτερα φρονέων-

Medorum navigium, cum quodam edocto
 quae dicere oporteret; cui nomen erat
 Sicino, domestico suo, atque eodem pae-
 dagogo liberorum suorum: quem post
 has res gestas ipse Thespiensem fecit,
 quando Thespienses in civitatem recipie-
 bant, atque locupletem. Is tunc navigio
 ad duces barbarorum profectus, haec in-
 quit; ‘ Dux Atheniensium, quod parti-
 ‘ bus regis favet, praeoptatque res vestras
 ‘ quàm Graecorum esse superiores, misit
 ‘ me clam aliis Graecis indicatum vobis,
 ‘ illos metu perculsos fugam facere velle,
 ‘ et nunc offerri vobis occasionem exe-
 ‘ quendi rem omnium praeclarissimam,
 ‘ nisi per negligentiam eos dilabi sinatis.
 ‘ nam neque inter se consentiunt, neque
 ‘ vobis amplius obsistent: sed inter se
 ‘ dimicantes cernetis eos qui vobiscum et

‘ eos qui contra vos sentiunt.’ Hac re Sincinus indicata, ab illis abscessit.

76. Cui fidem habentes barbari, tum in insulam parvam nomine Pfyttaleam, quae inter Salaminem et continentem sita est, multos Persarum trajiciunt, tum mediam circa noctem cornu quod ad occasum spectabat producunt Salaminem versus, eam circumituri: producunt autem qui circa Ceon et Cynosuram instructi erant, occupantes navibus omne fretum Munychia tenus. Ideo autem et naves producebant, ne qua Graecis liceret effugere: sed circumventi in Salamine poenam redderent proeliorum ad Artemisium gestorum. Ad insulam autem Pfyttaleam trajiciebant Persas ob hanc causam, tanquam commisso navali certamine, illuc praecipue ejiciendis et viris et nau-

‘τας, καὶ τὰς μή.’ ὁ μὲν, ταῦτά σφι ση-
μήνας, ἐκποδῶν ἀπαλλάσσειο·

ος’. Τοῖσι δὲ ὡς πιζὰ ἐγένετο τὰ ἀγ-
γελθέντα, τῷτο μὲν, ἐς τὴν νησίδα τὴν
Ψυττάλειαν, μέλαξυ Σαλαμῖνός τε κει-
μένην καὶ τῆς ἡπείρου, πολλὰς τῶν Περ-
σέων ἀπεβιάσαντο· τῷτο δὲ, ἐπειδὴ ἐγί-
νοντο μέσαι νύκτες, ἀνῆγον μὲν τὸ ἀπ’
ἐσπέρας κέρας κυκλόμενοι πρὸς τὴν Σα-
λαμῖνα, ἀνῆγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε
καὶ τὴν Κυρόστραν τεταγμένοι, κατέχον
τε μέχρι Μενυχτὸς πάντα^a τὸν πορθμὸν
τῇσι νηυσί. τῶνδε δὲ εἵνεκα ἀνῆγον τὰς
νῆας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἑλλήσι μηδὲ Φυγέειν
ἔξῃ, ἀλλ’ ἀπολαμφθέντες ἐν τῇ Σαλα-
μῖνί, δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ’ Ἀρτεμισίῳ ἀγω-
νισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησίδα τὴν Ψυττά-
λειαν καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περ-
σέων τῶνδε εἵνεκα, ὡς ἐπεὰν γένῃαι ναυ-
μαχίῃ, ἐνθαῦτα μάλιστα ἐξοισομένων τῶν
τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων (ἐν γὰρ δὴ

^a Pro hac voce πάντα legitur in MS. παρὰ.

πόρῳ ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσεσθαι
 ἔκειτο ἡ νῆσος) ἵνα τὸς μὲν περιποιῶσι,
 τὸς δὲ διαφθείρωσι. ἐποίευν δὲ σιγῇ ταῦ-
 τα, ὥς μὴ πυνθανοίατο οἱ ἐναντίοι. οἱ
 μὲν δὴ ταῦτα τῆς νυκτὸς, ὕδὲν ἀποκοι-
 μηθέντες, παραρτέοντο.

οζ'. Χρησμῶσι δὲ ὅκ' ἔχω ἀντιλέγειν
 ὥς ὅκ' εἰσὶ ἀληθεές, ὃ βεβλόμενος ἐναργέως
 λέγουσας πειρᾶσθαι καὶ αὐβάλλειν, ἐς τοιαύ-
 τε πρήγματα ἐσβλέψας,

Ἀλλ' ὅταν Ἀρτέμιδος χρυσάορον ἱερὸν ἄκτῃν
 Νηυσὶ γεφυρώσῃ, καὶ εἰναλίην Κυνόσθραν,
 Ἐλπίδι μαυνομένη λιπαρὰς πέρσαντες Ἀθήνας,
 Δῖα δίκη σβέσσει κρατερὸν κόρον, ὕβρις υἱὸν,
 Δειδὼν μαμμώνη, δοκεῦντ' ἀνὰ πάντα πυθίῳ.
 Χαλκὸς γὰρ χαλκῷ συμμίζειται, αἵματι δ' Ἀρης
 Πόντον φοινίζει· τότε ἐλεύθερον Ἑλλάδος ἦμαρ
 Εὐρύοπα Κρονίδης ἐπάγει, καὶ πότνια Νίκη.

ἐς τοιαῦτα μὲν καὶ ἔτῳ ἐναργέως λέγοντι
 Βάκιδι ἀντιλογίης χρησμῶν πέρι, οὔτε
 αὐτὸς λέγειν τολμέω, ὅτε παρ' ἄλλῳ
 ἐνδέχομαι.

fragiis, (erat enim insula in trajectu, ubi futura erat pugna, sita) hos quidem fervarent, alios vero interimerent. Hoc autem ne hostes sentirent, clanculum egere. Atque ita illi nulla noctis parte concessa somno parabantur.

77. In has ego res intuens, non habeo adversari oraculis tanquam non veris, nolens evidenter loquentia conari refellere;

Auricomae densis ubi litora sacra Dianae
 Navibus infternent et litoream Cynosuram,
 Spe stolidi fortes quod Athenas dilacerarunt,
 Compescet juvenem meritissima poena superbum,
 Instinctum furiis, sibi cedere cuncta putantem.
 Nam miscebitur aes aeri, mars sanguine pontum.
 Inficiet: Graiis tunc libera tempora reddet
 Saturno genitus, simul et Victoria pollens.

Quum ita evidenter in his a Bacide dicatur, profecto de contradicendo oraculis neque ipse ausim dicere, neque ab aliis dici sustineam.

78. Porro inter duces qui in Salamine erant ingens conflata est rixa, nondum scientes a barbarorum navibus se circumveniri; sed sicut per diem viderant eos collocatos, ita existimabant eos illo ordine manere.

79. Quibus congregatis, applicuit ex Aegina Aristides Lyfimachi filius, Atheniensis quidem, sed testa in exilium a populo ejectus, quem ego, ut ejus mores accepi, virum optimum fuisse Athenis atque justissimum censui. Hic vir concilio assistens, Themistoclem evocavit, non amicum sibi, sed in primis inimicum: verum prae magnitudine praesentium malorum oblitus simultatum, evocavit hominem colloquendi gratia. praesenserat enim Peloponneses maturare ad Isthmum classem reducere. Qui, quum prodiisset Themistocles ad eum, inquit, ' Nos et

οή. Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν
ἐγίκετο ὠθισμὸς λόγων πολλός. ἤδεσαν
δὲ ἕκω ὅτι σφέας περιεκυκλέοντο.^β τῇσι
κηυσὶ οἱ βάρβαροι· ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέ-
ρης ὥρων αὐτὰς τεταγμένους, ἐδόκεον καλὰ
χώρην εἶναι.

οθ'. Συνεσηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν,
ἔξ Αἰγίνης διέβη Αρισείδης ὁ Λυσιμάχης,
ἀνὴρ Αθηναῖος μὲν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ
τῷ δήμῳ. τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος
αὐτῷ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι
ἐν Αθήνησι καὶ δικαιοτάτον. ἔτος ὡ' νῆρ' ἑαὶς
ἐπὶ τὸ συνέδριον, ἐξεκαλέετο Θεμισοκλῆα,
εἶντα μὲν ἐωϋτῷ ὁ φίλον, ἐχθρὸν δὲ τα-
μάλισα. ὑπὸ δὲ μεγάρθεος τῶν παρεόντων
κακῶν, λήθην ἐκείνων ποιούμενος ἐξεκα-
λέετο, θέλων αὐτῷ συμμίσσαι. προακήκοε
δὲ ὅτι σπεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου
ἀνάγειν τὰς νῆας πρὸς τὸν Ἰαθμόν. ὥς δὲ
ἐξηλθέ οἱ Θεμισοκλῆς, ἔλεγε Αρισείδης
τάδε· 'Ἡμέας σασιάζειν χρεῶν ἐστὶ ἐμ'

^β περιεκυκλέοντο.

‘ τῷ ἄλλῳ καιρῷ, καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε,
 ‘ περὶ τῷ ὀκότερος ἡμέων πλέω ἀγαθὰ
 ‘ τὴν πατρίδα^c ἐργάσεται. λέγω δέ τοι
 ‘ ὅτι^d ἴσόν ἐσι πολλά τε καὶ ὀλίγα
 ‘ λέγειν περὶ ἀποπλούς τῷ ἐνθεῦτεν Πε-
 ‘ λοποννησίοις. ἐγὼ γὰρ αὐτόπτης τοι
 ‘ λέγω γενόμενος, ὅτι νῦν, ὃδ’ ἦν θέλωσι
 ‘ Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εὐρυβιάδης οἰοί
 ‘ τε ἔσονται ἐκπλῶσαι. περιεχόμεθα
 ‘ γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ· ἀλλ’
 ἐσελθὼν σφι ταῦτα σήμηνον.

π’. ‘Ο δ’ ἀμείβετο τοῖσδε, ‘ Κάρτα
 ‘ τε χρηστὰ διακελεύεαι, καὶ εὖ ἡγγει-
 ‘ λας. τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι,
 ‘ αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος, ἥκεις. ἰδί
 ‘ γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιούμενα ὑπὸ Μή-
 ‘ δων. ἔδεε γὰρ ὅτε ἔκ ἐκόντες ἔθελον
 ‘ ἐς μάχην κατίσασθαι οἱ Ἕλληνες, ἀέ-
 ‘ κοντας παρασῆσασθαι. σὺ δὲ, ἐπείπερ
 ‘ ἥκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτὸς σφι
 ‘ ἀγγειλον. ἦν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω,

^c τῇ πατρίδι. ^d λέγω δὲ ὅτι.

1 alio tempore et hoc ipso contendere de-
 2 bemus inter nos hac de te, uter nostrum
 3 de patria praeclarius mereatur. te vero
 4 certiolem facio, peraeque esse Pelopon-
 5 nensibus multa verba facere ac pauca
 6 de abducendis hinc navibus. Ego enim
 7 tibi quod ipsemet vidi, refero: nunc, ne
 8 si velint quidem, Corinthios atque ipsum
 9 Eurybiadem enavigare posse, quoniam
 10 circumdati ab hostibus undique sumus:
 quare ingressus eis haec indicato.

80. Cui respondens Themistocles,
 1 Utilia valde, inquit, jubes, ac bene an-
 2 nunciasti. Nam quae ego precabar ut
 3 fierent, ea ipse tu conspicius fieri, ve-
 4 nis. ut enim scias, quae fiunt a Medis,
 5 per me fiunt: quoniam opus factu fuit,
 6 ut Graeci qui nolebant sua sponte ad
 7 pugnam descendere, descenderent inviti.
 8 Tu vero, quandoquidem utilia nuncia-
 9 tum venis, ipse illis nunciato. Quoniam

‘ si ego retulero, videbör rem commen-
 ‘ ticiam dicere, nec persuadebo, tanquam
 ‘ non hoc agentibus barbaris. Itaque
 ‘ tute ingressus, uti res habet ipse illis re-
 ‘ feras. Quod ubi feceris, si tibi fidem
 ‘ habebunt, optime habet; sin minus,
 ‘ perinde nobis erit. neque enim si un-
 ‘ dique circumdati sumus, ut tu ais, am-
 ‘ plius isti defugient.’

81. Aristides concilium introgressus,
 eadem retulit, dicens se ex Aegina venisse,
 et aegre elapsum, latendo stationem hos-
 tium. Omnem enim classem Graecorum,
 a Xerxis classe circumventam; ideoque
 hortari se, ut ad defensionem sui illi sese
 praepararent. Haec loquutus Aristides,
 retro abiit. Rursus autem inter duces
 altercatio orta, plerisque eorum fidem
 nuncio non habentibus.

82. Quibus non credentibus advenit
 triremis transfuga virorum Teniorum, qui

‘δόξω πλάσας λέγειν, καὶ ὃ πείσω,
 ‘ὥς ὃ ποιούντων τῶν βαρβάρων ταῦτα.
 ‘ἀλλὰ σφι σήμερον αὐτὸς παρελθὼν ὥς
 ‘ἔχει. ἔπεαν δὲ σημήνης, ἣν μὲν πεί-
 ‘θωνται, ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα· ἣν δὲ
 ‘αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, ὁμοῖον ἡμῖν
 ‘ἔσαι. ὃ γὰρ ἔτι διαδρήσονται, εἴπερ
 ‘περιεχόμεθα πανταχόθεν, ὥς σὺ λέ-
 ‘γεις.’

πα’. Ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Αρι-
 στείδης, Φάμενος ἐξ Αἰγίνης τε ἦκειν, καὶ
 μόγισ ἐκπλῶσαι λαθὼν τῆς ἐπορμέοντας·
 περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ
 Ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω·
 παραρτέεσθαι τε συνεβέβλευε, ὥς ἀλεξη-
 σομένους. καὶ ὁ μὲν, ταῦτα εἶπας, μετε-
 σήκεε· τῶν δὲ αὖτις ἐγένετο λόγων ἀμ-
 φισβησίη. οἱ πλεῖνες γὰρ τῶν στρατηγῶν
 ἐκ ἐπεὶ θοῖο τὰ ἐξαγγελθέντα.

πβ’. Απιστεόντων δὲ τετέων, ἦκε τριή-
 ρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτομολέσας, τῆς

ἦρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ἥ περ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθινήν παῖσαν. διὰ δὲ τῆτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα, ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κατελῶσι. σὺν δὲ ὦν ταύτῃ τῇ νηϊ τῇ αὐτομολησάσῃ ἐς Σαλαμῖνα, καὶ τῇ πρότερον ἐπ' Ἀρτεμίσιον τῇ Λημνίῃ, ἐξεπληρῆτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ἑλλησι ἐς τὰς ὀγδώκοντα καὶ τριηκοσίας νῆας· δύο γὰρ δὴ νηῶν τότε κατέδεε ἐς τὸν αἰθμόν.

πγ'. Τοῖσι δὲ Ἑλλησι ὥς πρὶν δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὥς ναυμαχήσοντες. ἡὼς τε διέφαινε, καὶ οἱ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι προηγόρευε εὖ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων Θεμισοκλῆς, τὰ δὲ ἔπειτα ἦν πάντα κρέωσω τοῖσι ἥσσοσι ἀντιτιθέμενα, ὅσα δὲ ἐν ἀνθρώπῃ φύσι καὶ κατασάσι ἐγγίγνεται, παραινέσας δὴ τετέων τὰ κρέωσω εἰρέεσθαι, καὶ καταπλέζας τὴν ῥῆσιν, ἔφα-

praecerat Panaetius Sofimenis filius, quae omnem veritatem attulit. Cujus facti nomine Tenii in tripode qui Delphis dedicatus est, inter eos qui barbarum debellarunt, scripti fuere. Ex hac autem navi quae ad Salaminem et altera quae ad Artemisium transfugit Lemnia, expleta est Graecorum classis trecentarum et octoginta navium. duae namque prius ad explendum numerum defuerant naves.

83. Graeci, ubi eis verba Teniorum fecerunt fidem, sese apparaverunt tanquam dimicaturi. Et sub diluculum, quum propugnatorum coetum fecissent, Themistocles ex omnibus quae expedirent praecipiebat: cujus orationis summa erat, meliorum cum pejoribus comparatio, quaecunque in hominis natura atque industria existunt, exhortatus ut meliora

eligerent. Ubi peroravit, jussit illos ingredi naves. quibus ingressis, rediit ab Aegina triremis quae profecta ad Aeacidas erat, moxque omnes naves Graeci solverunt.

84. In quos moventes continuo barbari sunt inveci. Ibi ceteri quidem Graeci quum inhiherent remis, cessimque irent, Aminias Pallenensis, vir Atheniensis, evecus navi in hostilem incurrit: cui implicitus quum haereret, nec abstrahi posset, ita ceteri venientes auxilio conferti sunt. Hunc in modum ajunt Athenienses extitisse initium pugnae: Aeginetae vero, navem quae ad Aeacidas abierat, fecisse initium. Quanquam etiam hoc refertur, simulacrum mulieris fuisse eis oblatum: et quum apparuisset, ita illos exhortatum ut omnis Graecorum exercitus exaudierit: sed prius his verbis conyi-

βαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νῆας. καὶ ἔτοι μὲν
 δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἦκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριή-
 ρης, ἡ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε.
 ἐνθῶτα ἀνῆγον τὰς νῆας ἀπάσας οἱ Ἕλ-
 ληνες.

πδ'. Αναγομένοισι δέ σφι, αὐτίκα ἐπε-
 κέατο οἱ βάρβαροι. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλ-
 ληνες ἐπὶ πρύμνην ἀνεκρόοντο, καὶ ὤκελον
 τὰς νῆας. Αμεινίης δὲ Παλληνεὺς, ἀνὴρ
 Αθηναῖος, ἔξαναχθεὶς, νηὶ ἐμβάλλει.
 συμπλακείσης δὲ τῆς νηὸς, καὶ ἔδυναμέ-
 νων ἀπαλλαγῆναι, ἔτω δὴ οἱ ἄλλοι Α-
 μεινίῃ βοηθέοντες συνέμισγον. Αθηναῖοι
 μὲν ἔτω λέγουσι γενέσθαι τῆς ναυμαχίης
 τὴν ἀρχήν. Αἰγινῆται δὲ, τὴν κατὰ τὸς
 Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἴψιναν, ταύ-
 την εἶναι τὴν ἄρξασαν. λέγεται δὲ καὶ
 τάδε, ὡς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη· φα-
 νεῖσαν δὲ διακελεύσασθαι, ὥστε καὶ ἅπαν
 ἀκῶσαι τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων·
 ὀνειδίσασαν πρότερον τάδε, 'Ω δαιμό-

‘ νιοι, μέχρι κόσου ἔτι πρύμνην ἀνακρέ-
 ‘ σε;’

πέ. Κατὰ μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτετά-
 χαλο Φοίνικες· ἔτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς
 Ἐλευσῖνός τε καὶ ἐσπέρης κέρας. κατὰ
 δὲ Λακεδαιμονίους, Ἴωνες· ἔτοι δ’ εἶχον
 τὸ πρὸς τὴν ἡῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα.
 ἐθελοκάκεον μέντοι αὐτέων, κατὰ τὰς
 Θεμισοκλέους ἐντολὰς, ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῖ-
 νες, ὅ. ἔχω μὲν νυν συχνῶν ἄνόματα
 τριηράρχων καταλέξαι, τῶν νῆας Ἑλ-
 ληνίδας ἐλόντων· χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι
 ὕδην, πλὴν Θεομήτορος τε τῆ Ἀνδροδά-
 μαντος, καὶ Φυλάκῃ τῆ Ἰστιάς, Σα-
 μίων ἀμφοτέρων. τῷδε εἵνεκα μέμνημαι
 τυτέων μόνων, ὅτι Θεομήτωρ μὲν διὰ
 τῷτο τὸ ἔργον Σάμῃ ἐτυράννευσε, κα-
 ταστησάντων τῶν Περσέων· Φύλακος δὲ,
 εὐεργέτης βασιλῆος ἀνεγράφη, καὶ χώ-
 ρη οἱ ἐδωρήθη πολλή. οἱ δ’ εὐεργέται
 τῷ βασιλῆος, ὀροσάγγαι καλέονται Περ-

tium, ‘ O imperiti, quousque remis in-
hibebitis?’

85. Ceterum adversus Athenienses instructi erant Phoenices. nam hi cornu tenebant quod ad Eleusinem occidentemque vergebat. Adversus Lacedaemonios instructi erant Iones. hi autem cornu tenebant quod ad auroram spectabat et Piraeum: quorum pauci admonitu Themistoclis de industria ignave agebant, plerique minime. Enimvero complurium trierarchorum nomina commemorare possem, qui Graecas naves expugnare: sed neminem nominabo praeter Theomestorem Androdamantis filium, et Phylacon Histiaei filium, ambos Samios. quorum duntaxat ideo mentionem facio, quod Theomestor ob hanc navatam operam a Persis tyrannus Sami sit creatus: Phylacus inter bene de rege meritos adscriptus sit, et multo tractu soli donatus. Bene meriti autem de rege, Persica lin-

guā Orofangae vocantur. De his quidem ita res habet.

86. Multitudo autem navium ad Salaminem lacerabatur, partim ab Atheniensibus corrupta, partim ab Aeginetis, utpote Graecis servato ordine ac loco certantibus, barbaris et incompofite et inconfulte agentibus: ut non eventurum illis effet aliud quam evenit. quanquam eo die fuerunt atque extiterunt longe fe ipsis praestantiores, quàm ad Eubocam extiterant, pro fe quisque adnitentes, ac Xerxem reformidantes, et quod ab rege fe finguli confpectum iri arbitrabantur.

87. Et de aliis quidem vel barbarorum vel Graecorum fingulatim, quomodo dimicaverint, non possum pro comperto referre. Circa Artemisiam vero hoc regestum, ex quo impensius illa regi commendata est: Posteaquam regiae res magno tumultu misceri coeperunt, hoc inte-

σισί. περὶ μὲν νυν τέτῃς οὕτω εἶχε.
 πς'. Τὸ δὲ πλῆθος τῶν νηῶν ἐν τῇ
 Σαλαμῖνι ἐκεραΐζετο, αἱ μὲν, ὑπ' Αθη-
 ναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δὲ, ὑπὸ Αἰγινή-
 τέων. ἅτε γὰρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν
 κόσμῳ ναυμαχεόντων κατὰ τάξιν, τῶν
 δὲ βαρβάρων ἔτεταγμένων ἔτι, ἕτε σὺν
 νόῳ ποιεόντων ἕδεν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι
 συνοίσεσθαι οἷόνπερ ἀπέβη. καὶ τοι ἔσαν
 γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μακρῶ
 ἀμείνονες αὐτοὶ ἐωϋτῶν, ἢ πρὸς Εὐβοίῃ,
 πῶς τις προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων Ξέρ-
 ξην· ἐδόκεε τε ἕκαστος ἐωϋτὸν θεήσεσθαι
 βασιλῆα.

πζ'. Κατὰ μὲν δὴ τέτῃς ἄλλῃς, οὐκ
 ἔχω μέλειξετέρης εἶπαι ἀτρεκέως, ὥς ἕκα-
 στοι τῶν βαρβάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἠγω-
 νίζοντο· κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο,
 ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ βα-
 σιλῆϊ. ἐπειδὴ γὰρ ἐς Δόρυξον πολλὸν
 ἀπίκητο τὰ βασιλῆος πρήγματα, ἐν τέ-

^{εἰπε γάρ.}

τῷ τῷ καιρῷ ἡ νηὺς ἡ Ἀρτεμισίης ἐδιώ-
 κετο ὑπὸ νηὸς Ἀτλίκης· καὶ ἡ ἔκ ἔχουσα
 διαφυγέειν, (ἐμπροσθεν γὰρ αὐτῆς ἔσαν
 ἄλλαι νῆες Φίλιαι, ἡ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν
 πολεμίων μάλιχα ἐτύγχανε ἔδουσα) ἔδοξε
 οἱ τόδε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιη-
 σάση. διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀτλίκης,
 φέρουσα ἐνέβαλε νηὶ Φιλίῃ, ἀνδρῶν τε
 Καλυνδέων, καὶ αὐτῇ ἐπιπλέοντος τοῦ
 Καλυνδέων βασιλῆος Δαμασιθύμβ. εἰ μὲν
 καὶ τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι
 περὶ Ἑλλήσποντον ἑόντων, ἔ μέντοι ἔχω
 γε εἶπαι, ὅτε εἰ ἐκ προνοίας αὐτὰ ἐποί-
 ησε, ὅτε εἰ συνεκύρησε ἡ τῶν Καλυνδέων
 κατὰ τύχην παραπесῶσα νηὺς. ὥς δὲ
 ἐνέβαλέ τε καὶ κατέδυσε, εὐτυχίῃ χρη-
 σαμένη, διπλᾷ ἐωϋτὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο.
 ὅ,τε γὰρ τῆς Ἀτλίκης νηὸς τριήραρχος,
 ὥς εἶδέ μιν ἐμβάλλουσαν νηὶ ἀνδρῶν βαρ-
 βάρων, νομίσας τὴν νῆα τῆς Ἀρτεμισίης
 ἢ Ἑλληνίδα εἶναι, ἢ αὐτομολέειν ἐκ τῶν

rim tempore Artemisia, quum navem suam navis Attica insequeretur, nullum habens effugium, quia ante ipsam aliae naves amicae, sua vero proxima hostibus erat, hoc sibi putavit faciendum, quod et fecisse profuit. nam ut fugiebat Atticam navem, in navem sociam, quae erat virorum Calyndensium, impegit, quaque rex ipse Calyndensium Damafithymus vehabatur. Cum quo etsi huic jam inde quum essent in Hellesponto, contentio interceserat, tamen incertum utrum consulto id fecerit, an fortuito navis Calyndensium praeternavigans oblata fuerit. Eam Artemisia ubi incurrit pariter ac demersit, prospero casu usa et duplex hinc sibi bonum est adepta. nam trierarchus Atticae navis eam conspiciens incurrisse in barbarorum virorum navem, existimans hanc Artemisiae navem aut Graecam esse, aut

e barbaris profugere, et a Graecis pugnare, ab hac ad alias se convertit.

88. Ita ex hoc facto contigit Artemisiae tum ut exitium evitaret, nec interiret; tum ut e malo opere praecipue se probatam apud Xerxem redderet. siquidem fertur, quum rex spectans animadvertisset hanc navem alteri incurrisse, quendam eorum qui aderant dixisse, ‘Cernis Artemisiam, domine, ut bene proeliatur, utque navem hostilem depressit?’ Et regem interrogasse nunquid vere id opus Artemisiae esset: et illos, utpote qui plane nossent insigne navis, ita rem habere adfirmasse, ratos eam navem quae corrupta esset, hostilem fuisse. nam praeter cetera quae mulieri (ut dictum est) prospere cesserunt, hoc quoque accessit, quod e navi Calyndensi nemo servatus est qui existeret accusator. Unde Xerxem ferunt ad ea quae narrabantur

βαρβάρων, καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, ἀποσρέ-
ψας, πρὸς ἄλλας ἐτράπελο.

πή. Τῷτο μὲν, τοῦτο αὐτῇ συνήνει-
κε γενέσθαι διαφυγέειν τε καὶ μὴ ἀπο-
λέσθαι· τῷτο δὲ συνέβη ὥστε κακὸν ἔρ-
γασαμένην, ἀπὸ τεττέων αὐτὴν μάλισα
εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ. λέγεται γάρ,
βασιλῆα θεούμενον, μαθεῖν τὴν νῆα ἐμ-
βαλῶσαν, καὶ δὴ τινα εἶπαι τῶν παρε-
όντων, ‘ Δέσποτα, ὁρᾷς Ἀρτεμισίην ὡς
‘ εὖ ἀγωνίζεται, καὶ νῆα τῶν πολεμίων
‘ κατέδυσε; καὶ τὸν ἐπείρεσθαι εἰ ἀλη-
θείας ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον· καὶ τὴς
Φάναι, σαφέως^β τὸ ἐπίσημον τῆς νηὸς
ἐπισαμένους· τὴν δὲ διαφθαρθεῖσαν ἠπι-
ξέατο εἶναι πολεμίνην. τὰ τε γὰρ ἄλ-
λα, ὡς εἴρηται, αὐτῇ συνήνεικε ἐς εὖ-
τυχίην γενόμενα, καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς
Καλυνδικῆς νηὸς μηδένα ἀποσωθέντα κα-
τήγορον γενέσθαι. Ξέρξην δὲ εἶπαι λέ-
γεται πρὸς τὰ Φραζόμενα, ‘ Οἱ μὲν

^β σαφῶς.

‘ ἄνδρες, γεγónασί μοι γυναῖκες· αἱ δὲ
 ‘ γυναῖκες, ἄνδρες.’ ταῦτα μὲν Ξέρξης
 Φασὶ εἶπαι.

πθ'. Εἰ δὲ τῷ πόνῳ τέτῳ, ἀπὸ μὲν
 ἔθανε ὁ στρατηγὸς Αῤιαβίγνης ὁ Δαρεῖς,
 Ξέρξεω ἐὼν ἀδελφεός· ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολ-
 λοί τε καὶ ὀνομαστοὶ Περσέων καὶ Μή-
 δων, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων· ὀλίγοι
 δὲ τινες καὶ Ἑλλήνων. ἅτε γὰρ νέειν
 ἐπιστάμενοι, τοῖσι αἱ νῆες διεφθείροντο, καὶ
 μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ ἀπολλύμενοι, ἐς τὴν
 Σαλαμῖνα διένεον. τῶν δὲ βαρβάρων οἱ
 πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσῃ διεφθάρησαν, νέειν
 οὐκ ἐπιστάμενοι. ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυ-
 γὴν ἐτράποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῖσαι διε-
 φθείροντο. οἱ γὰρ ὅπιοδε τεταγμένοι, ἐς
 τὸ ἔμπροσθε τῇσι νηυσὶ παρῆναι πει-
 ρώμενοι, ὡς ἀποδεξόμενοι τι καὶ αὐτοὶ
 ἔργον βασιλεῖ, τῇσι σφετέρῃσι νηυσὶ φευ-
 γέσῃσι περιέπιπτον.

Λ'. Εγένετο δὲ καὶ τότε ἐν τῷ θαλάσῃ

dixisse, ‘ Viri quidem extiterunt mihi feminae, feminae autem, viri.’ Haec ajunt dixisse Xerxem.

89. In eo proelio cum alii multi et illustres viri tam Persarum Medorumque quàm aliorum sociorum occubuerunt, tum vero dux Ariabignes Darii filius Xerxisque frater: e Graecis pauci. quippe qui gnari natandi, ubi suae naves corruptae erant, nec in pugna peribant, ad Salaminem enatabant. cujus rei quia imperiti erant barbarorum plerique, in mari perire. Posteaquam autem primae naves in fugam versae sunt, tum vero plurimae corrumpebantur. nam qui in posterioribus locati erant, in anteriora progredi navibus conantes ut et ipsi aliquod opus regi exhiberent, undique in suorum naves fugientes incidebant.

90. Quo in tumultu etiam hoc actum

est, ut quidam Phoenices quorum naves corruptae fuerant, regem adeuntes, infimulaverint Iones tanquam proditores, quod propter eos naves amissae essent. unde id contigit, non ut Ionum duces interficerentur, sed ut ii Phoenices qui illos infimulabant, talem acciperent mercedem. Etenim illis adhuc ea loquentibus, Samothracia navis impacta Atticae, eam demersit: et in hanc Aeginaea impulsam depressit. Verum Samothracae, ut qui jaculatores essent, propugnatores navis quae suam deprefferat, jaculorum ictibus excusserunt, eorumque conscensa navi potiti sunt. quod factum Iones liberavit. Nam Xerxes ubi egregium facinus Ionum aspexit, conversus ad Phoenices, ut erat supra modum moestus, et omnes arguens, iussit eorum capita praecidi, ne, quum ipsi imbelles essent, meliores criminarentur. Quoties

τῷ. τῶν τινες Φοίνικες, τῶν αἱ νῆες
 διεφθάρεατο, ἐλθόντες παρὰ βασιλῆα,
 διέβαλλον τῆς Ἰωνας, ὡς δὲ ἐκείνης ἀπο-
 λοίατο αἱ νῆες, ὡς προδόντων· συνήνεικε
 ὧν ἔτῳ, ὥστε Ἰώνων τε τῆς στρατηγῆς
 μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τῆς διαβα-
 λόντας, λαβεῖν τοιόνδε^α μισθόν. ἔτι τε-
 τέων ταῦτα λεγόντων, ἐνέβαλε νηὶ Ατ-
 τικῇ Σαμοθρηϊκῇ νηὺς. ἥ τε δὴ Ἀττική
 κατεδεύετο, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναίῃ^β
 νηὺς κατέδυσσε τῶν Σαμοθρηϊκῶν τὴν νῆα·
 ἅτε δὴ ἑόντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρηϊκες,
 τῆς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νηὸς
 βάλλοντες ἀπήρξαζαν, καὶ ἐπέβησάν τε^γ
 καὶ ἔχον αὐτήν. ταῦτα γενόμενα, τῆς
 Ἰωνας ἐρρύσατο. ὡς γὰρ εἶδε σφεας Ξέρ-
 ξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτράπετο
 πρὸς τῆς Φοίνικας, οἷα ὑπερλυπεόμενος
 τε καὶ πάντας αἰτιώμενος^δ καὶ σφεων
 ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα
 μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι, τῆς ἀμείνονας

^α τοῦτον. ^β Αἰγινίη. ^γ ἀπέβησάν τι. ^δ πᾶν αἰτιώμενος.

διαβάλλωσι. ὅπως γάρ τινα ἴδοι Ξέρξης τῶν ἐωϋτῆ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ ἔρει τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος τὸ καλέεται Αἰγάλεως, ἀνεπυθάνετο τὸν ποιήσαντα· καὶ οἱ γραμματισαὶ ἀνέγραφον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν. πρὸς δὲ ἔτι καὶ προσεβάλετο φίλος ἐὼν Ἀριαράμνης ἀνὴρ Πέρσης παρεὼν τέττῃ τοῦ Φοινικητῆ πάθεος.

Ζα'. Οἱ μὲν δὴ πρὸς τῆς Φοίνικας ἐτράποντο. τῶν δὲ βαρβάρων ἐς Φυγὴν τραπομένων, καὶ ἐκπλεόντων πρὸς τὸ Φάληρον, Αἰγινῆται ὑποσάντες ἐν τῷ πορθμῷ, ἔργα ἀπεδέξαντο λόγῳ ἄξιον. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θορύβῳ ἐκεραῖζον τὰς τε ἀντικαμένας καὶ τὰς φευγούσας τῶν νηῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλεύσας· ὅπως δέ τινες τῆς Ἀθηναίας διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τῆς Αἰγινήτας.

enim suorum quempiam aliquod opus edentem in hoc navali proelio cernebat, de eo homine percontabatur, sedens sub monte qui est e regione Salaminis, nomine Aegaleo, et scribae trierarchum illum ab patre et urbe annotabant. Quintiam cladi Phoenicum qui aderant, additus est Ariaramnes vir Persa, quanquam amicus regis.

91. Et isti quidem in Phoenices se convertebant: barbaris autem in fugam versis, et ad Phalerum elabentibus, Aeginetae in freto subsistentes, opera memoratu digna ediderunt. nam Athenienses quidem in tumultu naves simul obsistentes fugientesque expugnabant, Aeginetae vero eas quae elabebantur: et quoties aliqua effugiebat Athenienses, eo ipso cursu in Aeginetas incidebat.

92. Quum interim conflixerunt na-
 ves duae, una Themistoclis insequens
 aliam, altera Polycriti Crio geniti, viri
 Aeginetae, dum navi Sidoniae impingit,
 illi videlicet quae speculatoriam Aeginae-
 am ad Sciathum ceperat, qua vehebatur
 Pytheas Ischeni filius: quem Persae semi-
 necem plagis, tamen admiratione virtutis
 servatum in navi habebant. Sidonia quae
 hunc circumferebat navis, una cum Persis
 est intercepta, ut Pytheas ita sospes redi-
 ret in Aeginam. Polycritus ubi inspexit
 Atticam navem, agnito signo navis impe-
 ratoriae, inclamans Themistoclem, joca-
 tus est, exprobrans Aeginetis quod cum
 Medis sentirent. Hoc Polycritus sua navi
 incurrens, in Themistoclem jaculatus est.

93. Barbari autem quorum naves
 supererant, fuga se proripuerunt in Pha-
 lerum pedestres ad copias. In hac pugna
 navali e Graecis optime audierunt Aegio-

46'. Ενθαῦτα συνεκύρεον νῆες ἥ τε Θεμισοκλέος διώκσα νῆα, καὶ ἡ Πολυκρίτης τῇ Κριῖ, ἀνδρὸς Αἰγινήτεω, νηὶ ἐμβαλῶσα Σιδωνίῃ· ἥπερ εἶλε τὴν προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σκιάθῳ τὴν Αἰγινάην, ἐπ' ἧς ἐπλεε Πυθέης ὁ Ιαχέν· τὸν οἱ Πέρσαι κατακοπέντα, ἀρετῆς εἵνεκα εἶχον ἐν τῇ νηὶ ἐκπαγλεόμενοι. τὸν δὲ περιάγασα ἅμα τοῖσι Πέρσησι ἤλω νηὺς ἡ Σιδωνίη, ὥστε Πυθέην οὕτω σωθῆναι ἐς Αἶγιναν. ὡς δὲ ἐσεῖδε τὴν νῆα τὴν Ατλίκην ὁ Πολύκριτος, ἔγνω, τὸ σημήϊον ἰδὼν τῆς στρατηγίδος· καὶ βώσας τὸν Θεμισοκλῆα, ἐπεκερτόμησε, ἐς τῶν Αἰγινήτεων τὸν μηδισμόν ὀνειδίζων. ταῦτα μὲν νυν νηὶ ἐμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέρριψε ἐς Θεμισοκλῆα.

47'. Οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἱ νῆες περιεγένοντο, Φεύγοντες, ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν. ἐν δὲ τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἤκασαν Ἑλλήνων ἀρι-

σα Αἰγινῆται· ἐπὶ δὲ, Αθηναῖοι· ἀνδρῶν δὲ, Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινήτης, καὶ Αθηναῖος Εὐμενῆς τε ὁ Αναγυράσιος, καὶ Αμεινίης Παλληνεύς· ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἀπεδίωξε. εἰ μὲν νυν ἔμαθε ὅτι ἐν ταύτῃ πλώει ἡ Ἀρτεμισίη, ἔκ ἂν ἐπαύσατο πρότερον ἢ εἰλέ μιν, ἢ καὶ αὐτὸς ἦλω. τοῖσι γὰρ Αθηναίων τριηράρχοισι παρακεκέλευστο· πρὸς δὲ, καὶ ἄεθλον ἔκειτο μύριαι δραχμαί, ὃς ἂν μιν ζῶν ἔλῃ. δεικὸν γάρ τοι ἐποιεῦντο γυναῖκα ἐπὶ τὰς Αθήνας στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν δὴ (ὡς πρότερον εἴρηται) διέφυγε. ἔσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τῶν αἰ νῆες περιεγεγόνεσαν ἐν τῷ Φαλήρῳ.

Ζδ'. Αδείμανλον δὲ τὸν Κορίνθιον στρατηγὸν λέγουσι Αθηναῖοι, αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ὡς συνέμισγον αἰ νῆες, ἐκπλαγέντα τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ἰσία αἰεράμενον, οἷχεσθαι φεύγοντα. ἰδόντας δὲ τὰς Κορινθίους τὴν στρατηγίδα φεύγου-

netae, secundo loco Athenienses: e viris, Polycritus Aegineta; Atheniensesque, Eumenes Anagyrasius, et Aminias Pallenenfis, qui et Artemisiam est insequutus, non prius desiturus quam aut illam cepisset, aut ipse captus esset, si Artemisiam ea navi vehi animadvertisset. quippe trierarchis Atheniensium praeceptum erat ut eam caperent, propositumque praemium decem millium drachmarum ei qui vivam cepisset. Indigne enim ferebant mulierem adversus Athenas militare. At illa (ut antea dictum est) aufugit. Fuerunt et alii, quorum naves incolumes in Phalerum evaserunt.

94. Adimantum autem Corinthium ducem Athenienses ferunt statim inter initia concursus navium expavescit atque perterritum sublatis velis fugae se dedisse: Corinthiosque, inspecta fuga na-

vis imperatoriae, iidem abiisse: et quum fugiendo venissent in ora Salaminia ad templum Minervae Sciradis, occurrisse eis celocem divino missu: quem quisnam misisset non apparuisse, et nihil de copiarum statu scientibus Corinthiis appropinquavisse. eos ob id conjectasse rem divinam esse: ut enim illi qui in celoce erant, propiores fuerunt, ita loquutos fuisse, ‘Adimante, tu quidem conversis in fugam navibus abscedere vis Graecorum proditor: at illi quantum votis conceperunt, victores hostium evadunt.’ Et quum his verbis fidem non haberet Adimantus, haec iterum dixisse, ipsos posse pro obsidibus ductos mortem obire, nisi comperirentur Graeci victores. Ita conversa navi Adimantum cum ceteris ad classem suorum, re jam ab aliis navata, venisse. Hic de illis apud Athenienses rumor exitit. quod ipsi Corinthii non fatentur,

σαν, ὡσαύτως οἶχεσθαι. ὥς δὲ ἄρα φεύ-
 γούλας γίνεσθαι τῆς Σαλαμινίης κατὰ τὸ
 ἶρόν Αθηναίης Σκιράδος, περιπίπτειν σφι
 κέλητα θεῖη πομπῇ· τὸν ἔτε πέμψαντα
 Φανῆναι ἔδενά, ἔτε τι τῶν ἀπὸ τῆς στρα-
 τῆς εἰδόσι προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοισι.
 τῇδε δὲ συμβάλλονται εἶναι θεῖον τὸ
 πρῆγμα· ὥς γὰρ ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν
 νηῶν τὸς ἀπὸ τῆς κέλητος, λέγειν τάδε,
 ‘ Αδείμαντε, σὺ μὲν ἀποσρέψας τὰς
 ‘ ναῦς ἐς Φυγὴν ὥρμησαι καὶ ἀπροδὸς τὸς
 ‘ Ἕλληνας· οἱ δὲ καὶ δὴ νικῶσι, ὅσον αὐτοὶ
 ‘ ἡρῶνιο ἐπικρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν.’ ταῦ-
 τα λεγόντων, ἀπιστεῖν γὰρ τὸν Αδεί-
 μαντον, αὐτὶς τάδε λέγειν· ὥς αὐτοὶ οἰοί-
 τε εἶεν ἀγόμενοι ὁμηροὶ ἀποθνήσκειν, ἢν
 μὴ νικῶντες φαίνωνται οἱ Ἕλληνες. ἔτω
 δὴ ἀποσρέψαντα^c τὴν νῆα, αὐτόν τε καὶ
 τὸς ἄλλους ἐπ’ ἐξειργασμένοισι ἐλθεῖν ἐς
 τὸ στρατόπεδον. τῆς μὲν τοιαύτης φά-
 τος ἔχει ὑπὸ Αθηναίων. ὁ μὲντοι αὐτοῖ

^c ἀποσρέψαντες.

γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώτοισι σφέας αὐτὰς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι. μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς.

46. Αριστείδης δὲ ὁ Λυσιστράτης, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τῷ καὶ ὀλίγῳ τι πρότερον τῶν ἐμνήσθην ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, ἔτος ἐν τῷ θορύβῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ τάδε ἐποίησε· παραλαβὼν πολλὰς τῶν ὀπλιτέων, οἱ παρατετάχαλοι^ξ παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμίνης χώρας, γένος ἔοντες Ἀθηναῖοι, εἰς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων, οἱ τὰς Πέρσας τὰς ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας.

47. Ὡς δὲ ἡ ναυμαχία διελέλυτο, κατειρύσαντες^ξ εἰς τὴν Σαλαμῖνα οἱ Ἕλληες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε ἔτι ἔοντα, ἐτοῖμοι ἔσαν εἰς ἄλλην ναυμαχίην· ἐλπίζοντες τῇσι περιέσσοις νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλῆα. τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβὼν ὁ ἄνεμος ζέ-

^ξ οἱ πολλοὶ παρατετάχαλοι. ^ξ κατειρύσαντες.

seque inter primos in pugna extitisse affirmant, quibus etiam testimonium dicit reliqua Graecia.

95. Aristides autem Lyfimachi filius, vir Atheniensis, cujus paulo ante ut viri optimi mentionem feci, per eum tumultum qui circa Salaminem fiebat, hoc rei gessit: Permultis armatorum qui per litus Salaminis locati erant, genere Athenienses, sumptis et in Psyttaleam insulam ductis exscendit, qui omnes Persas qui in ea insula erant interemerunt.

96. Defuncti navali pugna Graeci, deductis in Salaminem naufragiis quae illic etiamnum supererant, parati erant ad aliam navalem dimicationem, quod expectarent, regem iis quae sibi reliquae erant navibus adhuc usurum. Porro naufragiorum pleraque ventus zephyrus sus-

cipiens portavit in oram Atticae, nomine Coliadem; ut impletum sit tum aliud omne oraculum de hac pugna navali editum a Bacide et Musaeo, tum vero id quod fuit de naufragiis illuc evectis ante hos multis annis praedictum in oraculo Lyfistrato Atheniensi, viro sortilego, quod omnes Graecos latuerat,

Coliades multo trepidabunt remige matres.

Hoc autem futurum erat avecto rege.

97. Cognita sua clade Xerxes, veritus nequis Ionum Graecos subornaret, aut sponte ipsi cogitarent navigare in Hellespontum ad solvendo pontes, unde ipse in Europa deprehensus salute periclitaretur, de fugiendo consultabat. nolens tamen neque a Graecis neque a suis detegi,

Φυρος, ἔφερε τῆς Ατλίκῃς ἐπὶ τὴν ἡϊόνα
τὴν καλεομένην Κωλιάδα· ὥστε ἀποπλη-
σαι τὸν χρησμὸν, τὸν τε ἄλλον πάντα
τὸν περὶ τῆς ναυμαχίης ταύτης εἰρημέ-
ρον Βάκιδι καὶ Μισαίῳ, καὶ δὴ καὶ κα-
τὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτῃ ἐξενειχθέντα
τὸ εἰρημένον πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τῶ-
ν ἐν χρησμῷ, Λυσισφάτῳ Αθηναίῳ
ἀνδρὶ χρησμολόγῳ, τὸ ἐλελήθεε πάντας
τὸς Ἕλληνας,

Κωλιάδες δὲ γυναῖκες ἐρετμοῖσι φρίζουσι.

τῷτο δὲ ἔμελλε ἀπελάσαντος^α βασιλῆος
ἔσεσθαι.

Λζ'. Ξέρξης δὲ ὡς ἔμαθε τὸ γεγονὸς
πάθος, δείσας μή τις τῶν Ιώνων ὑποθῇ-
ται τοῖσι Ἕλλησι ἢ αὐτοὶ νοήσωσι πλώ-
ειν ἐς τὸν Ἑλλάσποντον, λύσοντες τὰς
γεφύρας, καὶ ἀπολαμφθεὶς ἐν τῇ Εὐρώ-
πῃ ἀπολέσθαι κινδυνεύσῃ^β, δρησμὸν ἐβέ-
λευε^γ. θέλων δὲ μὴ ἐπίδηλος εἶναι μήτε
τοῖσι Ἕλλησι μήτε τοῖσι ἐωϋτῷ, ἐς τὴν

^α ἀπελάσαντος.

^β κινδυνεύσαι.

^γ ἐβέλευσε.

Σαλαμῖνα χῶμα ἐπειράτο διαχῶν· γαυ-
λὰς τε Φοινικηῖς συνέδεε, ἵνα ἀντί τε
χεδίδης ἔωσι καὶ τείχεος· ἀρτέετό τε ἐς
πόλεμον, ὥς ναυμαχίην ἄλλην ποιησό-
μενος. ὀρέοντες δέ μιν πάντες οἱ ἄλλοι
ταῦτα πρήσσοντα, εὖ ἠπιστάτο ὥς ἐκ
παντὸς νόος παρεσκεύασαι^δ μένων πολε-
μήσειν· Μαρδόνιον δ' ἔδεν τεττέων ἐλάν-
θανε, ὥς μάλισα ἔμπειρον ἑόντα τῆς
ἐκείνης διανοίης. ταῦτά τε ἅμα Ξέρξης
ἐποίεε, καὶ ἔπεμπε ἐς Πέρσας ἀγγελέοντα
τὴν παρεῖσάν σφι συμφορὴν.

Ζή. Τεττέων δὲ τῶν ἀγγέλων ἔσι
ἔδεν ὅ,τι θάσσον παραγίνειαι θνητὸν ἑόν·
ἔτω τοῖσι Πέρσησι ἐξεύρηται τῆτο. λέ-
γουσι γὰρ ὥς ὅσων ἂν ἡμερέων ἡ πᾶσα
ὁδὸς, τοσούτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεσῶσι
κατὰ ἡμερησίην ὁδὸν ἐκάστην, ἵπποι τε
καὶ ἀνὴρ τεταγμένος· τὰς ἔτε νιφέος, ἔκ
ὄμβρος, ἔ καῦμα, ἔ νύξ ἐέργει μὴ ἔ κα-
τανύσαι τὸν προκείμενον ἐωῦτῳ δρόμον

^δ παρισκιάζω. ^ε ἐκάστην τεταγμένον.

aggerem in Salaminem tentabat educere; navesque Phoenicum onerarias, ut pro ponte ac muro essent, connectebat: et se, tanquam aliam pugnam navalem facturum, ad bellum instruebat. Quae agentem videntes ceteri, pro certo habebant eum manendi animo atque bellandi illa apparare: sed nihil eorum Mardonium latebat, ut maxime gnarum ingenii illius. Xerxes et haec faciebat, et in Persidem misit qui praesentem cladem nunciaret.

98. His nunciis nihil est in rebus humanis, quod perniciousius transcurrit, idque hunc in modum est a Persis excogitatum: Quot dierum est tota via, totidem equos ac viros ferunt distare ad diei unuscujusque iter, equi nempe et vir destinatus; quos neque vis nivium, neque imber, neque aestus, neque nox arcet quin propositum sibi cursum celerrime

conficiant. Quorum primus currendo mandata tradit secundo, secundus item tertio: et ita deinceps illa tradita in alium atque alium pertranseunt, quemadmodum apud Graecos lampadis gestatio quam Vulcano peragunt. Hanc equorum cursitationem Persae angareïon appellant.

99. Primum igitur nuntium Susa perveniens, Xerxem Athenis potitum esse, tanta Persas qui relictæ erant voluptate affecit, ut omnes vias myrto consternerent, et odores incenderent, et ipsi in sacrificiis ac gaudiis versarentur: secundum autem nuntium illis superveniens ita eos confudit, ut universi vestes dilaniarent, vociferationeque et ejulatu irrequieto uterentur, culpam in Mardonium refundentes. Non tamen adeo de navibus dolentes ista Persae faciebant, quam de ipso Xerxe solliciti: eaque apud Persas

τὴν ταχίστην. ὁ μὲν δὴ πρῶτος δραμῶν
 παραδίδῳ τὰ ἐντεταλμένα τῷ δευτέρῳ,
 ὁ δὲ δεύτερος τῷ τρίτῳ· τὸ δὲ ἐνθεῦτεν
 ἤδη κατ' ἄλλον διεξέρχεται παραδιδό-
 μενα, κατὰπερ Ἑλλησι ἡ λαμπαδηφο-
 ρία, τὴν τῷ Ἡφαίστῳ ἐπιτελέεσι. τῷτο
 τὸ δράμα τῶν ἵππων καλέεσι Πέρσαι
 ἀγγαρήϊον.

Ζθ'. Ἡ μὲν δὴ πρώτη ἐς Σῦσα ἀγ-
 γελίη ἀπικομένη, ὡς ἔχου Αθήνας Ξέρξης,
 ἔτρεψε ἔτω δὴ τι Περσέων τὰς ὑπολει-
 φθέντας, ὡς τὰς τε ὁδοὺς μυρσίνησι πάσας
 ἐσόρεσαν, καὶ ἐθυμίων θυμήματα· καὶ
 αὐτοὶ ἔσαν ἐν θυσίησί τε καὶ εὐπαθίησι. ἡ
 δὲ δευτέρη σφι ἀγγελίη ἐπεξελθῶσα συνέ-
 χεε ἔτω, ὥς τε τὰς κιθῶνας κατερῥήξαντο
 πάντες, βοῇ τε καὶ οἰμωγῇ ἐχρέωντο
 ἀπλέτῳ, Μαρδόνιον ἐν αἰτὶ τινθέντες.
 ἔκ ἔτω δὲ περὶ τῶν νηῶν ἀχθόμενοι ταῦ-
 τα οἱ Πέρσαι ἐποίουν, ὡς περὶ αὐτῷ
 Ξέρξῃ δειμαίνοντες. καὶ περὶ Πέρσας μὲν

ἦν ταῦτα, τὸν πάντα μεταξὺ χρόνον
γενόμενον, μέχρι ὃ Ξέρξης αὐτὸς σφεα
ἀπικόμενος ἔπαυσε.

ρ'. Μαρδόνιος δὲ, ὁρέων μὲν Ξέρξην
συμφορὴν μεγάλην ἐκ τῆς ναυμαχίης
ποιούμενον, ὑποπτεύων δὲ αὐτὸν δρησμόν
βαλεύειν ἐκ τῶν Αθηναίων, Φροντίσας
πρὸς ἑωῦτόν ὡς δώσει δίκην, ἀναγνώσας
Βασιλῆα στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα,
καὶ οἱ κρέσσον εἶη ἀνακινδυνεύσαι, ἢ κα-
τεργάσασθαι τὴν Ἑλλάδα, ἢ αὐτὸν κα-
λῶς τελευτῆσαι τὸν βίον, ὑπὲρ μεγάλων
αἰωρηθέντα, πλέω μέντοι ἔφερε οἱ ἡ γνώ-
μη κατεργάσασθαι τὴν Ἑλλάδα. λογι-
σάμενος ὦν ταῦτα, προσέφερε τὸν λόγον
τόνδε, ' Δέσποτα, μήτε λυπέο, μήτε
' συμφορὴν μηδεμίην μεγάλην ποιεῦ, τῷ-
' δε τῷ γεγόνοτος εἵνεκα πρήγματος. ὃ
' γὰρ ξύλων ἀγὼν ὁ τὸ πᾶν φέρων ἐστὶ
' ἡμῖν, ἀλλ' ἀνδρῶν τε καὶ ἵππων. σοὶ
' δὲ ὅτε τις τεττέων τῶν τὸ πᾶν σφι ἤδη

duraverunt toto medio tempore, donec Xerxes ipse illos redeundo sedavit.

100. At Mardonius quum videret Xerxem magnam e pugna navali calamitatem sibi illatam ducere, suspicans agitare eum fugam ex Athenis, de se ipso curam agebat, tanquam poenas daturus, qui regi persuasisset inferre Graeciae bellum: putabatque sibi conducibilius esse, iterum praelio periclitari aut subigere Graeciam, aut magna opera aggressum laudabiliter vita defungi; tamen opinio ejus de subigenda Graecia praevalebat. Haec quum secum agitasset, regem hac oratione est alloquutus, ‘ Domine, noli
 ‘ moerorem capere, aut gravem maculam
 ‘ ex hac re sic gesta tibi illatam crede.
 ‘ non enim certamen, quo omnia nostra
 ‘ constant, in lignis est, sed in viris et
 ‘ equis. Itaque nemo tibi aut horum qui
 ‘ sibi videntur jam omne confecisse, e-

* gressus e navibus conabitur obviam se
 * ferre, aut ex hac continente, et qui se
 * nobis obvios tulere, poenas dedere.
 * Quod si tibi videtur faciendum, Pelo-
 * ponnesum continuo tentemus; si vide-
 * tur supersedendum, supersedeamus licet.
 * nec animo consterneris: neque enim ulla
 * possunt ratione subterfugere Graeci, quo
 * minus rationem dent eorum quae et
 * nunc et antea perpetrarunt, tuique sint
 * servi. Et hoc quidem praecipue tibi a-
 * gendum puta. Quod si tibi constitutum
 * est ut ipse cum exercitu revertaris, aliud
 * quoque habeo ex hoc proposito confi-
 * lium. Ne committas, Rex, ut Persae
 * Graecis ludibrio fiant. non enim ab his
 * Persis aliquid rerum est perditum; ne-
 * que tu ubinam viri fuerimus ignavi di-
 * cere potes. quales si Phoenices et Ae-
 * gyptii et Cyprii et Cilices fuere, nihil
 * ista ad Persas attinet culpa. Quare,

'δοκεόντων καλεργάσασθαι, ἀποβὰς ἀπὸ
 'τῶν νεῶν πειρήσεται ἀντιωθῆναι, ἕτ' ἐκ
 'τῆς ἡπείρου τῆσδε· οἳ τε ἡμῖν ἠντιώθη-
 'σαν, ἔδοσαν δίκας. εἰ μὲν νυν δοκέει,
 'αὐτίκα πειρώμεθα τῆς Πελοποννήσου·
 'εἰ δὲ καὶ δοκέει ἐπιχεῖν, παρέχει ποιέ-
 'ειν ταῦτα. μὴ δὲ δυαδύμει. ὃ γάρ ἐστι
 'Ἑλλησι ὕδεμίη ἑκδυσίς, μὴ ὃ δόντας
 'λόγον τῶν ἐποίησαν νῦν τε καὶ πρό-
 'τερον, εἶναι σὺς δόλως. μάλισα μὲν νυν
 'ταῦτα ποίεε. εἰ δ' ἄρα τοι βεβύλευ-
 'ται, αὐτὸν ἀπελαύνοντα ἀπάγειν τὴν
 'στρατιήν, ἄλλην ἔχω καὶ ἐκ τῶνδε βε-
 'λὴν. σὺ Πέρσας, βασιλεῦ, μὴ ποιήσης
 'καταγελάσας γενέσθαι Ἑλλησι. ὕδ' ἐν
 'γὰρ ἐν Πέρσῃσι τοῖσι δεδήληται τῶν
 'πρηγμάτων, ὕδ' ἐρεῖς ὅκτι ἐγενόμεθα
 'ἄνδρες κακοί. εἰ δὲ Φοίνικές τε καὶ
 'Αἰγύπτιοι, καὶ Κύπριοί τε καὶ Κίλι-
 'κες, κακοὶ ἐγένοντο, ὕδ' ἐν πρὸς Πέρσας
 'τῷτο προσήκει τὸ πάθος. ἤδη ὦν ἐπειδὴ

‘ ὃ Πέρσαι τοι αἴτιοί εἰσι, ἔμοι πείθεο.
 ‘ εἴ τοι δέδοκται μὴ παραμένειν, σὺ μὲν
 ‘ ἐς ἡθεα τὰ σεωῦτῃ ἀπέλαυνε, τῆς στρα-
 ‘ τῆς ἀπάγων τὸ πολλόν· ἐμὲ δέ σοι
 ‘ χρὴ τὴν Ἑλλάδα παραχεῖν δεδωλω-
 ‘ μένην, τριήκοντα μυριάδας τοῦ στρατῷ
 ‘ ἀπολεξάμενον.’

ρά. Ταῦτα ἀκέσας Ξέρξης, ὡς ἐκ
 κακῶν ἐχάρη τε καὶ ἤσθη· πρὸς Μαρδό-
 νιον τε βουλευσάμενος ἔφη ἀποκρινεῖσθαι,
 ὁκότερον ποιήσῃ τετέων. ὡς δὲ ἐβουλεύε-
 το ἅμα Περσέων τοῖσι ἐπικλήτοισι, ἔδοξε
 οἱ καὶ Ἀρτεμισίην ἐς συμβολίην^ε μετα-
 πέμψασθαι, ὅτι πρότερον ἐφαίνετο μάνη
 νοέσσεια τὰ ποιητέα ἦν. ὡς δὲ ἀπὶ κείῳ ἡ
 Ἀρτεμισίη, μετασησάμενος τοὺς ἄλλους
 τῆς τε συμβούλης Περσέων, καὶ τῆς δορυ-
 φόρης, ἔλεξε Ξέρξης τὰδε. ‘ Κελεύει με
 ‘ Μαρδόνιος μένοντα αὐτῷ, πειραῖσθαι^ς
 ‘ τῆς Πελοποννήσου· λέγων ὡς μοι Πέρ-
 ‘ σαι τε καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς ὕδενός με-

^ε ἐπὶ συμβολήν. ^ς ἀποπειραῖσθαι.

' quoniam Persae hujus rei insontes sunt,
 ' jam mihi credito. si tibi non videbitur
 ' permanendum, remea ipse ad solum
 ' natale cum pleraque parte copiarum:
 ' ego vero cum delectis de exercitu tre-
 ' centis millibus militum debeo Graeciam
 ' in tuam redigere servitutem.'

IOI. His auditis Xerxes, ut ex malis,
 gavifus est, voluptatemque cepit: et ad
 Mardonium inquit, se, ubi consilium ce-
 pisset, responsurum utrum eorum esset
 facturus. Et quum deliberaret cum ad-
 vocatis Persarum, placuit ei Artemisiam
 quoque ad consultandum arcessere: quam
 solam constabat antea quae facienda es-
 sent intellexisse. Quae ubi advenit, eam
 Xerxes summotis aliis Persarum consilia-
 riis atque satellitibus, hunc in modum
 alloquutus est; hortatur me ' Mardonius
 ' hîc permanere ad tentandam Pelopon-
 ' nesum, negans ullam culpam hujus
 ' damni esse penes Persas atque pedestres

‘ copias, sed eis volentibus fiat experi-
 ‘ mentum. Itaque aut hoc me facere
 ‘ hortatur, aut ipse vult trecenta millia
 ‘ militum deligens subactam mihi tradere
 ‘ Graeciam: me vero ad patrias sedes mo-
 ‘ net cum reliquo exercitu discedere. Tu
 ‘ igitur, etenim de pugna navali quae con-
 ‘ tigit, non committenda probe consulu-
 ‘ isti, nunc quoque dicito utrum mihi
 ‘ suadeas horum, quod eligendo bene
 ‘ consuluerō.’

102. Haec Xerxi consultanti respon-
 dens Artemisia, ‘ Arduum, inquit, rex,
 ‘ est me quae dixi optima, consulenti ad-
 ‘ esse: tamen pro statu rerum praesentium
 ‘ censeo te ipsum retro abire; Mardon-
 ‘ um vero hîc relinquant cum iis quos vult,
 ‘ si modo velit ille, atque recipiat se ista
 ‘ facturum. Nam sive ea quae ait se vel-

‘ ταῖτιοι πάθεός εἰσι, ἀλλὰ βυλομένοισι
 ‘ σφι γένοιτ’ ἂν ἀπόδεξις. ἐμέ ὦν ἢ ταῦ-
 ‘ τα κελεύει ποιεῖν, ἢ αὐτὸς ἐθέλει
 ‘ τριήκοντα μυριάδας ἀπολεξάμενος τοῦ
 ‘ στρατῷ παραχεῖν μοι τὴν Ἑλλάδα δε-
 ‘ δυλωμένην· αὐτὸν δέ με κελεύει ἀπε-
 ‘ λαύνειν σὺν τῷ λοιπῷ στρατῷ ἐς ἡθεα
 ‘ τὰμά. σὺ ὦν ἐμοί, καὶ γὰρ περὶ τῆς
 ‘ ναυμαχίης εὖ συνεβόλευσας τῆς γενο-
 ‘ μένης ἔκ ἐῷσα ποιεέσθαι, νῦν τε συμ-
 ‘ βόλευσον, ὁκότερα ποιέων ἐπιτύχω εὖ
 ‘ βυλευσάμενος. ὁ μὲν ταῦτα συνεβυ-
 ‘ λεύετο.

ρβ’. Ἡ δὲ λέγει τὰδε, ‘ Βασιλεῦ, χα-
 ‘ λεπὸν μὲν ἐστὶ συμβυλευομένῳ τυχεῖν
 ‘ τὰ ἄριστα εἶπασαν. ἐπὶ μέντοι τοῖσι κα-
 ‘ τήκῃσι πρήγμασι, δοκέει μοι αὐτὸν μὲν
 ‘ σε ἀπελαύνειν ὀπίσω· Μαργδόνιον δὲ, εἰ
 ‘ ἐθέλει τε καὶ ὑποδέχεται ταῦτα ποιήσῃν,
 ‘ αὐτοῦ καταλιπεῖν σὺν τοῖσι ἐθέλει.
 ‘ τῷτο μὲν γὰρ, ἣν κατασφρέψῃται τά

‘ Φησι ἐθέλειν, καί οἱ προχωρήσῃ τὰ νοέ-
 ‘ ων λέγει, σὸν τὸ ἔργον, ᾧ δέσποια, γί-
 ‘ νεται· οἱ γὰρ σοὶ δῶλοι κατεργάσαντο·
 ‘ τῷτο δέ, ἦν τὰ ἐναντία τῆς Μαρδονί-
 ‘ γνώμης γένηται, ὕδემίη συμφορὴ μεγά-
 ‘ λη ἔσαι, σέο τε περιέοντος, καὶ ἐκείνων
 ‘ τῶν πρηγμάτων περὶ οἶκον τὸν σόν. ἦν
 ‘ γὰρ σύ τε περιῆς, καὶ οἶκος ὁ σός, πολ-
 ‘ λὰς πολλάκις ἀγῶνας δραμέονται περὶ
 ‘ σφέων αὐτέων οἱ Ἕλληνες. Μαρδονί-
 ‘ δέ, ἦν τι πάθη, λόγος ὕδεις γίνεσθαι· ὕδ’
 ‘ τι νικῶντες οἱ Ἕλληνες νικῶσι, δῶλον σὸν
 ‘ ἀπολέσαντες· σὺ δὲ (τῶν εἵνεκα τὸν
 ‘ φόλον ἐποιήσω) πυρώσας τὰς Αθήνας,
 ‘ ἀπελᾶς.

ργ’. “Ἡδὲ τε δὴ τῇ συμβουλίᾳ^α Ξέρ-
 ξης. λέγουσα γὰρ ἐπετύγχανε τάπερ αὐ-
 τὸς ἐπενόεε. ὕδ’ γὰρ εἰ πάντες καὶ πᾶσαι
 συνεβόλευον αὐτῷ μένειν, ἔμενε ἂν, δοκέ-
 ειν ἐμοί· ὅτω καταρρώδηκεε. ἐπαινέσας
 δὲ τὴν Ἀρτεμισίην, ταύτην μὲν ἀποσέλ-

^α συμβουλῇ.

‘ le, subegerit, et haec ei quae cogitans
 ‘ dicit succedant, tuum, domine, opus est;
 ‘ quia id tui servi effecerint: sive Mardo-
 ‘ nio contra opinionem contingat, non
 ‘ magna sane calamitas erit, salvo et te
 ‘ et rerum domesticarum statu. Etenim
 ‘ si incolumis es et domus tua, profecto
 ‘ Graeci saepenumero pro se ipsis multa
 ‘ certamina cursitabunt: at si quid con-
 ‘ tingat Mardonio cladis, id nullius erit
 ‘ momenti, Graecique vincendo non vi-
 ‘ cerint, servo tuo interempto.’ Tu vero
 Athenis incensis (cujus rei gratia expedi-
 tionem sumfisti) reverteris.

103. Delectatus eo consilio Xerxes,
 quod idem illa suassisset quod ipse habe-
 ret in animo: quippe qui, ut ego opinor,
 non remansisset, si vel cuncti atque cunc-
 tae id ei suassissent, adeo perterritus erat.
 Artemisiam igitur laudatam dimisit, du-

centem secum liberos regios Ephesum. nam aliquot eum filii nothi comitabantur.

104. Cum quibus ad eorum custodiam misit Hermotimum, genere quidem Pedasensem, sed apud regem inter eunuchos nulli secundum. Incolunt autem Pedasenses super Halicarnassum; apud quos hoc rei fertur contingere, ut quoties accolis omnibus qui circa eam urbem habitant aliquid adversi intra annum est eventurum, tunc Minervae antistiti, quae illic est, grandis barba nascatur: quae res bis apud eos jam accidit.

105. Ex his Pedasensibus Hermotimus erat, cui maxima ex omnibus quos quidem ipsi novimus, ultio contigit acceptae injuriae. Siquidem eum captum ab hostibus ac venalem mercatus est Panionius, vir Chius, ex hoc impurissimo quaestu vitam sectans. nam quos pueros for-

Λει ἄγασαν αὐτῷ τῆς παῖδας ἐς Ἐφεσον.
νόθοι γάρ τινες παῖδές οἱ συνέσποντο^β.

ρδ'. Συνέπεμπε δὲ τοῖσι παισὶ Φύλα-
κον Ἑρμότιμον, γένος μὲν ἐόντα Πηδασέα,
Φερόμενον δὲ ὃ τὰ δεύτερα τῶν εὐνύχων
παρὰ βασιλείῃ. οἱ δὲ Πηδασέες οἰκέσσι ὑ-
πὲρ Ἀλικαρνησῶ. ἐν δὲ τοῖσι Πηδασέ-
οιςι τέττασι τοιόνδε συμφέρεται^γ πρῆγμα
γίνεσθαι· ἐπεὰν τοῖσι ἀμφικτίοσι πᾶσι
τοῖσι ἀμφὶ ταύτης οἰκέσσι τῆς πόλιος
μέλλῃ τι ἐντὸς χρόνου ἔσεσθαι χαλεπὸν,
τότε ἢ ἱρεῖα αὐτόθι τῆς Αθηναίης φύει
πώγωνα μέγαν· τῷτο δέ σφι δις ἤδη ἐγέ-
νετο.

ρέ'. Ἐκ τεττέων δὴ τῶν Πηδασέων ὁ
Ἑρμότιμος ἦν· τῷ μεγίστη τίσις ἤδη ἀδι-
κηθέντι ἐγένετο πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν.
ἀλόντα γὰρ αὐτὸν ὑπὸ πολεμίων, καὶ
πωλεόμενον, ὠνέεται Πανιώνιος, ἀνὴρ Χῖ-
ος· ὃς τὴν ζῶην κατεσχέσατο ἀπ' ἔργων
ἀνοσιωτάτων. ὅπως γὰρ κτήσαιο παῖ-

^β συνόποντο. ^γ φέρεται.

δας εἶδεος ἐπαμμένους, ἐκτάμων, ἀγινέων ἐπώλεε ἐς Σάρδεις τε καὶ Εφεσον χρημάτων μεγάλων. παρὰ γὰρ τοῖσι βαρβάροισι τιμιώτεροί εἰσι οἱ εὐνῆχοι, πίστιος εἵνεκα τῆς πάσης, τῶν ἐνορχέων. ἄλλος τε δὴ ὁ Πανιώνιος ἐξέταμε πολλὰς, (ἅτε ποιεύμενος ἐκ τεττέων τὴν ζῆν) καὶ δὴ καὶ τῆτον. καὶ, ὃ γὰρ τὰ πάντα ἐδυσύχρε ὁ Ἑρμότιμος, ἀπικνέεται ἐκ τῶν Σαρδίων παρὰ βασιλῆα μετ' ἄλλων δώρων· χρόνος δὲ προϊόντος, πάντων τῶν εὐνέχων ἐτιμήθη μάλιστα παρὰ Ξέρξη.

ρς'. Ὡς δὲ τὸ σράτευμα τὸ Περσικὸν ὥρμα ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὰς Αθήνας, ἐὼν ἐν Σάρδισι, ἐνθαῦτα καταβὰς κατὰ δὴ τι πρῆγμα ὁ Ἑρμότιμος ἐς γῆν τὴν Μυσίην, (τὴν Χῖοι μὲν νέμονται, Αταρνεὺς δὲ καλέεται) εὕρισκει τὸν Πανιώνιον ἐνθαῦτα. ἐπιγνὼς δὲ, ἔλεγε πρὸς αὐτὸν πολλὰς καὶ φιλίας λόγους· πρῶτα μὲν οἱ καταλέγων ὅσα αὐτὸς δι' ἐκεῖνον ἔχει

ma praeditos coëmerat, eos castrabat; ductosque aut Sardes aut Ephesum, magna pecunia venundabat. Apud barbaros enim pretiosiores eunuchi sunt quam qui non sunt castrati, universae fidei gratia. Ceterum ut alios permultos, ita hunc quoque Panionius executi, ut qui ex hac re vitam toleraret. Sed non omnia infelix Hermotimus, e Sardibus ad regem cum aliis muneribus deductus est, progressuque temporis ex omnibus eunuchis maximo in honore apud regem Xerxem est habitus.

106. Quum autem rex adversus Athenas moveret e Sardibus, per id tempus Hermotimus cujusdam negotii gratia descendit in agrum Mysium, qui a Chiis incolitur, sed Atarneus vocitatur: ibi inventum Panonium atque agnitum alloquutus est et multis et comibus verbis, primum recensens ei quot per illum esset

assequutus bona, deinde pollicens quam
 gratiam illius meriti foret relaturus, si
 homo cum suis domesticis illuc commi-
 grasset. Ea oratione libenter audita Pa-
 nionius contulit se illuc cum uxore et
 liberis. Quem posteaquam cum omni
 familia adeptus est Hermotimus, his ver-
 bis affatus est, ‘ O omnium post homines
 ‘ natos ex nefandissima negotiatione quae-
 ‘ stum faciens; quid aut ipse ego, aut me-
 ‘ orum quispiam majorum vel tibi vel
 ‘ tuorum cuiquam mali fecit, quod me ex
 ‘ viro feceris nihil esse? et putabas fore ut
 ‘ quae tunc machinabaris laterent deos?
 ‘ qui iusta lege utentes, te infandorum
 ‘ opificem tradiderunt in manus meas, ut
 ‘ de poena a me tibi irroganda queri non
 ‘ possis.’ Haec ubi exprobravit homini,
 filiis in conspectum adductis, coactus fuit
 Panionius genitalia filiorum suorum qui
 quatuor erant, abcidere: et coactus illa

ἀγαθὰ· δεύτερα δέ οἱ ὑπὸ χνεύμενος ἀντὶ
 τετέων ὅσα μιν ἀγαθὰ ποιήσειεν, ἦν κο-
 μίσας τῆς οἰκέτας^d οἰκὴν ἐκείνη· ὥστε
 ὑποδεξάμενον ἄσμενον τοὺς λόγους τὸν
 Πανιώνιον, κομίσαι τὰ τέκνα καὶ τὴν γυ-
 ναῖκα. ὡς δὲ ἄρα πανοικίῃ μιν περιέλαβε,
 ἔλεγε ὁ Ἑρμότιμος τάδε, ‘ ὦ πάντων
 ‘ ἀνδρῶν ἥδη μάλισα ἀπ’ ἔργων ἀνοσιω-
 ‘ τάτον τὸν βίον κτησάμενε, τί σε ἐγὼ
 ‘ κακὸν ἢ αὐτὸς, ἢ τῶν ἐμῶν τίς σε προ-
 ‘ γόνων ἐργάσαίτο, ἢ σε, ἢ τῶν σῶν τινα,
 ‘ ὅτι με ἀντ’ ἀνδρὸς ἐποίησας τὸ μηδὲν
 ‘ εἶναι; ἐδόκέες τε θεὸς λήσιν οἷα ἐμη-
 ‘ χανῶ τότε· οἱ σε ποιήσαντα ἀνόσια,
 ‘ νόμῳ δικαίῳ χρεώμενοι, ὑπήγαγον ἐς
 ‘ χέρας τὰς ἐμας, ὥστε σε μὴ μέμψα-
 ‘ σθαι τὴν ἀπ’ ἐμέο τοι ἐσομένην δίκην.
 ὡς δὲ οἱ ταῦτα ὠνείδιζε, ἀχθέντων τῶν
 παίδων ἐς ὅφιν, ἠναγκάζετο ὁ Πανιώνιος
 τῶν ἐωυτῆ παίδων τεσσέρων ἐόντων τὰ
 αἰδοῖα ἀποτάμνειν. ἀναγκάζομενος δὲ,

^d παῖδας.

ἐποίεε ταῦτα· αὐτῷ τε, ὡς ταῦτα ἐργάσατο, οἱ παῖδες ἀναγκαζόμενοι ἀπέταμνον. Πανιώνιον μὲν νυν ἔτω περιῆλθε ἢ τε τίσις καὶ ὁ Ἑρμότιμος.

ρζ'. Ξέρξης δὲ, ὡς τὰς παῖδας Ἀρτεμισίῃ ἐπέτρεψε ἀπάγειν ἐς Εφεσον, καλέσας Μαρδόνιον, ἐκέλευσέ μιν τῆς στρατῆως διαλέγειν τὰς ἂν βέληται, καὶ ποιέειν τοῖσι λόγοισι τὰ ἔργα πειρώμενον ὁμοῖα. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην ἐς τοσούτον ἐγίνετο· τῆς δὲ νυκτὸς, κελεύσαντος βασιλῆος, τὰς νῆας οἱ στρατηγοὶ ἐκ τῆ Φαλήρης ἀπήγον ὀπίσω ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὡς ταχέως εἶχε ἕκαστος, διαφυλαξάσας τὰς σχεδίας πορευθῆναι βασιλεῖς. ἐπεὶ δὲ ἀγχι ἔσαν Ζωσῆρος πλώοντες οἱ βάρβαροι, ἀνατείνουσι γὰρ ἄκραι λεπταὶ τῆς ἡπείρου ταύτης, ἔδοξάν τε νῆας εἶναι, καὶ ἔφευγον ἐπὶ πολλόν. χρόνῳ δὲ μαθόντες ὅτι ἐ νῆες εἶεν, ἀλλ' ἄκραι, συλλεχθέντες, ἐκομίζοντο.

fecit, et postquam fecisset, filii adacti virilia ejus abiderunt. Ita ultio ac Her-
motimus persequutus est Panionium.

107. Xerxes autem filiorum Ephe-
sum deducendorum negotio Artemisiae
demandato, accitum Mardonium jussit e
copiis quos liberet eligere, ut consentanea
verbis facta exequi experiretur. Haecenus
eo die est actum. Noctu autem regis jus-
su duces e Phalero naves retro Helleston-
tum versus abduxerunt, pro se quisque
accelerantes, ad custodiendas regi rates
quibus transiret. Ita navigantes barbari
quum Zosteri appropinquarent, minuta
quaedam continentis illius prominentia
promontoria suspicati navigia esse, per diu
illinc aufugerunt: tandem deinde edocti
non navigia esse, sed promontoria, in ag-
men sese receperunt.

108. Ut autem dies illuxit, Graeci cernentes ibidem pedestres copias hostium perstare, rati classem quoque circa Phalerum esse, ac pugnam navalem commissum iri, se ad resistendum apparabant. Sed cognito illam vela fecisse, confestim insequi censebant: itaque eam insequuti Andro tenus, cernere quum nequissent, ad Andrum profecti consultabant. Quibus Themistocles suadebat, ut per insulas navigatione instituta, classem hostium insequentes, recta ad Hellespontum navigarent, soluturi pontes. Huic contrariam Eurybiades opponebat sententiam, quod diceret fore ut si dissolverent pontes, maxima ob id calamitate afficerent Graeciam. Persa enim, si deprehensus manere in Europa cogeretur, tentaturus est quietem non agere; quod sibi otium quidem agenti nec ulla res posset procedere, nec

ρή. Ὡς δὲ ἡμέρη ἐγένετο, ὀρέοντες οἱ Ἕλληνες κατὰ χώραν μένοντα τὸν στρατὸν τὸν πεζόν, ἤλπιζον καὶ τὰς νῆας εἶναι περὶ Φάληρον· ἐδόκεόν τε ναυμαχήσειν σφέας, παραρτύνοντό τε ὡς ἀλεξήσομενοι. ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο τὰς νῆας οἰχωκυίας, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἐδόκεε ἐπιδιώκειν. τὸν μὲν νυν ναυτικὸν τὸν Ξέρξεω στρατὸν ἔκ ἐπ-εῖδον διώξαντες μέχρι Ἀνδρᾶ. ἐς δὲ τὴν Ἀνδρὸν ἀπικόμενοι, ἐβδλεύοντο. Θεμισοκλῆς μὲν νυν γνώμην ἀπεδείκνυτο, διὰ νήσων τραπομένης, καὶ ἐπιδιώξαντας τὰς νῆας, πλώειν ἰθέως ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, λύσοντας τὰς γεφύρας· Εὐρυβιάδης δὲ τὴν ἐναντίην ταύτην γνώμην ἐτίθετο, λέγων ὡς εἰ λύσῃσι τὰς χεδίας, τῷτ' ἂν μέγιστον πάντων σφεῖς κακῶν τὴν Ἑλλάδα ἐργάσαιντο. εἰ γὰρ ἀναγκαοδεῖη ἀπολαμφθεὶς ὁ Πέρσης μένειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, πειρῶντ' ἂν ἡσυχίην μὴ ἄγειν· ὡς ἄγοντι μὲν οἱ ἡσυχίην ὅτε τι προχωρεῖν

οἷόν τε ἔσαι τῶν πρηγμάτων, ὅτε τις κομιδὴ τὸ ὀπίσω φανήσεται, λιμῶ τέ οἱ ἢ στρατιὴ διαφθαρέεται· ἐπιχειροῦντι δὲ αὐτῷ, καὶ ἔργου ἐχομένῳ, πάντα τὰ κατὰ τὴν Εὐρώπην οἶά τε ἔσαι προχωρῆσαι κατὰ πόλιάς τε καὶ κατὰ ἔθνεα, ἥτοι ἀλίσκομένων γε, ἢ πρὸ τῆς ὁμολογεόντων· τροφήν τε ἔξιν σφέας τὸν ἐπέτειον αἰεὶ τῶν Ἑλλήνων καρπόν. ἀλλὰ δοκέειν γὰρ νικηθέντα τῇ ναυμαχίᾳ, ὃ μενέειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὸν Περσέα. ἑατέον ὧν εἶναι φεύγειν ἐς ὃ ἔλθοις φεύγων ἐς τὴν ἐωϋτῆ· τὸ ἐνδεϋτεν δὲ περὶ τῆς ἐκείνης ποιέεσθαι ἤδη τὸν ἀγῶνα ἐκέλευε. ταύτης δὲ εἶχοντο τῆς γνώμης καὶ Πελοποννησίων τῶν ἄλλων οἱ στρατηγοί.

ρθ'. Ὡς δὲ ἔμαθε ὅτι ὃ πείσει τὰς γε πολλὰς πλῶειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὁ Θεμισοκλῆς, μεταβαλὼν πρὸς τὰς Ἀθηναίους, (ὅτοι γὰρ μάλιστα ἐκπεφευγότες

^ξ διαφθιρίεται. ^g ἴλθη.

ullus retro ostenderetur receptus, et exercitus suus fame conficeretur: aggredienti vero et rebus gerendis operam danti omnia possent per Europam succedere, tum in urbibus, tum in nationibus quae vel caperentur, vel antea sese dederent: quin etiam rem frumentariam habituros ex annuis semper fructibus Graecorum. Nunc autem videri, Persam utpote victum navali proelio, non perstare in Europa: ideoque permitti oportere, ut fugiat, dum in terram suam fugiendo perveniret. de qua terra tunc certamen fieri jubebat. Huic sententiae aliorum Peloponnesium duces assensere.

109. At Themistocles, postquam animadvertit se non posse plerisque persuadere ut ad Hellespontum navigarent, adiit Athenienses, qui praecipue indignabantur hostem effugere, animatique erant

ad navigandum in Hellespontum, etiam
 per se ipsos, si ceteri recusassent: eosque
 ita est alloquutus, ‘ Et ipse multis jam
 ‘ hujusmodi casibus interfui, et de multo
 ‘ pluribus audiui talia contigisse, viros ad
 ‘ necessitatem redactos etsi victos proeli-
 ‘ um instaurasse, et superiorem inertiam
 ‘ emendasse: itaque nos, quoniam hoc
 ‘ lucro potiti sumus, ut et nosipfos et
 ‘ Gracciam tueremur, repulsa tanta ho-
 ‘ minum nube, non insequamur viros
 ‘ fugientes. Neque enim nos ista effeci-
 ‘ mus, sed dii pariter et heroës, qui invi-
 ‘ derunt unum virum esse et Asiae regem
 ‘ et Europae, qui sit impiissimus atque
 ‘ scelestus: qui sacra eodem loco atque
 ‘ profana habens, utraque incendit, deo-
 ‘ rumque simulacra subvertit; qui et mare
 ‘ cecidit flagellis, et compedes in illud
 ‘ dejecit. Sed bene nobiscum in praesens

πέριημέκτεον· ὥρμέατό τε ἐς τὸν Ἑλ-
 λήσποντον πλώειν, καὶ ἐπὶ σφέων αὐ-
 τέων βαλλόμενοι, εἰ οἱ ἄλλοι μὴ βυλοί-
 ατο) ἔλεγέ σφι τάδε, ‘Καὶ αὐτὸς ἦδη
 ‘πολλοῖσι παρεγενόμην, καὶ πολλῷ πλέω
 ‘ἀκήκοα τοιαῦτε γενέσθαι· ἄνδρας ἐς ἀ-
 ‘ναγκαίην ἀπειληθέντας, νενικημένους
 ‘ἀναμάχεσθαι τε καὶ ἀναλαμβάνειν τὴν
 ‘προτέρην κακότητα· ἡμεῖς δὲ, εὖρημα
 ‘γὰρ εὐρήκαμεν, ἡμέας τε αὐτὲς καὶ
 ‘τὴν Ἑλλάδα, νέφος τοσούτον ἀνθρώπων
 ‘ἀνωσάμενοι, μὴ διώκωμεν ἄνδρας Φεύ-
 ‘γοντας. τάδε γὰρ ἔκ ἡμεῖς κατέργα-
 ‘σάμεθα, ἀλλὰ θεοὶ τε καὶ ἥρωες, οἳ
 ‘ἐφθόνησαν ἄνδρα ἓνα τῆς τε Ἀσίης καὶ
 ‘τῆς Εὐρώπης βασιλεῦσαι, ἔοντα ἀνό-
 ‘σιόν τε καὶ ἀτάσθαλον· ὃς τὰ ἰρὰ καὶ
 ‘τὰ ἴδια ἐν ὁμοίῳ ἐποιέετο, ἐμπιπράς
 ‘τε^a καὶ καταβάλλων τῶν θεῶν τὰ
 ‘ἀγάλματα· ὃς καὶ τὴν θάλασσαν ἀπε-
 ‘μασίγωσε, πέδας τε κατήκε. ἀλλ’ εὖ

^a MS. ἐμπιπράς τε.

ἄ γὰρ ἔχει ἐς τὸ παρεὸν ἡμῖν· νῦν μὲν
 ἔν τῇ Ἑλλάδι καταμείναντες, ἡμέων
 τε αὐτέων ἐπιμεληθῶμεν καὶ τῶν οἰκε-
 τέων, καὶ τις οἰκίην τε ἀναπλασάσθω,
 καὶ σπόρον ἀνακῶς ἔχέτω, παντελέως^δ
 ἀπελάσας τὸν βάρβαρον· ἅμα δὲ τῷ
 ἔαρι καταπλέωμεν ἐπὶ Ἑλλησπόντῃ
 καὶ Ἰωνίῃ.^ε ταῦτα ἔλεγε, ἀποθήκην^ς
 μέλλων ποιήσεσθαι ἐς τὸν Περσέα, ἵνα
 ᾗν ἄρα τι μιν καλαλαμβάνῃ πρὸς Αθηναί-
 ων πάθος, ἔχῃ ἀποστροφὴν. τάπερ ὧν καὶ
 ἐγένετο.

ρί. Θεμισοκλῆς ταῦτα μὲν λέγων,
 διέξαλλε, Αθηναῖοι δὲ ἐπείθοντο· ἐπειδὴ
 γὰρ καὶ πρότερον δεδογμένος εἶναι σοφός,
 ἐφάνη ἔὼν ἀληθέως σοφός τε καὶ εὖβελος,
 πάντως ἐτόθιμοι ἔσαν λέγοντι πείθεσθαι.
 ὥς δὲ ἔτοί οἱ ἀνεγνωσμένοι ἔσαν, αὐτίκα
 μετὰ ταῦτα ὁ Θεμισοκλῆς ἄνδρας ἀπέ-
 πεμπε ἔχοντας πλοῖον, τοῖσι ἐπέτελλε
 σφῶν, ἐς πᾶσαν βάσανον ἀπικνεομένοισι^δ,

^δ παντελῶς. ^ς ὑποθήκην. ^δ ἀπικομίνοισι

4 tempus agitur. ideoque nunc quidem
 6 ut et nostri ipsorum et nostrorum do-
 6 mesticorum curam geramus, et ut spa-
 6 tium quis ad reficiendas aedes, facien-
 6 damque sementem habeat, in Graecia
 6 maneamus, barbaro prorsus ejecto :
 6 quum autem ver appetet, tunc in Hel-
 6 lespontum et Ioniam navigemus.' Haec
 dicebat Themistocles, animo sibi apud
 Persam comparandi receptum, ut siquid
 apud Athenienses accideret adversi sibi, ha-
 beret quo se converteret; prout et contigit.

110. Haec dicenti Themistocli A-
 thenienses, quum tamen ab eo deciper-
 rentur, assensi sunt. nam quia et antea
 sapiens esse visus, vere prudens ac bene
 consulens compertus fuit, prorsus ei ad
 assentiendum prompti erant. Ille, ubi
 Athenienses ipsius sententiam probavere,
 misit e vestigio viros cum navigio ad ex-
 ponenda regi mandata, iussos tacere, etsi

in omne tormentum devenirent; quorum etiam rursus erat Sicinnus contubernalis. Hi posteaquam ad Atticam pervenere, ceteris apud navigium remanentibus, Sicinnus ad regem ascendit, atque ita eum alloquutus est, ‘ Themistocles Neoclis
 ‘ filius, dux quidem Atheniensium, sed
 ‘ inter omnes socios vir optimus ac sapi-
 ‘ entissimus, misit me tibi denunciatum,
 ‘ tibi praestandi officii ergo se retinuisse
 ‘ Graecos, classem tuam insequi volentes,
 ‘ pontesque qui sunt in Hellesponto sol-
 ‘ vere: etiam nunc multa cum tranquil-
 ‘ litate te illuc recipias.’ Hac re nunciata, isti denuo abiere.

III. At Graeci, posteaquam decreverunt neque persequi ulterius barbarorum classem, neque navigare in Hellespontum ad solvendum trajectum, Andrum obsederunt, animo illam delendi. nam primi ex insularis Andrii pecunias pos-

πα' αὐτὸς ἐνετείλατο βασιλεῖ Φράσαι·
 τῶν καὶ Σίκιννος ὁ οἰκέτης αὐτὶς ἐγένετο.
 οἱ ἐπειδὴ ἀπίκοντο πρὸς τὴν Αττικήν,
 οἱ μὲν κατέμενον ἐπὶ τῷ πλοίῳ, Σίκιννος
 δὲ ἀναβὰς παρὰ Ξέρξεα, ἔλεγε τάδε,
 'Επεμφέ με Θεμισοκλῆς ὁ Νεοκλέος,
 'στρατηγὸς μὲν Αθηναίων, ἀνὴρ δὲ τῶν
 'συμμάχων πάντων ἄριστος καὶ σοφώ-
 'τατος, Φράσοντά τοι ὅτι Θεμισοκλῆς
 'ὁ Αθηναῖος, σοὶ βυλόμενος ὑπεργέειν,
 'ἔχε τὰς Ἑλληνας, τὰς νῆας βυλομέ-
 'νους διώκειν, καὶ τὰς ἐν Ἑλλησπόντῳ
 'γεφύρας λύειν. καὶ νῦν κατ' ἡσυχίην
 'πολλὴν κομίζεο.' οἱ μὲν, ταῦτα σημή-
 ναντες, ἀπέπλεον ὀπίσω.

ρια'. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπεὶ τέ σφι ἀ-
 πέδοξε μήτ' ἐπιδιώκειν ἔτι προσωτέρω
 τῶν βαρβάρων τὰς νῆας, μήτε πλώειν
 ἐς τὸν Ἑλλήσποντον λύσοντας τὸν πό-
 ρον, τὴν Ἀνδρὸν περιεκατέατο, ἐξελεῖν
 θέλοντες. πρῶτοι γὰρ Ἀνδριοὶ νησιωτέων,

χρήματα αἰτηθέντες πρὸς Θεμισοκλέος,
 ἔκ' ἔδωσαν· ἀλλὰ προῖχομένους Θεμισο-
 κλέος λόγον τόνδε, ὡς ἤκοιεν Ἀθηναῖοι
 περὶ ἐωϋτὸς ἔχοντες δύο θεὰς μεγάλας,
 Πειθὴν τε καὶ Ἀναγκαίην, ἔτω τέ σφι
 κάρτα δοτέα εἶναι χρήματα· ὑπεκρίναντο
 πρὸς ταῦτα, λέγοντες ὡς κατὰ λόγον
 ἔσαν ἄρα αἱ Ἀθῆναι μεγάλαί τε καὶ εὐ-
 δαίμονες, καὶ θεῶν χρηστῶν ἤκοιεν εὖ. ἐπεὶ
 Ἄνδρις γε εἶναι γεωπείνας ἐς ταμέγισα^ο
 ἀνήκουσας, καὶ θεὰς δύο ἀχρήστους ἔκ' ἐκλεί-
 πειν σφέων τὴν νῆσον, ἀλλ' αἰεὶ φιλο-
 χωρέειν, Πενίην τε καὶ Ἀμηχανίην· καὶ
 τεττέων τῶν θεῶν ἐπηβόλους ἔοντας Ἄν-
 δρις, ἔ' δώσειν χρήματα. ὀδέκοτε γὰρ τῆς
 ἐωϋτῶν ἀδυναμίας τὴν Ἀθηναίων δύναμιν
 εἶναι κρέσσω. ἔτοι μὲν δὴ ταῦτα ὑπο-
 κρινάμενοι, καὶ ἔ' δόντες χρήματα, ἐπο-
 λιορκέοντο.

ριβ'. Θεμισοκλέης δὲ, ἔ' γὰρ ἐπαύετο
 πλεονεκτέων, ἐσπέμπων ἐς τὰς ἄλλας

^ο ἐς ταμέγισα.

centi Themistocli denegaverant, eique alleganti Athenienses illuc ire duobus magnis numinibus fretos, Suadela et Necessitate, et ita sibi dandas utique esse pecunias, responderant ad haec, Athenas merito magnas esse atque felices, et diis bonis bene vigere. quoniam Andrii ad maximam soli tenuitatem redacti essent et ipsorum insulam totidem damnosa numina nunquam derelinquere, sed semper incolere, Inopiam et Impossibilitatem: quibus diis potentes Andrios pecuniam non datuos; nunquam enim sua imbecillitate validiorem fore Atheniensium potentiam. Haec illi quum respondissent, nec pecuniam dedissent, obsidebantur.

112. Themistocles vero, neque enim ab acquirendo cessabat, ad ceteras insulas

minacia verba mittens, pecuniam flagitabat, eisdem nunciis eisdemque verbis utens quibus ad Andrios fuerat usus: nisi pecuniam darent quam poscerentur, exercitum se Graecorum illuc adducturum, et obsidendo deleturum. Haec dicendo, ingentem pecuniae vim coëgit a Carystiiis atque a Pariis: qui audito tum Andrum obsideri, quod cum Medis sensisset, tum Themistoclem maximo in honore inter duces esse, hoc metu pecuniam misere. Aliarum autem insularum aliqua pecuniam dederit necne, affirmare nequeo: reor tamen alias quoque quasdam dedisse, non has solas. Quanquam Carystiiis ne hac quidem re contigit effugere cladem, ut Pariis, qui Themistocle pecunia delenito, expeditionem devitarunt. Ita Themistocles ex Andro exortus, clam ceteris ducibus exegit pecunias ab insulanis.

νήσους ἀπειλητηρίους λόγους, αἵτεε χρήματα διὰ τῶν αὐτέων ἀγγέλων, χρεώμενος λόγοισι τοῖσι καὶ πρὸς Ἀνδρίους ἐχρήσατο· λέγων ὡς εἰ μὴ δώσῃσι τὸ αἰτεόμενον, ἐπάξει τὴν στρατιὴν τῶν Ἑλλήνων, καὶ πολιορκέων ἐξαιρήσει. λέγων ταῦτα, συνέλεγε χρήματα μεγάλα παρὰ Καρυσιῶν τε καὶ Παρίων· οἱ πυνθανόμενοι τὴν τε Ἀνδρον ὡς πολιορκέοιτο, διότι ἐμήδισε, καὶ Θεμισοκλῆα, ὡς εἴη ἐν αἴνῃ μεγίστῃ τῶν στρατηγῶν, δείσαντες ταῦτα, ἐπεμπον χρήματα. εἰ δὲ δὴ τινες καὶ ἄλλοι ἔδοσαν νησιωτέων, ἔκ ἔχω εἶπαι· δοκέω δὲ τινὰς καὶ ἄλλους δῶναι, καὶ ὁ τέτῃς μόνος. καίτοι Καρυσίοισι ἔδεν, τέτῃς εἵνεκα, τοῦ κακῆς ὑπερβολῆς ἐγένετο. Πάριοι δὲ Θεμισοκλῆα χρήμασι ἱλασάμενοι, ἔφυγον^ε τὸ στρατεύμα. Θεμισοκλῆης μὲν νυν ἐξ Ἀνδρος ὀρμεώμενος, χρήματα παρὰ νησιωτέων ἐκτέατο^β, λάβρη τῶν ἄλλων στρατηγῶν.

^ε διέφυγον. ^β ἤτις.

ριγ'. Οἱ δ' ἀμφὶ Ξέρζεα, ἐπιχόντες
 ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ναυμαχίην ἐξή-
 λαυνον ἐς Βοιωτὰς τὴν αὐτὴν ὁδόν. ἔδοξε
 γὰρ Μαρδονίῳ, ἅμα μὲν προπέμψαι βα-
 σιλῆα, ἅμα δὲ ἀνωρίη^α εἶναι τοῦ ἔτεος
 πολεμέειν. χειμερίσαι δὲ ἄμεινον εἶναι
 ἐν Θετταλίῃ, καὶ ἔπειτα ἅμα τῷ ἔαρι
 πειρᾶσθαι τῆς Πελοποννήσου. ὥς δὲ ἀπί-
 κατο^β ἐς τὴν Θεσσαλίην, ἐνθαῦτα Μαρ-
 δόκιος ἐξελέγειτο πρώτους μὲν Πέρσας πάν-
 τας τὰς ἀθανάτους καλομένους, πλὴν Ὑ-
 δάρνεος τῷ στρατηγῷ. ἔτος γὰρ οὐκ ἔφη
 λείψεσθαι βασιλῆος· μετὰ δὲ, τῶν ἄλ-
 λων Περσέων τὰς θωρηκοφόρους, καὶ τὴν
 ἵππον τὴν χιλίνην καὶ Μήδους τε καὶ
 Σάκας, καὶ Βακτρίους, καὶ Ἰνδοὺς, καὶ τὸν
 πεζόν, καὶ τὴν ἄλλην ἵππον. ταῦτα μὲν
 ἔθνεα ὅλα εἴλετο· ἐκ δὲ τῶν συμμαχῶν^γ
 ἐξελέγετο κατ' ὀλίγους, τοῖσι εἶδεά τε
 ὑπῆρχε διαλέγων, καὶ εἰ τέοισι τι χρη-
 σὸν συνήδее πεπονημένον. ἐν δὲ, πλείους

^α ἀνωρίην. ^β ἀπίκετο. ^γ τῇ ἄλλῃ συμμαχίᾳ.

113. At copiae Xerxis illic aliquot post pugnam dies immoratae, moverunt in Boeotos eadem qua venerant via. Quippe Mardonio visum est simul regem prosequi, et simul intempestivum anni tempus esse ad belligerandum; atque etiam in Thessalia satius esse hybernare, et deinde incunte vere tentare Peloponnesum. Itaque ubi in Thessaliam perventum est, ibi Mardonius ante omnia Persas universos, qui immortales vocantur, elegit, excepto eorum duce Hydarne, qui negavit se rege esse cariturum. Item ex aliis Persis thoracatos, et millenarium equitatum: ad haec Medorum, Sacarum, Bactrianorum, Indorum et peditatum et equitatum reliquum. Has nationes sibi totas desumpsit: ex fociiis autem elegit discernens quibus aut species adérant, aut a quibus aliquod egregium facinus peractum cognoverat.

Sed plurimos ex una gente Persarum delegit torquatos et armillatos; secundo loco Medos, qui non numero Persis inferiores erant, sed robore; ita ut universi, trecenta millia una cum equitibus essent.

114. Hoc interim tempore quo Mar-
donius habebat delectum copiarum, et
Xerxes circa Thessaliam agebat, oracu-
culum e Delphis ad Lacedaemonios ve-
nit, ut Xerxem poenas necis Leonidae
poscerent, et quod daretur ab eo accipe-
rent. Mittunt igitur quam citissime Spar-
tiatae caduceatorem. Is adhuc in Thes-
salia nactus integrum exercitum, ubi in
conspectum Xerxis venit, ita verba fecit;
' Rex Medorum, Lacedaemonii te et He-
' raclidae ab Sparta poenas caedis pos-
' cunt, quod regem ipsorum interemisti,
' dum Graeciam protegit.' Ad ea Xer-
xes cachinnos tollit: ac diu responso non

ἔθνος Πέρσας αἰρέετο, ἄνδρας σρεπτοφό-
 ρος τε καὶ ψελιοφόρος· ἐπὶ δὲ, Μήδης.
 ἔτοι δὲ πλῆθος μὲν ἔκ ἐλάσσονες ἔσαν
 τῶν Περσέων, ῥώμη δὲ ἕσσονες. ὥστε σύμ-
 πανίης, τριήκοντα μυριάδας γενέσθαι σὺν
 ἵππεῦσι.

ριθ'. Εὐ δὲ τῷ χρόνῳ ἐν τῷ
 Μαρδόνιός τε τὴν στρατιὴν διέκρινε, καὶ
 Ξέρξης ἦν περὶ Θεσσαλίην, χρηστήριον
 ἐληλύθει ἐκ Δελφῶν Λακεδαιμονίοισι,
 Ξέρξεα αἰτέειν δίκας τῷ Λεωνίδεω φόνος,
 καὶ τὸ διδόμενον ἐξ ἐκείνης δέκεσθαι. πέμ-
 πσι δὴ κήρυκα τὴν ταχίστην Σπαρτιῇ-
 ται· ὅς ἐπειδὴ κατέλαβε ἔσσαν ἔτι πᾶ-
 σαν τὴν στρατιὴν ἐν Θεσσαλίῃ, ἐλθὼν ἐς
 ὅψιν τὴν Ξέρξεω, ἔλεγε τάδε· ‘Ω βασι-
 ‘λεῦ Μήδων, Λακεδαιμόνιοί τε σε καὶ
 ‘Ἡρακλεΐδαι οἱ ἀπὸ Σπάρτης αἰτέεσι
 ‘φόνος δίκας, ὅτι σφέων τὸν βασιλῆα
 ‘ἀπέκτεινας ῥυόμενον τὴν Ἑλλάδα.’ ὁ
 δὲ, γελάσας τε καὶ καταχὼν πολλὸν

χρόνον, ὥς οἱ ἐτύγχανε παρεξέως Μαρδόνιος, δεικνὺς ἐς τῷτον, εἶπε, ‘Τοιγάρ σφι Μαρδόνιος ὁδε δίκας δώσει τοιαύτας οἷας ἐκείνοισι πρέπει.’ ὁ μὲν δὴ, δεξάμενος τὸ ῥηθὲν, ἀπαλλάσσετο.

ριέ. Ξέρξης δὲ Μαρδόνιον ἐν Θεσσαλίῃ καταλιπὼν, αὐτὸς ἐπορεύετο κατὰ τάχος ἐς τὸν Ἑλλήσποντον· καὶ ἀπικνέε-
ται ἐς τὸν πόρον τῆς διαβάσιος, ἐν πέντε καὶ τεσσεράκοντα ἡμέρησι, ἀπάγων τῆς στρατίης ὑδὲν μέρος, ὥς εἶπαι. ὅκῃ δὲ πορευόμενοι γινοίετο, καὶ κατ’ ὅς τινας ἀνθρώπων, τὸν τεττέων καρπὸν ἀρπάζοντες ἐσπείοντο· εἰ δὲ καρπὸν μηδένα εὔροιεν, οἱ δὲ τὴν ποίην τὴν ἐκ τῆς γῆς ἀναφυομένην, καὶ τῶν δενδρέων τὸν φλοιὸν περιλέποντες, καὶ τὰ φύλλα καταδρέποντες κατήϊον, ὁμοίως τῶν τε ἡμέρων καὶ τῶν ἀγρίων· καὶ ἔλιπον ὑδέν. ταῦτα δ’ ἐποίεον ὑπὸ λιμῷ. ἐπιλαβὼν δὲ λοιμός τε τὸν^δ στρατὸν καὶ θυσεντερίην κατ’ ὁδὸν ἔφθειρε. τὸς δὲ καὶ

^δ λοιμός τότε τὸν.

redito, ‘ Hic, inquit, (monstrato Mar-
 ‘ donio, ut ille ei assistebat) poenas tales
 ‘ dabit quales illos decet.’ Caduceator
 hoc responso accepto discessit.

115. Xerxes Mardonio in Thessalia
 relicto, ipse ad Hellespontum ire matura-
 bat: intraque quinque et quadraginta dies
 ad trajectus locum pervenit, nullam, ut ita
 dicam, partem copiarum ducens: quo-
 cunque autem veniebant, et ad quoscun-
 que homines, eorum direptis fructibus
 vescabantur: ubi autem nihil fructuum
 reperiabant, ipsa herba, ut e solo germi-
 nabat; et arborum delibratis corticibus,
 et strictis frondibus utebantur tam agre-
 stium quam mansuetarum, nihil omnino
 relinquentes. hoc autem prae fame fa-
 cere cogeabantur. Quos deinde pestilentia
 excipiens ac dysenteria, vel alvi tormina,
 inter viam exstinguebat. Eorum etiam

nonnullos Xerxes aegrotos reliquit, injungens civitatibus, ut in quamque veniebat, uti illos curarent et pascere: quosdam etiam in Thessalia, et aliquot in Siri Paconiae, et in Macedonia; ubi sacrum Jovis currum, quem in Graeciam tendens reliquerat, reversus non offendit. Eum Pacones Thracibus quum dedissent, tamen reposcenti Xerxi dixere, equas pascentes fuisse abactas a Thracibus superioribus, qui Strymonis circa fontes incolerent.

116. Quo in loco rex Bisaltarum ac terrae Crestonicae, Thrax, facinus supernaturam fecit. hic et se volentem negavit Xerxi servituum, coque in superiora ad montem Rhodopen abiit: et filiis interdixit adversus Graeciam militare. Illi patre contemptui habito, sive alioqui belli libidine inspicundi, militavere cum Persa. qui postquam incolumes reverterunt om-

νοσέονίᾱς αὐτέων κατέλιπε, ἐπιτάσσων
τῇσι πόλισι, ἵνα ἐκάστοτε γίνοιτο^c ἐλαύ-
νων, μελεδαίνειν τε καὶ τρέφειν· ἐν Θεσ-
σαλίῃ τέ τινας, καὶ ἐν Σίρι τῆς Παιονίης,
καὶ ἐν Μακεδονίῃ. ἔνθα καὶ τὸ ἱρὸν ἄρμα
καταλιπὼν τῷ Διὶ, ὅτε ἐπὶ τὴν Ἑλ-
λάδα ἤλανε ἀπιδὼν, καὶ ἀπέλαβε· ἀλλὰ
δόντες οἱ Παίονες τοῖσι Θρηῖξι, ἀπαιτέ-
οντος Ξέρξεω, ἔφασαν νεμομένας ἀρπα-
χθῆναι ὑπὸ τῶν ἄνω Θρηίκων τῶν περὶ
τὰς πηγὰς τῷ Στρυμόνος οἰκομένων.

ρισ'. Ἐνθα καὶ ὁ τῶν Βισαλτέων βα-
σιλεὺς γῆς τε τῆς Κρησωνικῆς, Θρηῖξ,
ἔργον ὑπερφυές εἰργάσατο· ὃς ὅτε αὐτὸς
ἔφη τῷ Ξέρξῃ ἐκὼν εἶναι δελεῦσθαι, ἀλλ'
οἵ χεῖρο ἄνω ἐς τὸ ἔρος τὴν Ῥοδόπην, τοῖσι
τε παισὶ ἀπηγόρευε μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ
τὴν Ἑλλάδα. οἱ δὲ, ἀλογήσαντες, ἢ ἄλ-
λως σφι θυμὸς ἐγένετο θεήσασθαι τὸν πό-
λεμον, ἐστρατεύοντο ἅμα τῷ Πέρσῃ. ἐπεὶ
δὲ ἀνεχώρησαν ἀσινέες πάντες, ἔξ ἑόντες,

^c γίνονται

ἐξώρυξε αὐτέων ὁ πατήρ τῆς ὀφθαλμῶς,
διὰ τὴν αἰτίην ταύτην. καὶ ὕτοι μὲν τῶ-
τον τὸν μιοῦδον ἔλαβον.

ριζ'. Οἱ δὲ Πέρσαι ὡς ἐκ τῆς Θρηϊκῆς
πορευόμενοι ἀπὶ κονίον ἐπὶ τὸν πόρον, ἐπει-
γόμενοι, τὸν Ἑλλήσποντον τῇσι νηυσὶ
διέβησαν ἐς Ἀβυδον. τὰς γὰρ σχεδίας ἐκ
εὖρον ἔτι ἐντεταμένας, ἀλλ' ὑπὸ χειμῶ-
νος διαλελυμένας. ἐνθαῦτα δὴ κατεχό-
μενοι, σιτία πλέω ἢ κατ' ὁδὸν ἐλάγχα-
νον· ὕδνα τε κόσμον ἐμπιπλάμενοι, καὶ
ὑδατα μεταβάλλοντες, ἀπέθνησκον τοῦ
στρατῆ τῆ περιεόντος πολλοί. οἱ δὲ λοιποὶ
ἅμα Ξέρξῃ ἀπικνέοντο ἐς Σάρδεις.

ριή'. Εἷσι δὲ καὶ ἄλλος ὁδε λεγόμενος
λόγος, ὡς, ἐπειδὴ Ξέρξης ἀπελαύνων ἐξ
Αθηναίων, ἀπὶ κονίον ἐπ' Ἠϊόνα τὴν ἐπὶ
Στρυμόνι, ἐνθεῦτεν ἔκετι ὁδοιπορήσει διε-
χρήτο^ε, ἀλλὰ τὴν μὲν στρατιὴν Ὑδάρνει
ἐπιτρέπει ἀπάγειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον,
αὐτὸς δ' ἐπὶ νηὸς Φοινίωσης ἐπιβὰς, ἐκα-

nes (erant autem sex) ob eam culpam oculos pater effodit. Et isti quidem hanc mercedem acceperunt.

117. Persae autem, ubi ex Thracia ad trajectum pervenere, urgentes Hellespontum navibus trajecere ad Abydum. non enim intentas adhuc rates invenere, sed tempestate dissolutas. Ibi copiosiore quam in itinere commeatum adepti, nullo cum modo sese reficientes, ac mutatis aquis, permulti interibant de exercitu qui supererat: ceteri cum Xerxe Sardes pervenere.

118. Narratur autem et alia haec res, Xerxem, posteaquam Athenis profectus venit ad Eïonem urbem Strymoni appositam, illinc non amplius per viam iter fecisse: sed exercitu Hydarni permissio, quem ad Hellespontum deduceret, ipsum navem Phoenissam conscendisse, ut

in Asiam se reciperet: et dum cursum tenet, a Strymonia ingenti vento et fluctuoso fuisse exceptum; et eo vehementius tempestate vexatum quod navis referta vectoribus erat, utpote quum super contabulata essent frequentes Persae qui cum Xerxe vehebantur. Ibi metu perculsum regem cum clamore interrogasse gubernatorem num qua salus eis esset. Et quum ille respondisset, ‘Here, nulla admodum est, nisi horum multorum propugnatorum aliqua fiat abitio:’ tunc Xerxem eo audito ita loquutum, ‘Viri Persae, nunc aliquis vestrûm declaret se curam habere regis.’ in vobis enim videtur sita esse salus mea. Haec ubi dixit Xerxes, illos eo adorato exsiluisse in mare: atque ita levata navi, Xerxem incolumem in Asiam pervenisse. Et ubi primum in terram ingressus est, hoc egisse: gubernatorem,

μίζετο ἐς τὴν Ἀσίην. πλεονία δέ μιν ἄνε-
 μον Στρυμονίην ὑπολαβεῖν μέγαν καὶ κυ-
 ματίνην· καὶ δὴ, μᾶλλον γάρ τι χειμαί-
 νεσθαι γεμύσης τῆς νηὸς, ὥστε ἐπὶ τοῦ
 κατασρώματος ἐπεόντων συχνῶν Περ-
 σέων τῶν σὺν Ξέρξῃ κομιζομένων, ἐνθαῦ-
 τα ἐς δεῖμα πεσόντα τὸν βασιλῆα, εἴρε-
 σθαι βώσαντα τὸν κυβερνήτηα, εἴ τις ἐς ἱ-
 σφι σωτηρίη. καὶ τὸν εἶπαι, ‘ Δέσποια,
 ‘ ὅκ’ ἔσιν ὕδερμή, εἰ μὴ τεττέων ἀπαλ-
 ‘ λαγὴ τις γένῃται τῶν πολλῶν ἐπιβα-
 ‘ τέων.’ καὶ Ξέρξεα λέγεται ἀκέσαντα
 ταῦτα, εἶπαι, ‘ Ἄνδρες Πέρσαι, νῦν τις
 ‘ διαδεξάτω ὑμέων βασιλῆος κηδόμενος·
 ἐν ὑμῖν γὰρ οἴκε⁸ ἐμοὶ εἶναι ἡ σωτηρίη.
 τὸν μὲν ταῦτα λέγειν· τὸς δέ, προσκυ-
 νέοντας, ἐκπηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν· καὶ
 τὴν νῆα ἐπικρηφιοθεῖσαν, ἔτω δὴ ἀποσω-
 θῆναι ἐς τὴν Ἀσίην. ὡς δὲ ἐκβῆναι τά-
 χιστα ἐς γῆν τὸν Ξέρξεα, ποιῆσαι τοιόνδε·
 ὅτι μὲν ἔσωσε βασιλῆος τὴν ψυχὴν, δω-

⁸ οἴκε.

ρήσασθαι χρυσέῃ σφάνῃ τὸν κυβερνήτηα· ὅτι δὲ Περσέων πολλὰς ἀπώλεσε, ἀποταμῆν τὴν κεφαλὴν αὐτῷ.

ριθ'. Οὗτος δὲ ἄλλως λέγεται ὁ λόγος περὶ τοῦ Ξέρξεω νόστου, ὅδαμῶς ἔμοιγε πιστός, ὅτε ἄλλως, ὅτε τὸ Περσέων τῷτο πάθος. εἰ γὰρ δὴ ταῦτα ὅτῳ ἐρρήθη ἐκ τῷ κυβερνήτῳ πρὸς Ξέρξεα, ἐν μυρίησι γνώμησι μίην ἕκ ἕχω ἀντίξουν, μὴ ἕκ ἂν ποιῆσαι βασιλῆα τοιόνδε· τὸς μὲν ἐπὶ τῷ κατασφράματι, καταβιάσας ἐς κοίλῃν νῆα, ἑόντας Πέρσας, καὶ Περσέων τὸς πρώτους· τῶν δ' ἐρετέων, ἑόντων Φοινίκων, ὅπως ἕκ ἂν ἴσον πλῆθος ταῖσι Πέρσησι ἐξέβαλε ἐς τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ μὲν (ὥς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται^h) ὁδῷ χρεώμενος ἅμα τῷ ἄλλῳ στρατῷ, ἀπενόσησε ἐς τὴν Ἀσίην.

ρκ'. Μέγα δὲ καὶ τόδε μαρτύριον· φαίνεται γὰρ Ξέρξης ἐν τῇ ὀπίσω κομῳῇ ἀπικόμενος ἐς Αἰθῆρα, καὶ Ξενίην τέ σφαι

^h πρότερον εἴρηται.

quod regis quidem animam servasset, aurea corona donasse; quod autem multos Persarum perdidisset, decollasse.

119. Hic autem alter modus qui narratur reversionis Xerxis, haudquaquam fidem apud me habet cum propter alia, tum propter istum casum Persarum. nam si ista regi a gubernatore sic dicta sunt, in infinitis sententiis unam non habeo repugnantem regem non fecisse istud: illos quidem Persas in tabulato iussurum in cavam navem demitti, utpote qui et Persae et primores Persarum essent, at remigum, qui erant Phoenices, multitudinem Persis numero parem in mare ejecturum. Sed is (ut dictum est superius) itinere pedestri cum reliquo exercitu in Asiam reversus est.

120. Cujus rei id quoque magno est testimonio, quod apparet, Xerxem, quum rursus in Asiam reciperet se, Abdera per-

venisse, et hospitii foedus cum illis pactum esse, et acinace aureo eos ac tiara auro intertexta donasse: et ut ipsi oppidani ajunt, quod apud me fide caret, Xerxes, postquam ex Athenis retro fugit illic primum zonam solvit utpote jam terrore liber. Sunt autem Abdera propius ad Hellepontum sita quàm Strymon, atque Eïon, unde navem illum conscendisse ferunt.

121. Ceterum Graeci posteaquam Andrum expugnare nequibant, conversi in Carystum, vastato illorum agro rediere Salaminem. Ibi ante omnia diis primitias exemerunt cum alias, tum Phoenissas triremes tres: quarum una reponeretur apud Isthmum, quae ad meam usque memoriam extabat; altera apud Sunium, tertia Ajaci illic apud Salaminem. Post hoc praedam dispartivere, et primitias Delphos misere. Ex quibus statua effecta est

συνθέμενος, καὶ δωρησάμενος αὐτὸς ἀκινάκη τε χρυσέῳ καὶ τήρεϊ^α χρυσοπάσῳ· καί, (ὥς αὐτοὶ λέγῃσι Ἀδθηρῖται, λέγοντες μὲν ὕδαμῶς ἐμοὶ πῖσά) πρῶτον ἐλύσατο τὴν ζώνην Φεύγων ἐξ Ἀθηναίων ὀπίσω, ὡς ἐν ἀδείῃ ἑών. πρὸς τῷ Ἑλλησπόντῃ δὲ μᾶλλον τὰ Ἀδθηρα ἰδρυται, ἢ τῷ Στρυμόνος, καὶ τῆς Ηἰόνος. ὅθεν δή μιν Φασὶ ἐπιβῆναι ἐπὶ τὴν νῆα.

ρχά'. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπεὶ τε ἔκ οἱοί τε ἐγένοντο ἐξελεῖν τὴν Ἀνδρον, τραπόμενοι ἐς Κάρυσον, καὶ δηιώσαντες αὐτέων τὴν χώραν, ἀπαλλάσσοντο ἐς Σαλαμῖνα. πρῶτα μὲν νυν τοῖσι θεοῖσι ἐξεῖλον ἀκροθίνια ἀλλὰ τε καὶ τριήρεας τρεῖς Φοιβίας· τὴν μὲν, ἐς Ἰσθμὸν ἀναθεῖναι, ἥπερ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν· τὴν δὲ, ἐπὶ Σέγιον· τὴν δὲ, τῷ Αἴαντι αὐτῷ ἐς Σαλαμῖνα. μετὰ δὲ τῷτο, διεδάσαντο τὴν ληΐην, καὶ τὰ ἀκροθίνια ἀπέπεμψαν^β ἐς Δελφός· ἐκ τῶν ἐγένετο ἀνδριάς ἔχων ἐν

^α τρήρει.

^β ἱεπέμψαν.

τῇ χερὶ ἀκρωτήριον νηὸς, ἐὼν μέγαθος
 δυοκαίδεκα^c πηχέων· ἐσήκεε δὲ οὗτος
 τῇπερ ὁ Μακεδὼν Αλέξανδρος ὁ χρύ-
 σσεος.

ρκβ'. Πέμφαντες δὲ ἀκροθίνια οἱ Ἕλ-
 ληνες ἐς Δελφούς, ἐπηρώτεον τὸν θεὸν κοι-
 νῇ, εἰ λελάβηκε πλήρεα καὶ ἀρεσὰ τὰ
 ἀκροθίνια. ὁ δὲ παρ' Ἑλλήνων μὲν τῶν
 ἄλλων ἔφησε ἔχειν, παρ' Αἰγινήτων
 δὲ, ὅ· ἀλλ' ἀπαίτεε αὐτὰς τὰ ἀρισηΐα
 τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίης. Αἰγινῆται
 δὲ πυθόμενοι, ἀνέθεσαν ἀσέρας χρυσεύς,
 αἱ ἐπὶ ἰς⁸ χαλκὲς ἐσαῖσι τρεῖς ἐπὶ τῆς
 γωνίης, ἀγχοτάτω τοῦ Κροίσεω^d κρη-
 τήρος.

ρκγ'. Μετὰ δὲ τὴν διαίρεσιν τῆς ληΐης
 ἔπλωον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸν Ἰοῦμόν, ἀρι-
 σηΐα δώσοντες τῷ ἀξιωτάτῳ γενομένῳ
 Ἑλλήνων ἀνὰ τὸν πόλεμον τῷτον. ὥς δὲ
 ἀπικόμενοι οἱ στρατηγοὶ διένεμον^c τὰς ψή-
 φους ἐπὶ τῷ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ, τὸν

^c δυάδισα. ^d Κροίση. ^e δανίκοιτο.

longitudine cubitorum duodecim, aplustre manu sustinens; eodem in loco stans, ubi Alexander Macedo aureus.

122. Missis Delphos primitiis, Graeci publice deum percontati sunt, nunquid perfectas et gratas primitias accepisset. Quibus ille respondit habere se a Graecis quidem aliis, verum non ab Aeginetis: sed reposcebat eos donum optime navatae ad Salaminem operae in pugna navali. Id quum audissent Aeginetae, aureas stellas tres dedicaverunt, quae super malum navis aereum stant apud angulum, proxime Croesi craterem.

123. Post dispartitam praedam Graeci ad Isthmum navigaverunt, daturi virtutis praemium Graecorum meritissimo in hoc bello. Eò ubi perventum est, duces Graeci in aram Neptuni suam quisque sententiam scriptam detulere, quemnam ex omnibus primum et quem secundum

judicarent. In ea autem suum quisque nomen inscripsit, se illum qui praestantissimus extitisset existimans: sed in secundis partibus Themistocli adjudicandis plerique congruerunt. Ita quum singuli in primo loco singulos calculos haberent, in secundo Themistocles multo superior extitit.

124. Et licet hanc rem Graeci livore supersederint judicare, in suam quisque patriam reiecti, tamen Themistocles et habitus est et celebratus per universam Graeciam omnium Graecorum longe prudentissimus. Ipse tamen quia victor non fuisset honore affectus ab iis qui ad Salaminem dimicassent, ut honore afficeretur Lacedaemonem se contulit. Eum Lacedaemonii et splendide exceperunt, et magnifice honoraverunt: et primas quidem partes rei bene gestae, Eurybiadae; solertiae vero ac dexteritatis, Themistocli dederunt, utrumque oleagina corona donan-

πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον κρίνοντες ἐκ πάντων· ἐνθαῦτα πᾶς τις αὐτέων ἐωϋτῷ ἐτίθετο τὴν ψῆφον, αὐτὸς ἕκαστον δοκέων ἄριστος γενέσθαι. δεύτερα δὲ, οἱ πολλοὶ συνεξέπιπτον Θεμισοκλῆα κρίνοντες. οἱ μὲν δὴ ἐμυνῶντο· Θεμισοκλῆς δὲ δευτερείοισι ὑπερεβάλλετο πολλόν.

ρχδ'. Οὐ βυλομένων δὲ ταῦτα κρίνειν τῶν Ἑλλήνων φθόνῳ, ἀλλ' ἀποπλώνων ἐκάστων ἐς τὴν ἐωϋτῶν ἀκρίτων, ὁμῶς Θεμισοκλῆς ἐβώσθη τε καὶ ἐδοξώθη εἶναι ἀνὴρ πολλὸν Ἑλλήνων σοφώτατος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ὅτι δὲ νικῶν ἐκ ἐτιμήθη πρὸς τῶν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχησάντων, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἐς Λακεδαίμονα ἀπῖκετο, θέλων τιμηθῆναι· καὶ μιν Λακεδαιμόνιοι καλῶς μὲν ὑπεδέξαντο, μεγάλως δὲ ἐτίμησαν. ἀρισηΐα μὲν νυν ἔδοσαν Εὐρυβιάδῃ ἐλαίης σέφαρον· σοφίης δὲ καὶ δεξιότητος, Θεμισοκλείϊ, καὶ τῷ τῷ σέφανον ἐλαίης. ἐδωρήθη

σαντο δέ μιν ὄχῳ τῷ ἐν Σπάρτῃ καλ-
 λιφεύσαντι. αἰνέσαντες δὲ πολλὰ, προέ-
 πεμψαν ἀνιόντα τριηκόσιοι Σπαρτιητέων
 λογάδες, ὅτοι οἵπερ ἱππέες καλέονται,
 μέχρι ἕρων τῶν Τεγεητικῶν. μῦνον δὴ
 τῷτον πάντων ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν,
 Σπαρτιῆται προέπεμψαν.

ρκέ. Ὡς δὲ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἀπί-
 κετο ἐς τὰς Αθήνας, ἐνθαῦτα Τιμόδημος
 Αφιδναῖος, τῶν ἐχθρῶν μὲν τῶν Θεμισο-
 κλέος ἐὼν, ἄλλως δὲ ὅ τῶν ἐπιφανέων,
 Φθόνῳ καταμαρπλίων, ἐνείκεε τὸν Θεμι-
 σοκλήνα, τὴν ἐς Λακεδαίμονα ἀπίξιν προ-
 φέρων, ὡς διὰ τὰς Αθήνας ἔχοι τὰ γέρεα
 τὰ παρὰ Λακεδαιμονίων, ἀλλ' ὅ δὲ ἐωϋ-
 τόν. ὁ δὲ, ἐπεὶ τε ἐνέκειτο κ' ἔκ ἐπαύειο
 ταῦτα λέγων ὁ Τιμόδημος, εἶπε, ' Οὕτω
 ' ἔχει τοι ὅτ' ἂν ἐγὼ ἐὼν Βελγινίτης
 ' ἐτιμήθην ὅτῳ πρὸς Σπαρτιητέων, ὅτ'
 ' ἂν σὺ ὦ ἰθρῶπε, ἐὼν Αθηναῖος. ταῦτα
 μὲν ἐς^h τοσούτον ἐγένετο.

^h ἔχον. g Hae voces in eis lo καὶ non sunt in MS. h ταῦτα
 τα μὲν νυν ἔς.

tes: praeterea hunc vehiculo, quod Spartae erat praestantissimum: laudatumque verbis amplissimis, trecenti ex delectis Spartiatarum, qui equites vocantur, recedentem ad Tegeaticos usque fines comitati sunt. Hunc solum ex omnibus quos novimus hominibus Spartiatae abeuntem deduxerunt.

125. Eidem, postquam ex Lacedaemone Athenas venit, ibi Timodemus Aphidnaeus unus ex inimicis ejus, alioqui non e claris viris, livore insaniens, crimini dabat itionem in Spartam: dicens illum Athenarum respectu, non sui, ab Lacedaemoniis honores assequutum. Et quum non faceret finem talia dicendi, inquit ei Themistocles, ‘ O homo, ita res habet, ‘ neque ego si Belbinitanus forem, sic a ‘ Spartanis honoratus fuisssem: neque tu, ‘ etsi Atheniensis.’ Atque haec haec-

126. Artabazus autem Pharnacis filius, vir inter Persas cum antea illustris, tum ex rebus Plataeensibus factus illustrior, regem deducebat sexaginta millibus ex exercitu, unde sibi Mardonius delegerat: quem ubi trajectu tenuis comitatus est, quum jam ille in Asia esset, regressus circa Pallenen agebat, utpote Mardonio per Thessaliam Macedoniamque hybernante, nec etiamdum urgente venire in alia castra, non existimabat jus esse non diripere rebelles Potidaeatas, in quos casu incidisset. Etenim Potidaeatae, postquam rex praeteriit, et classis Persica a Salamine fugiens abiit, manifeste a barbaris defece-
rant: mox aliis quoque qui Pallenen incolabant rebellantibus.

127. Tunc vero Artabazus Potidaeam obsedit: sed suspicatus etiam Olynthios ab rege deficere, et ipsam obsedit.

ρχς'. Αρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος, ἀνὴρ
ἐν Πέρσῃσι λόγιμος καὶ πρόοθεν ἑὼν, ἐκ δὲ
τῶν Πλαταιϊκῶν καὶ μᾶλλον ἔτι γενόμε-
νος, ἔχων ἕξ μυριάδας στρατῷ τῷ^α Μαρδό-
νιος ἐξελέξατο, προέπεμπε βασιλῆα μέ-
χρι τῷ πόρῃ. ὡς δὲ ὁ μὲν ἦν ἐν τῇ Ασίῃ,
ὁ δὲ, ὀπίσω πορευόμενος, κατὰ τὴν Παλ-
λήνην ἐγένετο, ἅτε Μαρδονίῃς τε χειμε-
ρίζοντος περὶ Θεσσαλίην τε καὶ Μακεδο-
νίην, καὶ ἑδὲν κω κατεπείγοντος ἤκειν ἐς
τὸ ἄλλο στρατόπεδον, ἔκ ἐδικαίῃς ἐντυχῶν
ἀπεξεῶσι Ποτιδαίηται μὴ ἔκ ἑξανδρα-
ποδίσασθαι σφεας. οἱ γὰρ Ποτιδαῖηται,
ὡς βασιλεὺς παρεξεληλάκεε, καὶ ὁ ναυλικὸς
τοῖσι Πέρσῃσι οἰχώκεε Φεύγων ἐκ τῆς
Σαλαμίνης, ἐκ τῷ φανερῷ ἀπέσασαν ἀπὸ
τῶν βαρβάρων· ὡς δὲ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ τὴν
Παλλήνην ἔχοντες.

ρχς'. Ενθαῦτα δὴ Αρτάβαζος ἐπολι-
όρκεε τὴν Ποτιδαίην. ὑποπτεύσας δὲ καὶ
τῆς Ολυθίδος ἀπίσασθαι ἀπὸ βασιλῆος,

^α ἐν.

καὶ ταύτην ἐπολιόρκεε. εἶχον δὲ αὐτὴν
 Βοτλιαῖοι, οἱ ἐκ τῆς Θερμαῖας κόλπου ἔξα-
 νασάντες ὑπὸ Μακεδόνων. ἐπεὶ δὲ σφραγί-
 σαι πολιορκέων, κατέσφαξε ἔξαγαγὼν ἐς
 λίμνην· τὴν δὲ πόλιν παραδιδῶι Κριτοβύ-
 λῳ Τορωναίῳ ἐπιτροπεύειν^c, καὶ τῷ Χαλ-
 κιδικῷ γένει. καὶ ἔτῳ Ολυθον Χαλκιδέες
 ἔαχον.

ρκή. Εξελὼν δὲ ταύτην ὁ Αρτάβα-
 ζος, τῇ Ποτιδαίῃ ἐντέλειμένως προσεῖχε
 προσέχοντι δὲ οἱ προθύμως συνετίθετο
 προδοσίην Τιμόξεινος ὁ τῶν Σκιωναίων
 στρατηγός· ὄντῃα μὲν τρόπον, ἀρχὴν ἔγω-
 γε ἐκ ἔχω εἶπαι· (ὅ γὰρ ὧν λέγεται) τέ-
 λος μέντοι, τοιαύδε ἐγένετο· ὅπως βιβλίον
 γράψει ἢ Τιμόξεινος ἐθέλων παρὰ Αρ-
 τάβαζου πέμψαι, ἢ Αρτάβαζος παρὰ
 Τιμόξεινον, τοξεύματος παρὰ τὰς γλυφί-
 δας περιειλίζαντες, καὶ πτερύσαντες τὸ βι-
 βλίον, ἐτόξευον ἐς συγκείμενον χωρίον.
 ἐπαΐστος δὲ ἐγένετο ὁ Τιμόξεινος προδιδὼς

^c MS. Κριτοβύλῳ ἐπιτρέψαν, omisissimè vocis Τορωναίῳ.

Eam autem tenebant Bottiaei, qui e sinu Thermaeo fuerant a Macedonibus eiectioni. Hos Artabazus postquam obsidione cepit, in paludem deductos trucidavit, urbemque administrandam Critobulo Toronaeo tradidit, etiam huic genere Chalcidico. Ita Chalcidenses Olynthum obtinere.

128. Expugnata Olyntho Artabazus Potidaeae impensius incumberebat. Hoc faciens, cum Timoxeno Scionaeorum magistratu de facienda prodicione transigit, prorsus incertum mihi quonam modo; neque enim traditur. ad extremum ita evenit: Quoties exaraverat libellum aut Timoxenus ad Artabazum mittere volens, aut Artabazus ad Timoxenum, eum sagittae circumvolvebant prope crenas, et aptatum quasi alas, ad locum de quo convenerat sagittam mittebat. Sed Timoxenus qui Potidaeam prodebat, pro-

ditionis compertus est. nam Artabazus ad compactum locum sagittam dirigens, frustrante jactu humerum cujusdam Potidaeatae percussit. Quem faucium turba quum circumcurrisset, ut adsolet in bello fieri, hi subito sagittam, quum animadverterent libellum, nacti detulerunt ad magistratus. aderat autem et ceterorum Pallenensium commilitium. Perlecto libello magistratus et cognito proditiōis autore, non tamen censuerunt Timoxenum esse proditiōis supplicio plectendum, Scionaeae civitatis gratia, ne in posterum semper Scionaei pro proditoribus haberentur. Atque hunc quidem in modum Timoxenus proditiōis manifestus fuit.

129. Artabazum vero tres jam menses obsidentem ingens aestus maris excepit, et is diutius: unde barbari videntes locum factum lacunosum, in Pallenem concesserunt. cujus itineris quum duas

τὴν Ποτίδαιαν. τοξεύων γὰρ ὁ Ἀρτάβα-
 ζος ἐς τὸ συγκείμενον, ἀμαρτῶν τῷ χω-
 ρίῳ τέτῃ, βάλλει ἀνδρὸς Ποτίδαιήτεω τὸν
 ὦμον· τὸν δὲ, βληθέντα περιέδραμε ὁμιλος,
 (οἷα φιλέει γίνεσθαι ἐν πολέμῳ) οἱ αὐ-
 τήκα τὸ τόξευμα λαβόντες, ὡς ἔμαθον τὸ
 βιβλίον, ἔφερον ἐπὶ τῆς στρατηγῆς· παρῆ-
 σαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων Παλληναίων συμ-
 μαχίῃ. τοῖσι δὲ στρατηγοῖσι ἐπιλεξαμένοισι
 τὸ βιβλίον, καὶ μαθῶσι τὸν αἴτιον τῆς προ-
 δοσίης, ἔδοξε μὴ καταπλῆξαι Τιμόξεινον
 προδοσίῃ, τῆς Σκιωναίων πόλιος εἵνεκα,
 μὴ νομιζοῖσθαι εἶναι Σκιωναῖοι ἐς τὸν μετέ-
 πειτα χρόνον αἰεὶ προδόται. ὁ μὲν δὴ
 τοιαύτῳ τρόπῳ ἐπάϊστος ἐγένετο.

ρχθ'. Ἀρταβάζω δὲ, ἐπειδὴ πολιορκέ-
 οντι ἐγεγόνεσαν τρεῖς μῆνες, γίνεται ἄμ-
 πωτις τῆς θαλάσσης μεγάλη, καὶ χρόνον
 ἐπὶ πολλόν. ἰδόντες δὲ αἱ βάρβαροι τένα-
 γος γενόμενον, παρίεσαν ἐς τὴν Παλλήνην,
 ὡς δὲ τὰς δύο μὲν μοῖρας διωδοιπορήκεσαν,

^d παρῆν.

ἔτι δὲ τρεῖς ὑπόλοιποι ἔσαν, τὰς διελθόν-
 τας χρῆν ἔσω εἶναι ἐν τῇ Παλλήνῃ,
 ἐπῆλθε πλημμυρίς τῆς θαλάσσης μεγά-
 λη, ὕση ὕδαμά κω, ὡς οἱ ἐπιχώριοι λέ-
 γουσι, πολλάκις γενομένη. οἱ μὲν δὴ νέειν
 αὐτέων ἐκ ἐπισάμενοι διεφθείροντο, τῆς
 δὲ ἐπισαμένους Ποτιδαῖται ἐπιπλώσαν-
 τες πλοίοισι ἀπώλεσαν. αἴτιον δὲ λέγουσι
 Ποτιδαῖται τῆς τε ῥηχίης καὶ τῆς πλημ-
 μυρίδος καὶ τῆς Περσικῆς πάθεος γενέσθαι
 τόδε, ὅτι τῆς Ποσειδέωνος ἐς τὸν νηὸν καὶ
 τὸ ἄγαλμα τὸ ἐν τῷ προασείῳ ἡσέβη-
 σαν ἔτοι τῶν Περσέων τοίπερ καὶ διεφθά-
 ρησαν ὑπὸ τῆς θαλάσσης. αἴτιον δὲ τῆς το
 λέγοντες, εὖ λέγειν ἔμοιγε δοκέουσι. τῆς
 δὲ περιγενομένης ἀπῆγε Ἀρτάβαζος ἐς
 Θεσσαλίην παρὰ Μαρδόνιον. ἔτοι μὲν οἱ
 προπέμφαντες βασιλῆα, ἔτω ἐπρηξαν^c.

ρλ'. Ὁ δὲ ναυτικὸς ὁ Ξέρξεω^f περι-
 γενόμενος, ὡς προσέμιξε τῇ Ασίῃ, φεύγων
 ἐκ Σαλαμῖνος, καὶ βασιλῆά τε καὶ τὴν

^c Hae duae voces ἔτω ἐπρηξαν absunt ab MS. ^f ναυτικὸς
 στρατὸς ὁ Ξέρξεω.

partes permeassent, tres aliae supererant, quas ubi pertransissent, oportebat intrare Pallenen. sed eas ibi tanta maris aestuatio invasit, quanta nunquam extiterat, ut indigenae ajunt, quum ea frequenter illic acciderit. Eorum qui nandi erant ignari, interiere: qui erant gnari, eos Potidaeatae navigiis adorti trucidavere. Hujus autem aestus ac restagnationis et cladis Persarum ferunt Potidaeatae hinc causam extitisse, quod isti e Persis qui sunt a mari oppressi, in templum Neptuni et ejus simulacrum quod situm est in suburbano, impie se gesserant. Hanc fuisse causam illi videntur mihi vere dicere. Eos autem qui superavere, Artabazus in Thessaliam ad Mardonium duxit. Et cum iis qui regem reduxerunt ita est actum.

130. Navalis autem Xerxis exercitus qui superfuerat, ubi a Salamine fugiens

attigit Afiam, rege et copiis e Chersoneso Abydum traducto, hyemavit apud Cymam. Idem primo statim vere Samum convenit, ubi nonnullae etiam naves hyemaverant. Ejus classis plerique propugnatores erant ex Persis et Medis, ducesque iis accesserant, Mardontes Bagaei, et Artayntes Artachaei filius, cujus patruelis Amitres ab eodem ascitus erat istorum collega. Hi utpote magnopere percussi, non altius processerant occasum versus, neque ullus ad hanc necessitatem eos adegit; sed Samo desidentes Ioniam custodiebant ne deficeret, trecentas naves cum Ioniis habentes. Neque expectabant Graecos in Ioniam ituros, sed illis satis fore, si sua tutarentur; ducta ex hoc conjectura, quod ipsos e Salamine fugientes non fuissent insequuti, sed libenter abscessissent. Ac mari quidem victi erant animo; at longe superiorem terra Mardo-

στρατιὴν ἐκ Χερσονήσου διεπόρθμευσε ἐς
 Ἀβυδὸν, ἐχειμέρισε ἐν Κύμῃ. ἔαρος δὲ
 ἐπιλάμψαντος, πρῶτος συνελέγετο ἐς Σά-
 μον· αἱ δὲ τῶν νηῶν καὶ ἐχειμέρισαν αὐτῷ.
 Περσέων δὲ καὶ Μήδων οἱ πλεῖνες ἐπεβά-
 πτεον. στρατηγοὶ δὲ σφί ἐπῆλθον, Μαρ-
 δόντης τε ὁ Βαγαίς καὶ Ἀρταύντης ὁ Ἀρ-
 ταχαίς· συνῆρχε δὲ τοῖσι καὶ ἀδελφιδεὸς
 αὐτῷ Ἀρταύντεω προσελομένους ὁ Ἀμίτρης·
 ἅτε δὲ μεγάλως πληγέντες, οὐκ προϊέσαν
 ἀνωτέρω τὰ πρὸς ἑσπέρης, οὐδ' ἐπὶ νάγ-
 καζε οὐδεῖς· ἀλλ' ἐν τῇ Σάμῳ κατήμενοι,
 ἐφύλασσον τὴν Ἰωνίην μὴ ἀποσῆ, νῆας
 ἔχοντες σὺν τῇσι ἰάσι τριηκοσίας. οὐ μὲν
 οὐδὲ προσεδέκοντο τὰς Ἑλληνας προσελεύ-
 σεσθαι ἐς τὴν Ἰωνίην, ἀλλ' ἀποχρήσειν
 σφί τὴν ἐωϋτῶν φυλάσσειν· σταθμεύμενοι
 ὅτι σφέας οὐκ ἐπεδίωξαν φεύγοντας ἐκ
 Σαλαμῖνος, ἀλλ' ἄσμενοι ἀπαλλάσσον-
 το. κατὰ μὲν νυν τὴν θάλασσαν ἐσω-
 μένοι ἔσαν τῷ θυμῷ, περὶ δὲ ἐδόκεον

καὶ τότεσι.

πολλῷ κρατήσῃ τὸν Μαρδόνιον. ἔόντες δὲ ἐν Σάμῳ, ἅμα μὲν ἐβυλεύοντο εἴ τι δυναίητο^α κακὸν τῆς πολεμίας ποιέειν, ἅμα δὲ καὶ ὠτακάζεον ὅκη πεσέεται τὰ Μαρδονίῳ πράγματα.

ρλα'. Τῆς δὲ Ἑλλήνας τό, τε ἔαρ γενόμενον ἤγειρε, καὶ Μαρδόνιος ἐν Θεσσαλίῃ ἑὼν. ὁ μὲν δὴ πεζὸς ἔκω συνελέγετο· ὁ δὲ ναυτικὸς ἀπίκητο ἐς Αἴγιναν, νῆες ἀριθμὸν δέκα καὶ ἑκατὸν, στρατηγὸς δὲ καὶ ναύαρχος ἦν Λευτυχίδης ὁ Μενάρεος, τοῦ Ἠγησίλεω, τῷ Ἰπποκρατίδῃ, τοῦ Λευτυχίδῃ, τοῦ Αναξίλεω, τοῦ Αρχιδῆμος, τοῦ Αναξανδρίδῃ, τοῦ Θεοπόμπῃ, τοῦ Νικάνδρῃ, τοῦ Χαρίλῃ, τοῦ Εὐνόμου, τοῦ Πολυδέκτεος, τοῦ Πρυτάνιος, τοῦ Εὐρυφῶντος, τοῦ Προκλέος, τοῦ Αἰρισοδήμῃ, τοῦ Αἰρισομάχῃ, τοῦ Κλεοδαίῃ, τοῦ Ὑλλου, τοῦ Ἡρακλέος· ἑὼν τῆς ἐτέρης οἰκίης τῶν βασιλέων. ἔτσι πάν

^α δύνασθαι.

nium futurum arbitrabantur. Qui dum Sami erant, simul consultabant si quid mali possent facere hostibus, simul etiam subauscultabant quonam res Mardonii caderent.

131. At Graecos excitabat tum veris adventus, tum Mardonius in Thessalia agens. et eorum quidem exercitus pedestris nondum cogebatur: naves autem Aeginam abierant numero centum ac decem, praefecto atque navarcho Leutyichide, qui fuit Menaris, qui fuit Agefilai, qui fuit Hippocratidae, qui fuit Leutyichidis, qui fuit Anaxilai, qui fuit Archidami, qui fuit Anaxandridae, qui fuit Theopompi, qui fuit Nicandri, qui fuit Charili, qui fuit Eunomi, qui fuit Polydectis, qui fuit Prytanis, qui fuit Euryphontis, qui fuit Proclis, qui fuit Aristodemi, qui fuit Aristomachi, qui fuit Cleodaei, qui fuit Hylli, qui fuit Herculis filius, ex altera regum

familia. Hi omnes, praeter duos qui post Leutychidem primi commemorati sunt, reges Spartaе fuerunt: Athenienſium autem, duce Xanthippo Ariphronis filio.

132. Hac omni claſſe Aeginam profecta, adveniunt in Graecorum caſtra nuncii Ionum iſdem qui paulo ante ierant Spartam ad orandos Lacedaemonios ut Ioniam liberarent, quorum unus fuit Herodotus Baſilidae filius. Hi ſep-tem omnino erant, qui conjuratione inter ſe facta de trucidando Stratte Chii tyranno, poſtea conſpiratione patefacta per unum qui particeps erat, ceteri qui ſex erant, e Chio ſe ſubduxerunt, Spartamque ſe contulerunt, et tunc Aeginam, oraturi Graecos ut in Ioniam navigarent; aegreque exoratus Delon uſque

τες, πλὴν τῶν δυῶν τῶν μετὰ Λευ-
 τυχίδεα πρώτων καταλεχθέντων, οἱ
 ἄλλοι, βασιλῆες ἐγένοντο Σπάρτης· Α-
 θηναίων δὲ ἐσρατήγεε Ξάνθιππος ὁ Αῤί-
 φρονος.

ρχῷ. Ὡς δὲ παρεγένοντο ἐς τὴν Αἴ-
 γιναν πᾶσαι αἱ νῆες, ἀπίκοντο Ἰώνων
 ἄγγελοι ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλή-
 νων· οἱ καὶ ἐς τὴν Σπάρτην ὀλίγω πρό-
 τερον τευτέων ἀπικόμενοι, ἐδέοντο Λακε-
 δαιμονίων ἐλευθερῆν τὴν Ἰωνίην, τῶν καὶ
 Ἡρόδοτος ὁ Βασιλίδεω ἦν· οἱ σασίῳτάε
 σφι γεγόμενοι, ἐπέβόλευον θάνατον Στράτ-
 τι τῷ Χίῳ τυράννῳ, ἐόντες ἀρχὴν ἐπτά.
 ἐπιβόλεύοντες δὲ ὥς φανεροὶ ἐγένοντο,
 ἐξετείκαντος τὴν ἐπιχείρησιν ἐνὸς τῶν
 μετεχόντων, ἔτω δὴ οἱ λοιποὶ ἐξ ἐόντες
 ὑπεξέσχον ἐκ τῆς Χίῳ, καὶ ἐς Σπάρτην
 ἀπίκοντο, καὶ δὴ καὶ τότε ἐς τὴν Αἴγι-
 ναν, τῶν Ἑλλήνων δεόμενοι καταπλῶ-
 σαι ἐς τὴν Ἰωνίην· οἱ προήγαγον αὐτῶς

μόγισ μέχρι Δήλῃ. τὸ γὰρ προσωτέρῳ πᾶν δεινὸν ἦν τοῖσι Ἑλλησι, ὅτε τῶν χώρων ἔῃσι ἐμπεύροισι, στρατῆς τε πάντα πλέα ἐδόκεε εἶναι· τὴν δὲ Σάμον ἠπιστάλο δόξῃ καὶ Ἡρακλέας σήλας ἴσον ἄπέχειν. συνέπιπτε δὲ τοιάτῳ, ὥς τὸς μὲν βαρβάρους τὸ πρὸς ἐσπέρης ἀνωτέρῳ Σάμῃ μὴ τολμᾶν καταπλῶσαι καταρῥωδηκότας, τὸς δὲ Ἑλληνας, χρηρίζοντων Χίων τὸ πρὸς τὴν ἡῶ κατωτέρῳ Δήλῃ. οὕτω δέος τὸ μέσον ἐφύλασσόν σφρων.

ρλγ'. Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ἐπλῶον ἐς τὴν Δήλον· Μαρδόνιος δὲ περὶ τὴν Θεσσαλίην ἐχείμαζε. ἐνθεῦτεν δὲ ὀρμεώμενος, ἐπεμπε κατὰ τὰ χρηστήρια ἄνδρα Εὐρώπεια γένος, τῷ ὄνομαι ἦν Μῦς· ἐντειλάμενος πανταχῇ μιν χρησάμενον ἐλθεῖν, τῶν οἷά τε ἦν σφι ἀποπειρήσασθαι. ὅ,τι μὲν βεβλόμενος ἐκμαθέειν πρὸς τῶν χρηστηρίων ταῦτα ἐνετέλλετο, ἔκ ἔχω φρά-

perduxere. Nam ulteriora omnia Graecis formidolosa erant, cum locorum ignavis, tum plena omnia hostium esse videbantur, et Samum vero sciebant opinione et Herculis columnas tantundem distare. Contigitque huic rei, ut neque barbari occidentem versus supra Samum navigare auderent, metu perterriti; neque Graeci Chiorum rogatu, orientem versus, infra Delon. ita timor medium eorum tuebatur.

133. Dum Graeci navigavere Delon, Mardonius qui in hibernis circa Thessaliam erat, inde movens misit ad oracula quendam genere Europensem, cui nomen Mus, jubens ut ubicunque consulens vaderet ac pertentans quae liceret. Quid tandem volens ab oraculis scire talia mandaverit, haud compertum habeo. non

enim memoratur: opinor autem ob nihil aliud misisse quam de rebus praesentibus.

134. Constat hunc Myn in Lebadium venisse, et mercede corrupto quodam indigenarum ad Trophonium descendisse, et in Abas Phocensium, ad oraculum: quinetiam ad Thebas primum quum adisset, ibi tum Apollinem Ismenium consuluisse, quod illic, quemadmodum in Olympia, fas est in templis sciscitari oracula: tum ab quodam peregrino et non Thebano, pecunia corrupto, impetravisse ut in Amphiarai iret dormitum. Ideo autem nemini Thebano licet eo in loco vaticinari, quod quum Amphiataus optionem eis per oracula dedisset, utrum mallent eligere ex his, vate uti se an auxiliatore, alterutro carentes: Thebani sibi auxiliatorem eum maluerunt. ea propter nefas est ulli Thebano illic obdormiscere.

σαι· (ὃ γὰρ ὧν λέγεται) δοκέω δ' ἔγωγε
περὶ τῶν παρεόντων πρηγμάτων, καὶ ἔκ
ἄλλων πέρι πέμψαι.

· ρλδ'. Οὗτος ὁ Μῦς ἔς τε Λεβάδειαν
ἀπικόμενος φαίνεται, καὶ μιᾷ πείσας
τῶν ἐπιχωρίων ἄνδρα, καταβῆναι παρὰ
Τροφώνιον· καὶ ἔς Αἶας τὰς Φωκέων
ἀπικόμενος ἐπὶ τὸ χρηστήριον. καὶ δὴ καὶ
ἔς Θήβας πρῶτα ὡς ἀπίκετο, τῷτο μὲν,
τῷ Ισμηνίῳ Απόλλωνι ἐχρήσατο· ἔστι δὲ,
κατάπερ ἐν Ολυμπίῃ, ἱροῖσι αὐτόθι χρη-
στηριάζεσθαι. τῷτο δὲ, ξεινόν τινα καὶ ὁ
Θηβαῖον χρήμασι πείσας, καλεκοίμισε ἔς
Ἀμφιάρεω^α. Θηβαίων δὲ ὅθεν ἕξεσι μαν-
τεύεσθαι αὐτόθι διὰ τόδε· ἐκέλευσέ σφας^β
ὁ Ἀμφιάραος διὰ χρηστηρίων ποιεύμενος, ὁ-
κότερα βῆλον· αἰετέων, ἐωϋτῷ
ἢ ἅτε μάντι χρέεσθαι, ἢ ἅτε συμμάχῳ,
τῷ ἐτέρῳ ἀπεχομένῳ· οἱ δὲ σύμμαχόν μιν
εἶλοντο εἶναι. διὰ τῷτο μὲν ἔκ ἕξεσι Θη-
βαίων ὅθεν αὐτόθι κατακοιμηθῆναι.

^α Ἀμφιάραον.

^β ἐκέλευε σφας.

ρλέ'. Τότε δὲ θωύμά μοι μέγιστον γενέσθαι λέγεται ὑπὸ Θεβαίων. ἔλθειν ἄρα τὸν Εὐρώπέα Μῦν, περισφωμένον πάντα τὰ χρητήρια, καὶ ἐς τῷ Πτώεῳ Απόλλωνος τὸ τέμενος· τῷτο δὲ τὸ ἱερόν, καλέεται μὲν Πτώον, ἔστι δὲ Θεβαίων, κέεται δὲ ὑπὲρ τῆς Κωπαίδος λίμνης πρὸς Ἑρεΐ, ἀγχοτάτω Ακραιφίης πόλιος. ἐς τῷτο τὸ ἱερόν ἐπεὶ τε παρελθεῖν τὸν καλούμενον τῷτον Μῦν, ἔπεσθαι δέ οἱ τῶν ἀσῶν αἰρετὸς ἄνδρας τρεῖς ἀπὸ τῷ κοινῷ, ὡς ἀπογραφομένους τὰ θεσπιεῖν ἔμελλε καὶ πρόκα τε τὴν πρόμαντιν βαρβάρῳ γλώσση χρᾶν· καὶ τὸς μὲν ἐπομένους τῶν Θεβαίων ἐν θωύματι ἔχεσθαι ἀκούοντας βαρβάρῳ γλώσσης ἀντὶ Ἑλλάδος· οὐδὲ ἔχειν, ὅ,τι χρήσονται τῷ παρεόντι πρήγματι· τὸν δὲ Εὐρώπέα Μῦν ἐξαρπάσαντα παρ' αὐτέων τὴν ἐφερόντο δέλτον, τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῷ προφήτεω γράφειν ἐς αὐτήν. (Φάναι δὲ Καρίη μιν γλώσση χρᾶν)

135. Tunc autem maximum extitisse miraculum a Thebanis mihi narratur: Myn Europensem, peruestigatis omnibus oraculis, isse etiam ad fanum Apollinis Ptoi. vocatur autem id fanum ita; sed est Thebanorum, situm supra paludem Copaidem, ad montem, proxime urbem Acraephiam. Ad hoc templum postquam pervenisset is qui Mus appellaretur, sequutos eum tres urbanos viros publice delectos ad describenda ea quae homini responderentur. et statim antistitem barbara lingua usam: et qui eos subsequerentur, stupuisse audientes barbaram linguam pro Graeca. Quumque nescirent quid in praesenti negotio agerent, Myn Europensem pugillares ab eis quos ferebant abstulisse, et in illis ea quae dicerentur a propheta exarasse, eaque, ut dicebant, lingua Carica: et ubi illa scrip-

fisset, digressum in Thessaliam abiisse.

136. Ea Mardonius intelligens quid dicerent, nuntium dehinc Athenas mittit Alexandrum Macedonem Amyntae filium, tum quia in eum propensi erant Persae, (quippe cujus sororem Gygaean Amyntae filiam in matrimonio habuerat Bubares vir Perses, ex qua genuerat Amyntam in Asia, avi materni ferentem nomen, cui ab rege data erat colenda urbs Phrygiae Alabanda) tum quia audiebat hospitalem atque munificum esse virum, Mardonius mittendum duxit: hac praecipue ratione arbitratus se conciliaturum sibi Athenienses, populum et multum et strenuum esse audiens, et qui cladis Persicae in mari acceptae praecipuus autor extitisset. Quibus sibi conciliatis,

συγγραφάμενον δὲ, οἷχεσθαι ἀπίοντα ἐς
Θεσσαλίην.

ρλς'. Μαργδόνιος δὲ ἐπιλεξάμενος ὅ,τι
δὴ ἦν λέγοντα τὰ χρησθήρια, μετὰ ταῦτα
ἐπεμψε ἄγγελον ἐς Αθήνας Αλέξανδρον
τὸν Αμύντεω, ἄνδρα Μακεδόνα· ἅμα μὲν,
ὅτι οἱ προσκηδέες οἱ Πέρσαι ἔσαν. (Αλε-
ξάνδρου γὰρ ἀδελφεὴν Γυγαίην, Αμύντεω
δὲ θυγατέρα, Βαβάρης ἀνὴρ Πέρσης ἔχε,
ἐκ τῆς οἱ ἐγγεγόνει Αμύντης ὁ ἐν τῇ Ασίῃ,
ἔχων τὸ ὄνομα τοῦ μητροπάτορος· τῷ
δὴ ἐκ βασιλῆος τῆς Φρυγίης ἐδόθη Αλά-
βανδα πόλις μεγάλη νέμεσθαι) ἅμα τε ὁ
Μαργδόνιος πυθόμενος ὅτι πρόξενός τε εἶη
καὶ εὐεργέτης ὁ Αλέξανδρος, ἐπεμπε. τὸς
γὰρ Αθηναίους ἔτῳ ἐδόκεε μάλιστα προσ-
κτήσεσθαι, λεών τε πολλὸν ἄρα ἀκῶν
εἶναι καὶ ἄλκιμον· τὰ τε κατὰ τὴν θά-
λασσαν συντυχόντά σφι παθήματα κα-
τεργασαμένους μάλιστα Αθηναίους ἠπίστα-
το. τούτων δὲ προσγενομένων, κατήλπιζε

εὐπετέως τῆς θαλάσσης κρατήσειν· τά-
περ ἂν καὶ ἦν. πεζῇ τε ἐδόκεε πολλῶν
εἶναι κρέατων. ὅτω τε ἐλογίζετο κατύ-
περθέ οἱ τὰ πρήγματα ἔσεσθαι τῶν Ἑλ-
ληνικῶν. τάχα δ' ἂν καὶ τὰ χρηστήρια
ταῦτά οἱ προλέγοι^d συμβαλεύοντα σύμ-
μαχον τὸν Αθηναῖον ποιεῖσθαι· τοῖσι δὲ
πειθόμενος ἔπεμψε.

ρλζ'. Τῷ δὲ Αλεξάνδρῳ τέττα ἔβδομος
γενέτωρ Περδίκκης ἐστὶ, ὁ κλησάμενος τῶν
Μακεδόνων τὴν τυραννίδα τρώπῳ τοιαύτῃ
ἐξ Ἀργεος ἔφυγον ἐς Ἰλλυριὺς τῶν Τημενῶν
ἀπογόνων τρεῖς ἀδελφοὶ, Γαυάνης τε καὶ
Αέροπος καὶ Περδίκκης· ἐκ δὲ Ἰλλυριῶν
ὑπερβαλόντες ἐς τὴν ἄνω Μακεδονίην,
ἀπίκοντο ἐς Λεβαίην πόλιν. ἐνθαῦτα καὶ
ἐθήτευσον ἐπὶ μιοθῶ παρὰ τῷ βασιλείῳ, ὁ
μὲν, ἵππους νέμων· ὁ δὲ, βοῦς· ὁ δὲ νεώ-
τατος αὐτέων Περδίκκης, τὰ λεπτά τῶν
προβάτων. ἔσαν γὰρ τοπάλαι καὶ αἱ τυ-
ραννίδες τῶν ἀνθρώπων ἀδυνεές χρήμασι,

^d προλῖγει.

spem concipiebat facile potiundi maris, prout etiam contigisset. nam terrestribus copiis longe superior esse videbatur. Ita colligebat suas res fore superiores rebus Græcorum. Cui fortassis oracula illa reddita suadebant, ut Atheniensem sibi socium ascisceret.

137. His obtemperans, Alexandrum hunc mittebat septimum a Perdicca, qui Macedonum tyrannidem obtinuit hunc in modum: Tres fratres a Temeno oriundi, Gavanes, Aëropus, Perdiccas, ex Argo in Illyricos profugerunt: et ex Illyriis transgressi superiorem Macedoniam, pervenerunt ad urbem Lebaeam. ubi se ad mercenariam operam regi locaverunt, unus quidem equis, alter vero bobus, minimus autem natu, minutis pecoribus pascendis. Erant enim olim quoque imperia hominum debilia in re nummaria,

non solum popularis status: ipsa autem regi sua uxor coquebat cibaria. Quum panis pueri mercenarii Perdiccae coqueretur, efficiebatur altero tanto major quam erat; id ipsum quoniam semper contingebat, indicavit marito. Ille ut audivit, illico eum ingressa est opinio, quasi ostentum foret, ac cederet in aliquid magnum: moxque accitis mercenariis, ut a sua terra discederent, imperavit. Et quum isti dicerent, ita demum se abscedere iustum esse, ubi mercedem accepissent: ibi rex de mercede audiens quum forte per fumarium sol penetraret in domum, ‘Hunc, inquit, solem ostendens, dignam vobis mercedem reddo.’ Haec audientes majores natu Gavanus et Aëropus, steterunt attoniti. at puer, ‘Accipimus rex quae das, prae loquutus, gladio (nam gladium gerebat) circumscripsit in pa-

ὁ μόνον ὁ δῆμος. ἡ δὲ γυνὴ τῷ βασιλεῖ
 αὐτὴ τὰ οἶκία σφι ἔπεσσε. ὅπως δὲ ὀπίω^ε
 ὁ ἄρτος τῷ παιδὸς τῷ θητὸς τῷ Περδίκ-
 κῳ, διπλήσιος ἐγένετο αὐτὸς ἐωϋτῷ. ἐπεὶ
 δὲ αἰεὶ τῷτὸ τῷτο ἐγένετο, εἶπε πρὸς
 τὸν ἄνδρα ἐωϋτῆς. ὥς δὲ ἤκυσσε, ἐπῆλθέ οἱ
 αὐτίκα ὥς εἴη τέρας, καὶ φέροι ἐς μέγα τι.
 καλέσας δὲ τοὺς θῆτας, προηγόρευέ σφι
 ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ γῆς τῆς ἐωϋτῷ. οἱ δὲ,
 τὸν μισθὸν ἔφασαν δίκαιον εἶναι ἀπολα-
 βόντες, ὅτῳ ἐξιέναι ἐνθαῦτα ὁ βασιλεὺς,
 τῷ μισθῷ πέρι ἀκῆσας, ἦν γὰρ κατὰ τὴν
 καπνοδόκην ἐς τὸν οἶκον ἐσέχων ὁ ἥλιος,
 εἶπε, θεοβλαβὴς γενόμενος, ‘ Μισθὸν δὲ
 ‘ ὑμῖν ἐγὼ ὑμέων ἄξιον τόνδε ἀποδίδωμι’.
 δείξας τὸν ἥλιον. ὁ μὲν δὴ Γαυάνης τε καὶ
 ὁ Αἰρόπος οἱ πρεσβύτεροι ἔφασαν ἐκπε-
 πληγμένοι, ὥς ἤκυσαν ταῦτα. ὁ δὲ παῖς,
 ἐτύγχανε γὰρ ἔχων μάχαιραν, εἶπας
 τάδε, ‘ Δεκόμεθα ὧ βασιλεῦ τὰ διδοῖς,
 ‘ περιγράφει τῇ μαχαίρῃ ἐς τῷδαφος τῷ

• ὀπίωτο. f ἀπολαβόντας. . g. MS. τάδε ἡδε δεκόμεθα.

‘ αἶκε τὸν ἥλιον.’ περιγράψας δὲ, ἐς τὸν κόλπον τρεῖς ἀρυσάμενος τῷ^h ἡλίῳ, ἀπαλλάσσει αὐτός τε καὶ οἱ μετ’ αὐτῷⁱ. οἱ μὲν δὴ ἀπῆσαν.

ρλή’. Τῷ δὲ βασιλεῖ σημαίνει τις τῶν παρῆδρων οἷόν τι χρῆμα ποιήσεται ὁ παῖς, καὶ ὡς σὺν νόῳ ἐκείνων ὁ νεώτατος λάβοι τὰ δεδομένα. ὁ δὲ, ταῦτα ἀκῆσας, καὶ ὄξυνθεις, πέμπει ἐπ’ αὐτὰς ἵππεας ἀπαλέοντας. ποταμός δέ ἐστι ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ, τῷ θύοσι οἱ τυτέων τῶν ἀνδρῶν ἀπ’ Ἀργεος ἀπόγονοι σωτήρια. ἔτος, ἐπεὶ τε διέβησαν οἱ Τημενίδαι, μέγας ἔτω ἐρρύη ὥστε τοὺς ἵππεας μὴ οἶκτε γενέσθαι διαβῆναι. οἱ δὲ, ἀπικόμενοι ἐς ἄλλην γῆν τῆς Μακεδονίης, οἴκησαν πέλας τῶν κήπων τῶν λεγομένων εἶναι Μίδεω τῷ Γορδίῳ· ἐν τῷσι φύεται αὐτόματα ῥόδα, ἐν ἑκάσῳ ἔχον ἐξήκοντα φύλλα, ὁδμῇ τε ὑπερφέροντα τῶν ἄλλων. ἐν τέτοιαι καὶ ὁ Σιληνὸς τοῖσι κήποισι ἦλω, ὡς λέγε-

^h ἀρυσάμενος ἐκ τοῦ. ⁱ MS. μετ’ ἑαίνω.

‘ vimento domus solem:’ circumscriptum-
que quum ter in sinum suum hausisset,
abiit cum ceteris.

138. Quale autem esset id quod fe-
cerat puer, et quod cum illorum assensu
acceperit minimus natu, renunciat qui-
dam assessorum regi. Hoc audito, rex
ira percitus equites ad eos interimendos
mittit. Est autem in ea regione amnis
cui tanquam Sospitatori immolant ex in-
colis istis posteri ab Argo orti: hic amnis,
posteaquam cum Temenidae transierant,
ita auctus fluxit, ut ab equitibus transiri
nequirit. Temenidae in aliam Macedo-
niae plagam transgressi, habitarunt prope
hortos qui ferebantur esse Midæ Gordio
geniti, quibus in hortis sua sponte nascun-
tur rosæ sexagenum foliorum singulae,
fragrantiori odore quam ceterae; in qui-
bus etiam ut fertur a Macedonibus, Silc-

nus fuit exceptus. Super eos hortos situs est mons, nomine Bermius, per hyemem inaccessus. Hinc egressi postquam eam plagam obtinuerunt Temenidae, ceteram Macedoniam subegerunt.

139. Ab hoc autem Perdicca hunc in modum Alexander oriundus est: Amyntae filius fuit Alexander, Amyntas Alcetae, pater Alcetae fuit Aëropus, Aëropi Philippus, Philippi Argaeus, hujus Perdiccas, qui paravit imperium. Ita Amyntae fuit Alexander filius.

140. Qui ubi Athenas venit a Mardonio missus, ita verba fecit, ‘ Viri Athenienses, Mardonius haec inquit, Nuncius mihi ab rege venit in haec verba, Atheniensibus injurias quas mihi intulerunt omnes remitto. nunc autem, Mardoni, ita facito: partim quidem eis regionem reddito: partim aliam insuper ad istam pro suo arbitrato capiant, suis

ται ὑπὸ Μακεδόνων. ὑπὲρ δὲ τῶν κήπων
ἕρος κέεται, Βέρμιον ἔνομα, ἄβατον ὑπὸ
χειμῶνος. ἐνθεῦτεν δὲ ὀρμεώμενοι, ὡς ταύ-
την ἔχον, κατεσρέφοντο καὶ τὴν ἄλλην
Μακεδονίην.

ρλθ'. Ἀπὸ τῆς δὴ τῆς Περδίκκew Α-
λέξανδρος ὧδε ἐγεγόνει^α. Ἀμύντεω παῖς
ἦν Ἀλέξανδρος. Ἀμύντης δὲ, Ἀλκέτεω.
Ἀλκέτεω δὲ πατήρ ἦν Αἰόπος. τῆ δὲ,
Φίλιππος. Φιλίππῃ δὲ, Ἀραῖος. τῆ δὲ,
Περδίκκης, ὁ κλησάμενος τὴν ἀρχὴν. ἐγε-
γόνει μὲν δὴ ὧδε Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω.

ρμ'. Ὡς δὲ ἀπικέλο ἐς τὰς Ἀθήνας
πεμφθεῖς ὑπὸ Μαρδονίῃς, ἔλεγε τάδε,
' Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Μαρδόνιος τάδε λέγει,
' Ἐμοὶ ἀγγελίη ἦκε παρὰ βασιλῆος, λέ-
' γουσα ἔγω, Ἀθηναίοισι τὰς ἀμαρτὰδας
' τὰς ἐξ ἐκείνων ἐς ἐμὲ γενομένας πάσας
' μετήμι. νῦν τε ὧδε Μαρδόνιε ποίει. τῆ-
' το μὲν τὴν γῆν σφί ἀπόδος. τῆτο δὲ,
' ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἐλέσθων αὐτοὶ ἦν-

‘τινα ἂν ἐθέλωσι, ἐόντες αὐτόνομοι. ἰρά
 ‘τε πάντα σφι (ἦν δὴ βέλωνταί γε ἐμοὶ
 ‘ὁμολογέειν) ἀνόρθωσον, ὅσα ἐγὼ ἐνέ-
 ‘πρησα. τῆτέων δὲ ἀπιγμένων, ἀναγ-
 ‘καίως ἔχει μοι ποιεῖν ταῦτα, ἦν μὴ
 ‘τὸ ὑμέτερον αἴτιον γένηται. λέγω δὲ
 ὑμῖν τάδε, ‘Νῦν τί μαίνεσθε πόλεμον
 ‘βασιλεῖι ἀνταειρόμενοι; ἔτε γὰρ ἂν ὑ-
 ‘περβάλοισθε, ἔτε οἱοί τε ἐς ἐκτέλειαν
 ‘τὸν πάντα χρόνον. εἶδετε μὲν γὰρ τῆς
 ‘Ξέρξεω στρατηλασίης τὸ πλῆθος, καὶ τὰ
 ‘ἔργα· πυκνάνεσθε δὲ καὶ τὴν νῦν παρεῖ-
 ‘σάν μοι δύναμιν· ὥστε καὶ ἦν ἡμέας ὑπερ-
 ‘βάλησθε, καὶ νικήσητε, τῷ περ ὑμῖν ὑδε-
 ‘μὴ ἐλπίς, εἴπερ εὖ φρονέοιτε^β, ἄλλη
 ‘παρέσαι πολλαπλησίη. μὴ ὦν βάλῃσθε
 ‘παρισύμενοι βασιλεῖι, σέρεσθαι μὲν τῆς
 ‘χώρης, θέειν δὲ αἰεὶ περὶ ὑμέων αὐτῶν·
 ‘ἀλλὰ καταλύσεσθε^γ. παρέχει δὲ ὑμῖν
 ‘κάλλιστα καταλύσασθαι, βασιλῆος ταύ-
 ‘της ὠρμημένον· ἐς ἐλευθεροί, ἡμῖν ὁ

^β MS. φρονίτι. ^γ καταλλάσσεισθε.

que legibus potiantur. Quinetiam eorum templa, si mecum foedus inire volent, omnia quae ego incendi, restituito. Haec quum mihi allata essent, necesse habeo ista exequi, nisi per vos steterit. Ego vero haec vobis duco dicenda. Nunc quid insanitis, bellum regi inferentes; cui nec unquam praestare, nec semper obstare poteritis? Nostis enim Xerxis et copias bellicas et facta: auditis quoque nunc de exercitu qui mecum est: quod si etiam nos superaveritis atque viceritis, cuius nulla vobis, si bene sapitis, spes est, alius huic par exercitus est adfuturus. Nolite igitur, aequiparando vos regi, privari solo vestro, et pro vobisipsis assidue currere. imo redite in amicitiam, quum honestissime liceat vobis iram deponere rege huc proposito. Estote liberi, societate belli no-

‘ biscum inita citra dolum et fraudem:
 ‘ Haec me iussit, Athenienses, apud vos
 ‘ Mardonius dicere. Ego vero de mea
 ‘ in vos benevolentia nihil commemora-
 ‘ bo. neque enim nunc primum eam
 ‘ cognoveritis. Obsecro autem ut Mar-
 ‘ donio morem geratis, quos animadverto
 ‘ non semper validos fore ad gerendum
 ‘ cum Xerxe bellum: quales si animad-
 ‘ verterem esse, nequaquam huc cum his
 ‘ verbis venissem. Quippe regis potestas
 ‘ supra humanam est et manus praelonga.
 ‘ Quod nisi propere paciscamini, quum
 ‘ magnas proponant conditiones, quibus
 ‘ pacisci volunt, timeo vestram vicem, qui
 ‘ ex omnibus sociis maxime in via habi-
 ‘ tatis, et soli semper perdimini, et possi-
 ‘ deatis eximiam quandam terram in acie-
 ‘ rum intervallo positam. Itaque persuada-
 ‘ deant ista vobis, quum sint illa quanti-
 ‘ vis pretii, si rex iste magnus vobis Grae-

• μαιχμίνην συνθέμενοι ἄνευ τε δόλῃ καὶ
 • ἀπάτης. Μαρδόνιος μὲν ταῦτα ὦ Αθη-
 • ναῖοι ἐνετείλατό μοι εἶπαι πρὸς ὑμέας.
 • ἐγὼ δὲ περὶ μὲν εὐνοίης τῆς πρὸς ὑμέας
 • ἐσσης ἐξ ἐμεῦ, ὅδεν λέξω. ὃ γὰρ ἂν νῦν
 • πρῶτον ἐκμάθοιτε. προτχρήζω δὲ ὑμέ-
 • ων πείθεσθαι Μαρδονίῳ. ἐνορέω γὰρ ὑ-
 • μῖν ὅκ οἷοισί τε ἐσομένοισι τὸν πάντα
 • χρόνον πολεμέειν Ξέρξῃ. εἰ γὰρ ἐνώρων
 • τῷτο ἐνὸν ὑμῖν^d, ὅκ ἂν κοτε εἰς ὑμέας
 • ἦλθον, ἔχων λόγους τέσδε^e. καὶ γὰρ δύ-
 • ναμις ὑπὲρ ἄνθρωπον ἢ βασιλῆός ἐστι καὶ
 • χεὶρ ὑπερμήκης. ἦν ὦν μὴ αὐτίκα ὁ-
 • μολογήσῃτε, μεγάλα προτεινόντων ἐπ'
 • οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλῃσι, δειμαίνω ὑπὲρ
 • ὑμέων, ἐν τρίβῳ τε μάλισα οἰκημένων
 • τῶν συμμάχων πάντων, αἰεὶ τε φθει-
 • ρομένων μόνων, ἐξαίρετόν τι μεταίχμιον
 • τὴν γῆν ἐκτημένων. ἀλλὰ πείθεσθε·
 • πολλῷ γὰρ ὑμῖν ἄξια ταῦτα, εἰ βασι-
 • λεύς γε ὁ μέγας μόνοισι ὑμῖν Ἑλλήνων

^d MS. τῷτο ἐν ὑμῖν. ^e τοῖςδε.

‘ τὰς ἁμαρτάδας ἀπιεῖς, ἐθέλει φίλος
 ‘ γενέσθαι.’ Ἀλέξανδρος μὲν ταῦτα ἐ-
 λέξε.

ρμα’. Λακεδαιμόνιοι δέ, πυθόμενοι ἦκειν
 Ἀλέξανδρον ἐς Αθήνας, ἐς ὁμολογίην ἄζον-
 τα τῷ βαρβάρῳ Αθηναίῃς, ἀναμνησθέντες
 τῶν λογίων, ὥς σφεας χρεῶν ἐστὶ ἅμα
 τοῖσι ἄλλοισι Δωριεῦσι ἐκπίπτειν ἐκ Πε-
 λοποννήσου ὑπὸ Μήδων τε καὶ Αθηναίων,
 κάρτα τε ἔδεισαν μὴ ὁμολογήσωσι τῷ
 Πέρσῃ Αθηναῖοι, αὐτίκα τέ σφι ἔδοξε
 πέμπειν ἀγγέλους. καὶ δὴ συνέπιπτε ὥς-
 τε ὁμῶς σφέων γίνεσθαι τὴν κατάστασιν.
 ἐπανεμειναν γὰρ οἱ Αθηναῖοι διατρίβον-
 τες, εὖ ἐπιστάμενοι ὅτι ἐμελλον Λακε-
 δαιμόνιοι πεύσεσθαι ἤκοντα παρὰ τῷ βαρ-
 βάρῳ ἀγγελον ἐπ’ ὁμολογίῃ· πυθόμενοι
 τε, πέμψειν κατὰ τάχος ἀγγέλους. ἐπί-
 τηδες ὧν ἐποίευν, ἐνδεικνύμενοι τοῖσι Λα-
 κεδαιμονίοις τὴν ἐωυτῶν γνώμην.

ρμβ’. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λέγων Ἀλέ-

corum solis injurias remittens, velit fieri
'amicus.' Haec Alexander.

141. Quem Athenas ire ad inducendos in barbari societatem Athenienses quum audissent Lacedaemonii, id ne fieret vehementer extimuerunt, reminiscentes oraculorum, quibus praedictum erat, fatale esse ut ipsi cum ceteris Dorienfibus e Peloponneso ejicerentur a Medis pariter et Atheniensibus: ideoque sine mora mittendos illuc censuere legatos. Et sane contigit, ut concioni adessent Lacedaemonii. extraxerant enim Athenienses tempus, probe scientes fore ut Lacedaemonii audirent venire a barbaro legatum ad societatem contrahendam, et postquam audissent, celeriter missuri essent legatos.quare de industria id fecere declarantes Lacedaemoniis sententiam suam.

142. Ubi dicendi finem fecit Ale-

xander, excipientes nuncii ab Sparta, ita
 loquuti sunt, ‘ Nos vero misere Lacedae-
 ‘ monii oratum vos, ne quid novi circa
 ‘ Graeciam agatis, neque verba a bar-
 ‘ baro admittatis. Id enim nullo modo
 ‘ justum sit, neque decorum cum aliis
 ‘ ullis Graecis, tum inter omnes vobis,
 ‘ idque multis de caussis. Vos enim hoc
 ‘ bellum excitastis etiam nobis invitis, et
 ‘ propter imperium vestrum est decerta-
 ‘ tum: quod certamen nunc in univer-
 ‘ sam Graeciam emanavit: praesertim
 ‘ vero horum omnium autores fieri ser-
 ‘ vitutis Graecis Athenienses res nullo
 ‘ pacto toleranda. quos constet semper
 ‘ jam inde a priscis temporibus vindicasse
 ‘ multos homines in libertatem. Et trif-
 ‘ tem quidem conditionem vestram do-
 ‘ lemus, quod jam bis proventu frugum
 ‘ fraudati estis, et jam diu domibus quae
 ‘ dirutae sunt caretis. quo nomine Lace-

ξανδρος, διαδεξάμενοι ἔλεγον οἱ ἀπὸ Σπάρ-
 τῆς ἄγγελοι, ‘ Ἡμέας δὲ ἔπεμψαν Λα-
 ‘ κεδαιμόνιοι δεησομένους ὑμέων, μήτε νεώ-
 ‘ τερον ποίειν μηδὲν κατὰ τὴν Ἑλλάδα,
 ‘ μήτε λόγους ἐνδέκεσθαι παρὰ τῷ βαρ-
 ‘ βάρῃ. οὔτε γὰρ δίκαιον ὕδαμῶς, ὅτε
 ‘ κόσμον φέραν ὅτε γε ἄλλοισι Ἑλλήνων
 ‘ ὕδαμοῖσι, ὑμῖν δὲ δὴ καὶ διὰ πάντων ἡ-
 ‘ κισα, πολλῶν εἵνεκα. ἐγείρατε γὰρ
 ‘ τόνδε τὸν πόλεμον ὑμεῖς, ὃδὲν ἡμέων
 ‘ βυλομένων, καὶ περὶ τῆς ὑμετέρας ἀρ-
 ‘ χῆς ὁ ἀγὼν ἐγένετο· νῦν δὲ φέρει καὶ
 ‘ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ἄλλως τε, τῶ-
 ‘ νέων ἀπάντων αἰτίαις γενέσθαι δαλοσύ-
 ‘ νης τοῖσι Ἑλλησι Αθηναίαις, οὐδαμῶς
 ‘ ἀναχετόν· οἷτινες αἰεὶ καὶ τὸ πάλαι^ε
 ‘ φαίνοσθε πολλὰς ἐλευθερώσαντες ἀνθρώ-
 ‘ πων. πιεζομένοισι μέντοι ὑμῖν συναχ-
 ‘ θόμεθα, καὶ ὅτι καρπῶν ἐς ἐρήθη^ε διζῶν
 ‘ ἤδη, καὶ ὅτι οἰκοφθόρησθε χρόνον ἤδη πολ-
 ‘ λόν. ἀντὶ τῶν δὲ ὑμῖν Λακεδαιμό-

^ε αἰεὶ κατὰ τὸ πάλαι. ^ε ἐς ἐρήθη.

‘ νιοί τε καὶ οἱ σύμμαχοι ἐπαγγέλλοντας
 ‘ γυναικάς τε καὶ τὰ ἐς πόλεμον ἄχρη-
 ‘ στα οἰκετέων ἐχόμενα πάντα ἐπιθρέψειν
 ‘ ἔστ’ ἂν ὁ πόλεμος ὅδε συνεσῇκη. μηδὲ
 ‘ ὑμέας Αλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἀναγνώ-
 ‘ σῃ, λείπας τὸν Μαρδονίᾳ λόγον. τῷ τῷ
 ‘ μὲν γὰρ ταῦτα ποιητέα ἐσὶ· τύραννος
 ‘ γὰρ ἑὼν, τυράννῳ συγκατεργάζεται.
 ‘ ὑμῖν δὲ ὃ ποιητέα, εἴπερ εὖ τυγχά-
 ‘ νετε Φρονέοντες, ἐπισαμένοισι, ὡς βαρ-
 ‘ βάροισι ἐσὶ ὅτε πισὸν, ὅτε ἀληθὲς ὕδεν,
 ταῦτα ἔλεξαν οἱ ἄγγελοι.

ρμγ’. Αθηναῖοι δὲ πρὸς μὲν Αλέξαν-
 δρον ὑπεκρίναντο τάδε, ‘ Καὶ αὐτοὶ τῷ
 ‘ τό γε ἐπισάμεθα, ὅτι πολλαπλησίη
 ‘ ἐστὶ τῷ Μήδῳ δύναμις ἢ περ ἡμῖν· ὥς τε
 ‘ ὕδεν δέη τῷ τό γε ἀντιδίδωμι. ἀλλ’ ὅμως
 ‘ ἐλευθερίην σκεπτόμενοι, ἀμυνεῦμεθα ὅτε
 ‘ ὅπως ἂν καὶ δυνώμεθα· ὁμολογήσαι δὲ
 ‘ τῷ βαρβάρῳ μήτε σὺ ἡμέας πειρᾷ ἀνα-
 ‘ πείθειν, ὅτε ἡμέας πεισόμεθα. νῦν τε

‘ daemonii vobis ac ceteri focii spondent
 ‘ se uxores vestras et omnia ad bellum
 ‘ inutilia ad domesticos pertinentia, quo-
 ‘ ad bellum hoc steterit, alituros. Neque
 ‘ vobis Alexander Macedo persuadeat,
 ‘ molliens Mardonii orationem. facit
 ‘ enim quod sibi faciendum est: quippe
 ‘ qui tyrannus tyranno operam praestat.
 ‘ Sed non sunt haec ab vobis facienda,
 ‘ siquidem recte sapitis, qui scitis nihil
 ‘ barbaris esse neque fidum neque verum.’

143. Haec quum nuncii dixissent,
 Athenienses Alexandro quidem ita res-
 ponderunt, ‘ Et ipsi cognitum habemus
 ‘ hoc, vires Medo etiam atque etiam ma-
 ‘ jores esse quam nobis, ut id nihil oport-
 ‘ tuerit exprobrare: attamen in tutanda
 ‘ libertate eatenus resistemus, quatenus
 ‘ valebimus. societatem vero cum bar-
 ‘ baro contrahere, neque tu persuadere
 ‘ nobis tentes, neque nos tolerabimus.

‘ Tu vero renuncia Mardonio Atheni-
 ‘ enses dicere, quoad sol eodem itinere
 ‘ meabit quo etiam nunc meat, nunquam
 ‘ nos cum Xerxe societatem inituros, sed
 ‘ eum exsequuturos propulsando, fretos
 ‘ ope commilitonum decorum atque he-
 ‘ roum, quorum ille, nihil pensi habens,
 ‘ et templa et simulacra incendit. Tu
 ‘ quoque posthac cum oratione istiusmo-
 ‘ di ne committe ut in Atheniensium
 ‘ venias conspectum, neve dum videris
 ‘ commoda subministrare, ad infanda nos
 ‘ facienda adhorteris. nolumus enim te
 ‘ ingratum quippiam ab Atheniensibus
 ‘ pati, quibus et hospes et amicus es.’

I 44. Haec Alexandro responderunt.
 nunciis autem ab Spartâ ista, ‘ Sane qui-
 ‘ dem Lacedaemonios vereri, ne foedus
 ‘ ineamus cum barbaro, valde humanum
 ‘ est: sed turpiter videmini, habentes men-
 ‘ tem Atheniensium exploratam, vereri:

ἁπάγγελλε Μαρδονίῳ ὡς Ἀθηναῖοι λέ-
 γουσι, ἔστ' ἂν ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν
 ἴῃ τῇπερ καὶ ^α νῦν ἔρχεται, μήκοτε
 ὁμολογήσειν ἡμέας Ξέρξῃ· ἀλλὰ θεοῖσι
 τε συμμάχοισι πίσυνοί μιν ἐπέξιμεν
 ἀμυνόμενοι, καὶ τοῖσι ἥρωσι, τῶν ἐκεῖ-
 νος ὑδεμίην ὄπιν ἔχων, ἐνέπρησε τῆς
 τε οἴκας καὶ τὰ ἀγάλματα. σὺ τε τῷ
 λοιπῷ λόγῳ ἔχων τοιᾶςδε μὴ ἐπιφαί-
 νεο Ἀθηναίοισι· μηδὲ δοκέων χρηστὰ ὑ-
 περγέειν, ἀθέμιστα ἔρδειν παραίνεε. ὃ
 γάρ σε βυλόμεθα οὐδὲν ἄχαρι πρὸς
 Ἀθηναίων παθεῖν, ἔοντα πρόξεινόν τε
 καὶ φίλον.

ρμδ'. Πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ταῦτα
 ὑπεκρίναντο· πρὸς δὲ τῆς ἀπὸ Σπάρτης
 ἀγγέλους, τάδε. 'Τὸ μὲν δεῖσαι Λακε-
 δαιμονίους μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ βαρβά-
 ρῳ, κάρτα ἀνθρωπήϊον ἦν. ἀτὰρ αἰ-
 χρῶς γε οἴκατε ἐξεπιστάμενοι τὸ Ἀθη-
 ναίων Φρόνημα ἀρρώδησαι· ὅτι ὅτε χρυ-

ὅς ἐσι γῆς ὕδαμόθι τοσῶτος, ὅτε χώρη
 κάλλει καὶ ἀρετῇ μέγα ὑπερφέρῃσα,
 τὰ ἡμεῖς δεξάμενοι, ἐθέλομεν ἂν μηδί-
 σαντες, καταδελῶσαι τὴν Ἑλλάδα,
 πολλά τε γὰρ καὶ μεγάλα ἐσι τὰ δια-
 κωλύοντα ταῦτα μὴ ποιεῖν, μηδ' ἦν
 ἐθέλωμεν. πρῶτα μὲν καὶ μέγιστα, τῶν
 θεῶν τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ οἰκήματα
 ἐμπεπρησμένα τε καὶ συγκεχωσμένα,
 τοῖσι ἡμέας ἀναγκαίως ἔχει τιμωρέειν
 ἐς τὰ μέγιστα μᾶλλον, ἢ περ ὁμολογέειν
 τῷ ταῦτα ἐργασαμένῳ· αὐτὶς δὲ, τὸ
 Ἑλληνικὸν ἐὼν ὁμαιμόντε^β καὶ ὁμόγλωσ-
 σον, καὶ θεῶν ἰδρύματά τε κοινὰ καὶ θυ-
 σίαι, ἡθεά τε ὁμότροπα. ὧν προδότας^γ
 γενέσθαι Ἀθηναίους ἔκ ἂν εὖ ἔχοι ἐπί-
 σταθὲ τε ὅττω, εἰ μὴ πρῦτον ἐτυχχά-
 μετε ἐπιστάμενοι, ἔστ' ἂν καὶ εἰς περιῆ
 Ἀθηναίων, μηδαμᾶ ὁμολογήσουσας ἡμέ-
 ας Ξέρξῃ. ὅμων μέντοι ἀγάμεθα τὴν
 προκοίην, τὴν πρὸς ἡμέας ἔῴσαν, ὅτι

^β Ἑλληνικὸν ὁμαιμόν τε. ^γ ὧν καὶ προδότας.

' quoniam neque tantum auri usquam
 ' gentium est, neque regio ulla specie et
 ' bonitate valde praestans, quae nos a-
 ' depti velimus cum Medis sentientes tra-
 ' dere servituti Graeciam. Multa enim
 ' et magna sunt, quae deterrent talia fa-
 ' cere, vel si velimus: primum atque idem
 ' maximum, deorum simulacra et aedi-
 ' ficia cremata pariter et in tumulos ag-
 ' gerata, quae nos ultum ire vel maxime
 ' necesse est potius quam cum eo foede-
 ' rari qui ista fecerit: deinde, Graecanici
 ' sanguinis conjunctio et sermonis foedus,
 ' et deorum et fana communia et sacrifi-
 ' cia, et mores consimiles; quorum pro-
 ' ditores fieri Athenienses, non bene ha-
 ' beret. Et certe ita scitis, si antea nescie-
 ' batis, dum vel unus Atheniensium su-
 ' pererit, nunquam nos conventuros esse
 ' cum Xerxe. Vestram nihilominus erga
 ' nos providentiam, quod consulatis nobis

' domi perditis ita ut domesticos nostros
 ' alere velitis, gratam habemus. Et vobis
 ' quidem beneficium prorsus consumma-
 ' tum est: nos tamen ita illud tolerabi-
 ' mus, prout poterimus, ut nihil vobis
 ' molestiae adferamus. Nunc vero quum
 ' ita se hae res habeant, copias primo
 ' quoque tempore emitti curate. nam,
 ' ut nos coniectamus, non diu differet
 ' barbarus invadere regionem nostram;
 ' sed simulatque acceperit nuncium nos
 ' nihil eorum esse facturos quae ille ora-
 ' vit, aderit. qui ante quam adsit in At-
 ' tica, tempus est nos prius in Boeotiam
 ' auxilio ire.'

URANIAE,
 SIVE
 OCTAVI LIBRORUM HERODOTI,
 FINIS.

‘ προεΐδετε ἡμέων οἰκοφθορημένων ἔτῳ,
 ‘ ὥς ἐπιθρέψαι ἐθέλειν ἡμέων τὰς οἰκέ-
 ‘ τας. καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις ἐκπεπλήρω-
 ‘ ται· ἡμέες μέντοι λιπαρήσομεν ἔτῳ ὅ-
 ‘ κως ἂν ἔχωμεν, ἔδὲν λυπέοντες ὑμέας.
 ‘ νῦν δὲ ὥς ἔτῳ ἐχόντων, στραλὴν ὥς τά-
 ‘ χιστα ἐκπέμπετε. ὥς γὰρ ἡμεῖς εἰκά-
 ‘ ζομεν, ἕκ ἐκάς χρόνον παρέσαι ὁ βάρ-
 ‘ βαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμετέραν· ἀλλ’
 ‘ ἐπειδὰν τάχιστα πύθῃαι τὴν ἀγγελίην,
 ‘ ὅτι ἔδὲν ποιήσομεν τῶν ἐκεῖνος ἡμέων
 ‘ προσεδέετο· πρὶν ὧν παρεῖναι ἐκεῖνον
 ‘ ἐς τὴν Αἰλικήν, ἡμέας καιρός ἐστι προ-
 ‘ βοηθῆσαι ἐς τὴν Βοιωτήν.’

ΤΟ ΤΗΣ
 ΟΥΡΑΝΙΑΣ,
 Ἡ
 ΤΟΥ ΟΓΔΟΟΥ ΤΩΝ ἩΡΟΔΟΤΟΥ,
 ΤΕΛΟΣ.